

Del IV

Övriga frågor

11 Små företags villkor

11.1 Inledning

Konsekvensanalys av de förslag som lämnas i detta betänkande skall göras enligt utredningsdirektiven och kommittéförordningen. Konsekvensanalysen skall enligt förordning (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor avse små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Storleken på ett företag kan bedömas efter antalet anställda. Av landets företag hade år 2000 98 % färre än 20 anställda. En konsekvensanalys bör emellertid ta hänsyn också till hur branschen i övrigt ser ut, vilket innebär att någon exakt nivå av storleken på företagen inte behöver ligga till grund för bedömningen. Finns t.ex. ett mycket stort företag på området är det möjligt att samtliga övriga aktörer på marknaden kan betraktas som små.

Bakgrunden till förslagen om en ny reglering är den översyn som gjorts inom EU av området elektronisk kommunikation. De direktiv översynen har resulterat i innebär en harmonisering av regleringen inom europeiska gemenskapen och skall införlivas i medlemsstaternas lagstiftning. Något alternativ till reglering för området finns inte. Förslaget innebär en sektorsreglering för området elektronisk kommunikation. Redan idag finns en sektorsspecifik reglering men den nya omfattar ett vidare område.

En stor del av de företag som finns inom området är redan idag berörda av den befintliga lagstiftningen vilket innebär kännedom om området. Det nya regelverket medför dock vissa förändringar som företagen måste sätta sig in i. Ett syfte med det nya regelverket är att skapa enklare regler för företag att komma in på marknaden. Ett annat syfte är att skapa effektiv konkurrens. Den sektorsspecifika regleringen gynnar de mindre företagen på så sätt att den kan innebära att förpliktelser ställs på dominanten om inte konkurrensen fungerar. En effektiv konkurrens gynnar alla aktörer på om-

rådet både som tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och tjänster och som användare. Tillsynen av lagen skall ske genom en myndighets försorg och i myndighetens uppgifter ingår att regelbundet göra marknadsanalyser för att kontrollera att konkurrensen fungerar.

Vissa av de förslag som lämnas i detta betänkande kan medföra ökade kostnader för företag. Andra förslag medför minskade kostnader. De olika direktiven innehåller olika typer av förslag som mer eller mindre tydligt kan medföra konsekvenser för företagen. Vi har strävat efter att göra analysen så noggrann som möjligt. Det föreligger dock ofta ett antal osäkerhetsmoment som medför svårigheter att göra kostnadsberäkningar.

På följande punkter medför regelverket kostnadskonsekvenser för företagen:

- Avgift för anmälan
- Förändrat förfarande för tillstånd för användning av radiosändare
- Förändrat förfarande för tillstånd för användning av adresser
- Avgift för medgivande till överlåtelse av tillstånd
- Förändrade regler om samtrafik
- Tvister
- Lokaliseringsinformation avseende nödsamtal

Berörda företags antal och storlek

Inom området för elektronisk kommunikation finns ett stort antal operatörer som tillhandahåller olika typer av elektroniska tjänster. I dag uppgår antalet anmälda företag till ca 285.

Den föreslagna lagen omfattar elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster vilket är ett vidare område än det dagens reglering omfattar. Med elektroniskt kommunikationsnät avses system för överföring och tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt andra resurser som medger överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier oberoende av vilken typ av information som överförs. Med elektroniska kommunikationstjänster menas tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät.

Lagens omfattning medför att företag från tele, IT och medie-sektorerna kommer att beröras på samma sätt. Exempelvis kabel-

TV-bolag, satellitbolag, energibolag, kommunala bolag eller kommuner kan därmed omfattas i den mån de bedriver verksamhet som faller in under den nya lagen. Lagen avser även överföringstjänster med radiolänk och radioaccess och det marksända nätet för radio och TV-sändningar. Det senare medför att hela den verksamhet som Teracom bedriver kommer att omfattas.

Det är inte helt enkelt att avgöra om och hur många nya aktörer som kan tillkomma. Det finns uppgifter om antalet aktörer på olika delområden som kan ge viss vägledning. Sålunda uppgår antalet kabel-TV-operatörer till ca 70 (SOU 2001:90 s. 55). När det gäller satellitbolagen är det främst två företag som dominerar i Sverige. Antalet nätägande regionala och lokala energibolag uppgår till 225 enligt information från Svenska kraftnät (www.svk.se). Enligt en rapport från PTS om IT-infrastrukturen i Sverige uppgav 130 kommuner innehav av områdesnät och 44 av ortsammanbindande nät våren 2001. Av de kommunala bolagen var 28 stycken innehavare av ortsammanbindande nät och 70 stycken av områdesnät. Vissa av dessa aktörer kan ingå i flera grupper. T.ex. kan kommunala bolag med nät ingå i gruppen energibolag.

En del av ovan nämnda aktörer bedriver redan idag anmälningspliktig verksamhet som telefoni eller tillhandahållande av nätkapacitet. Andra kan bedriva icke-anmälningspliktig verksamhet, t.ex. tillhandahållande av Internet. Exakta uppgifter om företag som bedriver sådan verksamhet finns inte att tillgå. Emellertid har PTS gjort en uppskattning och bedömer att antalet Internetoperatörer, s.k. Internet service providers (ISP), uppgår till över 100. En del av dessa kan även ingå i antalet anmälda operatörer om de också bedriver anmälningspliktig verksamhet.

De företag som räknas upp ovan finns inom de sektorer som omfattas av den nya lagstiftningen och ger, trots brister i redovisningen, en grov bild av antalet aktörer. Det är dock inte säkert att alla företag bedriver eller kommer att bedriva sådan verksamhet som omfattas av lagen. Redovisningen kan således endast ge en överblick.

Storleken på företagen inom området varierar från mycket stora företag till mycket små. Man kan bilda sig en uppfattning genom de uppgifter som finns av företag som idag bedriver televerksamhet. Enligt den officiella telestatistiken för 2000 från Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA) ser fördelningen ut på följande sätt för företag som bedriver televerksamhet.

Tabell 11.1 Antal företag i näringsgrenarna nät drift, radiering och kabel-TV-drift år 2000

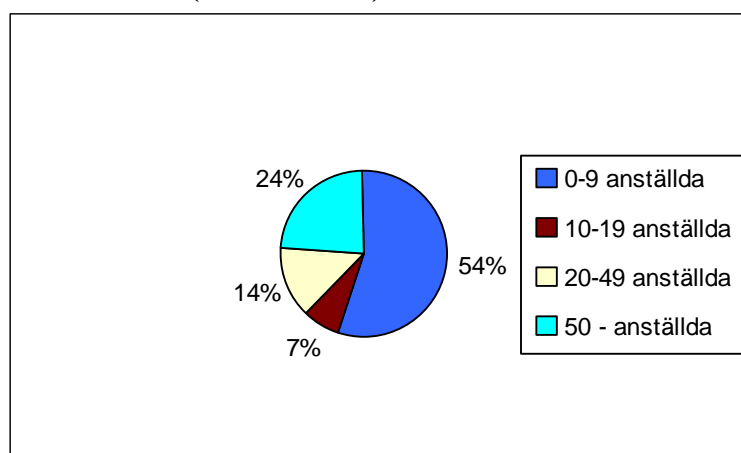
Näringsgren	Företagsstorlek (antal anställda)				Totalt
	0-9	10-19	20-49	50-	
Nät drift	71	13	24	41	149
Radiering	1	-	1	2	4
Kabel-TV-drift	27	-	1	1	29
Totalt	99	13	26	44	182

Källa: SIKA, Televerksamhet 2000

SIKA:s redovisning omfattar 182 företag inom området televerksamhet. Företag inom området nät drift omfattar styrning, kontroll och felhantering av telenät samt tillhandahållande av nättjänster inklusive mobiltelefoni. Radiering omfattar styrning, kontroll och mobilradiosystem. Kabel-TV-drift innefattar mottagning och vidareändring av TV- och ljudradioprogram på kabel-TV respektive radionätet. Företag som hade en omsättning under 0,1 miljoner kronor år 2000 finns inte med i undersökningen.

Mer än hälften av företagen i undersökningen har mellan 0 och 9 anställda. Följande figur visar andelarna uppdelat efter företagsstorlek.

Figur 11.1 Företag inom televerksamhet uppdelat efter företagsstorlek (antal anställda)



Källa: SIKA, Televerksamhet 2000

Andelen företag som har färre än 20 anställda motsvarar 61 procent. Andelen företag med fler än 50 anställda uppgår till 24 procent. Det sistnämnda kan jämföras med statistik omfattande alla företag i Sverige som visar en motsvarande andel om 0,8 procent för år 2000.

11.2 Avgift för anmälan

Bakgrund

Enligt telelagen är ett företag skyldigt att anmäla tillhandahållande inom ett allmänt tillgängligt telenät av telefonitjänst till fast anslutningspunkt, mobil teletjänst, annan teletjänst som kräver tilldelning av kapacitet ur nummerplan för telefoni samt nätkapacitet. Förutom anmälan krävs tillstånd för att tillhandahålla telefonitjänst till fast anslutningspunkt, mobil teletjänst eller nätkapacitet om verksamheten är av betydande omfattning.

Dagens avgiftssystem omfattar avgifter både för anmälningspliktig verksamhet och för tillståndspliktig sådan. Det nya förslaget medför vissa förändringar när det gäller avgifter.

Lagförslaget medför att telelagen upphör. En anmälningskyldighet kommer att finnas även i fortsättningen men med en förändrad omfattning. Tillstånd motsvarande dem som föreskrivs i telelagen kommer inte att finnas kvar.

Enligt lagen om radiokommunikation krävs tillstånd för att få använda radiosändare. Den föreslagna lagen medför att även lagen om radiokommunikation upphör men för användning av radiosändare kommer det att krävas tillstånd och beslut även i framtiden. Någon förändring när det gäller avgifterna för sådana tillstånd är därför inte nödvändig.

Det föreslagna regelverket innebär att tillstånd krävs för användande av adresser. Ett särskilt förfarande föreslås för adresser av betydande ekonomiskt värde.

Anmälningsplikt och avgift

Lagförslaget innebär en skyldighet för företag att anmäla tillhandahållande av allmänna kommunikationsnät och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Verksamhet som enbart

består i att överföra signaler via tråd för sändning av radioprogram enligt 1 kap. 1 § tredje stycket YGL skall inte anmälas.

Vidare anges i lagförslaget att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om skyldighet att betala en avgift för myndighetens verksamhet enligt lagen för den som bedriver verksamhet som är anmäld eller den som anmäler sådan verksamhet. Avgift får också tas ut av den som ansöker om tillstånd för att använda radiosändare.

Enligt auktorisationsdirektivets artikel 12 skall de administrativa avgifter som tas ut av företag som tillhandahåller ett nät eller en tjänst i enlighet med allmän auktorisation eller som har beviljats nyttjanderätt sammanlagt enbart täcka de administrativa kostnader som uppkommer för förvaltning, kontroll och genomförande av systemet med allmän auktorisation, samt för nyttjanderätter och särskilda skyldigheter enligt tillträdesdirektivet och direktivet om samhällsomfattande tjänster. Avgiften får inbegripa kostnader för internationellt samarbete, harmonisering och standardisering, marknadsanalys, övervakning av efterlevnaden och annan kontroll av marknaden samt lagstiftningsarbete som inbegriper utarbetande och genomförande av sekundärrätt, dvs. normer som gemenskapens institutioner utfärdar för att uppfylla de mål som sätts upp i ett fördrag (primärrätt), och förvaltningsbeslut, t.ex. beslut om tillträde och samtrafik.

Avgifterna skall åläggas de enskilda företagen på ett objektivt, öppet redovisat och proportionellt sätt så att de administrativa tilläggskostnaderna och de därmed sammanhängande avgifterna minimeras.

Av direktivet framgår vidare att när nationella regleringsmyndigheter tar ut administrativa avgifter skall de årligen offentliggöra en översikt över sina administrativa kostnader och den sammanlagda summan av uppburna avgifter. Mot bakgrund av skillnaden mellan summan av avgifterna och de administrativa kostnaderna skall lämpliga justeringar göras.

Enligt skälen i direktivet bör ett system med avgifter inte leda till snedvridning av konkurrensen eller hinder för inträde på marknaden. Vidare sägs att med ett system med allmän auktorisation blir det inte längre möjligt att hänföra administrativa kostnader och därmed avgifter till enskilda företag, utom för beviljande av tillstånd till adresser, radiofrekvenser och rätt att installera faciliteter. Eventuella avgifter bör följa principerna i ett system med allmän auktorisation. Direktivet anger att ett exempel på ett rättvist,

enkelt och öppet alternativ till dessa kriterier för avgiftsfördelning kan vara en omsättningsrelaterad fördelningsnyckel. Om de administrativa avgifterna är mycket låga kan det också vara lämpligt med schablonmässigt beräknade avgifter med ett omsättningsrelaterat inslag.

Avgifterna skall enligt direktivet beakta behovet av en optimal användning av resurserna. De skall vara sakligt motiverade, icke-diskriminerande och proportionella till det avsedda syftet och ta hänsyn till de mål som anges i ramdirektivets artikel 8.

I kapitel 12 i detta betänkande beskrivs den verksamhet vi bedömer krävs av en myndighet till följd av det nya lagförslaget. Vidare redovisas en bedömning av de kostnader som myndigheten kommer att få till följd av det.

Bedömning av kostnader för företag

De uppgifter själva anmälan enligt anmälningskravet skall innehålla är begränsade och bör enligt vår uppfattning inte medföra någon märkbar administrativ kostnad för företagen.

Avgift för anmälan kommer enligt förslaget att kunna tas ut eftersom de avgiftsskyldiga får en motprestation. Vårt förslag innehåller endast en befogenhet att ta ut avgifter men inte något detaljerat förslag om hur avgiftssystemet skall vara uppbyggt. Vi föreslår inte någon annan finansiering än den avgiftsfinansiering som tillsynsmyndigheten har idag för en del av verksamheten. Det innebär en oförändrad finansiering av kostnader för den verksamhet som följer av den nya lagstiftningen. I det följande redovisas hur avgifter tas ut idag och vår bedömning av vilka principer som bör gälla för fortsatt avgiftsuttag.

I förordningen (1999:836) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet anges förutsättningar för vissa avgifter som skall tas ut. I dagens system tas avgifter ut för både tillstånd och anmälan enligt Post- och telestyrelsens föreskrifter om avgifter enligt telelagen (PTSFS 2001:7). För närvarande är avgiften för ansökan om tillstånd för att bedriva televerksamhet 100 000 kronor per tillståndsområde och för ansökan om förhandsbesked 5 000 kronor. Årsavgift för anmälningspliktig med en omsättning lägre än 5 miljoner kronor är 1 000 kronor. För omsättning högre än 5 mkr är avgiften 35 000 kronor. Årsavgiften för tillståndspliktig är 1,57 promille av årsomsättningen för den verksamhet som omfattas

av tillståndet, dock lägst 50 000 kronor. Uppgifter om omsättningen begärs in av PTS från aktörerna. Omsättningsavgiften är sekretessbelagd.

Avgifterna för ansökan om tillstånd att bedriva televerksamhet kommer inte att finnas kvar när det nya regelverket träder i kraft. Däremot kommer avgifter för anmälning att kunna tas ut.

Enligt vår uppfattning bör den närmare fördelningen av kostnaderna för tillsynsverksamheten fördelas i första hand utifrån omsättningen eller andra fördelningsmöjligheter. En differentiering av avgifterna bör ske med hänsyn till den tillsynsinsats respektive verksamhet traditionellt sett medför. Enligt lagförslaget bemyndigas regeringen även fortsättningsvis att meddela närmare föreskrifter om de belopp och det sätt på vilket debiteringar och betalningar skall ske. Regeringen ska ha rätt att bemyndiga en myndighet att meddela föreskrifter på området.

Vid genomgång av myndighetens uppgifter med anledning av det nya regelverket, bedömer vi att verksamhetsnivån bör ligga på i stort sett samma nivå som tillsynsmyndigheten har idag. Den totala avgiftsnivån kan därför bedömas utifrån myndighetens budgetunderlag. Av underlaget framgår att det beräknade behovet av avgiftsuttag för den del som diskuteras här uppgår till 79,8 miljoner kronor för 2003. För 2002 beräknas avgifterna uppgå till 73,7 miljoner kronor. Utfallet för 2001 var 66,3 miljoner kronor. En ökning är således beräknad. Ökningen mellan 2002 och 2003 är ungefär lika stor som den mellan 2001 och innevarande budgetår.

Det är svårt att bedöma avgiftens storlek för det enskilda företaget eftersom det är osäkert hur många företag som kommer att beröras. Detta beror dels på otillräckliga uppgifter om antal aktörer, dels på svårigheter att bedöma hur många av dessa företag som kommer att bedriva anmälningspliktig verksamhet. Avgiften kan bli omsättningsrelaterad eller fördelad enligt någon annan fördelningsgrund. För att bedöma hur avgifterna kan fördela sig på olika företag krävs uppgifter om omsättningen för den anmälningspliktiga verksamheten om en sådan fördelningsprincip används. Idag lämnas uppgifter om omsättning genom särskild redovisning från respektive företag till myndigheten. Med hänsyn till övriga osäkerheter har vi inte funnit det möjligt att närmare undersöka företagens omsättning i detta avseende.

Sammanfattningsvis anser vi det inte meningsfullt att redovisa beräknade kostnadskonsekvenser för ett enskilt företag då det måste bygga på ett flertal osäkra antaganden. Utfallet kan bli

mycket missvisande. Man kan dock konstatera att den totala avgiftsnivån ligger i samma storleksordning som tidigare vilket innebär att situationen för de företag som tidigare varit avgiftsbelagda är densamma. Det kan dock tillkomma nya företag som inte varit anmälningspliktiga och därmed inte avgiftsbelagda. Det berör främst Internetoperatörer, som kan tillhöra kategorin små företag. Vårt förslag om en omsättningsrelaterad eller på annat sätt fördelad avgift bör dock innebära en inte alltför betungande kostnad för företagen. Det faktum att regelverket kan beröra flera företag än idag innebär dessutom att kostnaderna för myndighetens verksamhet kan slås ut på flera.

11.3 Förändrat förfarande för tillstånd för användning av radiosändare

Lagförslaget innebär en möjlighet att hålla auktioner i ett förfarande med allmän inbjudan när det meddelas tillstånd att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som skulle kunna bedriva sådan verksamhet.

Ett sådant förfarande medför kostnader för de företag som vill bedriva sådan verksamhet eftersom de måste betala för tillståndet. Hur stora dessa kostnader blir är inte möjligt att förutse då det bl.a. beror på antal intresserade aktörer och det allmänna konjunkturläget. Man kan dock anta att det, i samband med ett auktionsförfarande, i de flesta fall handlar om större aktörer med stora finansiella möjligheter.

11.4 Förändrat förfarande för tillstånd för användning av adresser

Ett nytt förfarande för tillstånd att använda adresser av betydande ekonomiskt värde införs. Förfarandet innebär att en tilldelning kan ske bl.a. efter ett konkurrensförfarande, dvs. auktion. Den högstbjudande operatören får därmed betala ett pris för adressen. Prisenivån är på samma sätt som vid auktioner för tillstånd att använda radiosändare bl.a. beroende av antalet intresserade aktörer.

11.5 Avgift för medgivande till överlåtelse av tillstånd

Vårt förslag innehåller en möjlighet att överlåta tillstånd att använda radiosändare eller adresser om operatören så önskar. En sådan överlåtelse kräver medgivande från myndigheten. Regelverket medger en möjlighet att ta ut en avgift för ett sådant medgivande. Någon nivå för avgiften föreslås inte.

11.6 Förändrade regler om samtrafik

Det allmänna kravet på samtrafikskyldighet till kostnadsbaserade priser försvinner till följd av det nya lagförslaget. Det kan medföra två konsekvenser för företagen:

1. De företag som tidigare tvingats tillhandahålla samtrafik till kostnadsbaserade priser har nu möjlighet att ta ut ett marknadspris vilket kan vara högre.
2. En eventuell höjning av priset för samtrafik kan antas drabba mindre företag i första hand då de inte har något eget nät där högre priser kan tas ut som kompensation.

Den exakta kostnadskonsekvensen av detta förslag kan inte beräknas. Det beror bl.a. på konkurrenssituationen på marknaden. Förslaget följer de krav som ställs i tillträdesdirektivet. Lagen innehåller dock också regler som medger att krav på kostnadsbaserad samtrafik kan ställas på den dominerande aktören om inte konkurrensen är effektiv. Det innebär att det finns en mekanism i regleringen som minskar risken för att priserna blir för höga.

11.7 Tvister

Idag bedriver Post- och telestyrelsen en medlingsverksamhet som är kostnadsfri för parterna. I den lag som presenteras i detta betänkande ingår ett förslag om en särskild nämnd för tvistlösning mellan enskilda. Parterna kan gemensamt bestämma att hänskjuta en tvist i vilken fråga som helst med anledning av lagen till nämnden, som skall finansieras av parterna.

Att vända sig till nämnden är frivilligt. Nämnden skall enligt förslaget bestå av ordförande och, om inte parterna bestämmer annat, två andra ledamöter. Parterna skall solidariskt betala skälig ersätt-

ning till ledamöterna för arbete och utlägg. Kostnaden för det enskilda företaget beror på tvistens omfattning och hur lång tid nämnden tas i anspråk.

Om det däremot uppkommer en tvist mellan enskilda i anledning av ett beslut som myndigheten fattar med anledning av lagen får en part hänskjuta tvisten för avgörande till den myndighet som fattat beslutet. Myndigheten kan då, om det med hänsyn till tvistens beskaffenhet är lämpligare, i stället för att ta upp tvist till prövning, hänskjuta tvisten för medling. Parterna ska då beredas tillfälle att komma med förslag till lämplig person att vara medlare. Kan de inte enas utser myndigheten en medlare. Kostnaderna för medlarens arbete och utlägg skall solidariskt betalas av parterna. Kostnaden för det enskilda företaget beror på tvistens omfattning och hur lång tid medlaren tas i anspråk.

Denna nya utformning av tvistlösningen kan medföra kostnadsökningar för småföretag. Det är emellertid inte troligt att det skulle drabba små- och medelstora företag i större omfattning än större företag. Någon beräkning av en eventuell kostnadsökning är inte möjlig att göra. Det torde emellertid inte röra sig om större belopp.

11.8 Lokaliseringsinformation avseende larmnumret

Lagförslaget medför en allmän skyldighet för operatörer att i den mån det är tekniskt genomförbart, tillhandahålla lokaliseringssuppgift för nödsamtal.

Idag finns inte något sådant krav på lokaliseringsinformation från mobilsamtal till larmnumret. Kravet kan innebära kostnader för berörda företag. Enligt vad utredningen inhämtat från branschen är kostnaden beroende av den tekniska lösningen. Olika system kan ha olika precision för lokaliseringsangivelser och högre precision kan ge högre kostnader. Man menar att den kommersiella utvecklingen kommer att driva fram lokaliseringsbaserade tjänster och att den tekniska lösningen antagligen kommer att variera mellan olika operatörer.

Kostnaderna för företagen är beroende av om det ställs krav på särskild teknik och tidpunkt för när sådan teknik skall införas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreslås meddela föreskrifter om i vilken utsträckning och på vilket sätt kraven skall fullgöras. Det föreslagna regelverket innehåller inte några sådana särskilda föreskrifter.

11.9 Utredningens samråd om konsekvenser för företag

I enlighet med utredningsdirektiven har samråd skett med Näringslivets Nämnd för Regelgranskning. Vi har under utredningens gång även haft kontakt med företrädare från branschföreningarna IT-företagen och Svenskt näringsliv.

12 Kostnader

12.1 Inledning

Det lagförslag vi för fram medför i vissa fall finansiella konsekvenser. I detta kapitel redovisas vår bedömning av hur kostnaderna för staten påverkas av det nya regelverket. Vi har begränsat vår bedömning till de förändringar som uppkommer till följd av de nya EG-direktiven. Den föreslagna lagen innehåller därutöver regler som anpassats efter förslag som lämnats i annan ordning. Någon närmare redogörelse för kostnadskonsekvenserna av dessa förslag görs inte här. Vi ser dock inte att de bör leda till någon beaktansvärd kostnad för staten.

Då förslaget grundar sig på de nya EG-direktiven på området är i de flesta fall utrymmet för att anpassa regelverket till kostnadsbilden begränsat. Det är dock vår uppfattning att regelverket totalt sett inte medför någon mer omfattande kostnadsökning.

12.2 Myndighetskostnader

Post- och telestyrelsen (PTS) är enligt sin instruktion (1997:401) central förvaltningsmyndighet med ett samlat ansvar, sektorsansvar, inom post-, tele- och radioområdena. PTS skall bl.a. pröva frågor om tillstånd och utöva tillsyn enligt telelagen och lagen om radiokommunikation.

En av våra uppgifter enligt utredningsdirektivet är att föreslå påkallade förändringar i myndighetsstrukturen. Denna del av uppdraget kommer att utföras först under hösten 2002. De slutsatser och förslag vi då kommer att presentera kan självklart väsentligt påverka kostnadseffekterna av det nu lämnade lagförslaget. Trots det har vi ansett det lämpligt att göra en beräkning av kostnadskonsekvenserna utifrån dagens förhållanden. Vi har därvid utgått från Post- och telestyrelsens nuvarande verksamhet och finansiering, så

som de framgår av myndighetens regleringsbrev och budgetunderlag.

Post- och telestyrelsen har enligt instruktionen bl.a. till uppgift att främja en sund konkurrens, övervaka pris- och tjänsteutvecklingen och följa utvecklingen inom radio-, tele- och IT-området, särskilt vad gäller säkerhet vid elektronisk informationsöverföring. Vidare har myndigheten uppgifter inom EU-arbete och annan internationell verksamhet. Inom det internationella området skall myndigheten bl.a. utreda behovet av och medverka vid tillkomsten av överenskommelser mellan Sverige och andra länder samt handlägga frågor som rör Sveriges deltagande i verksamheten inom EU. En annan uppgift som vilar på Post- och telestyrelsen är upphandling av bl.a. teletjänster för att tillgodose funktionshinderades behov. Även tjänster inom andra områden än elektronisk kommunikation, såsom post- och kassaservicetjänster, upphandlas av myndigheten. Genom upphandling skall även totalförsvarets behov av post- och teletjänster under höjd beredskap tillgodoses och samhällets beredskap mot allvarliga störningar av telesystemet i fred stärkas.

Det föreslagna regelverket innebär förutom en breddning av området också förändrade myndighetsuppgifter såsom

- Marknadsanalys
- Fler förvaltningsbeslut
- Möjlighet till auktionsförfarande vid frekvenstilldelning
- Nytt förfarande vid tilldelning av adresser av betydande ekonomiskt värde
- Nytt samrådsförfarande
- Förändrade handläggningstider

Följande uppgifter försvinner från myndigheten som en följd av den nya lagen:

- Beslut om tillstånd för televerksamhet
- Medlingsverksamhet

Marknadsanalys

Enligt lagförslaget skall en myndighet som regeringen bestämmer årligen besluta vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det är motiverat att införa skyldigheter för operatörer. Fortlöpande skall de relevanta marknaderna analyseras och beträffande varje marknad skall det fastställas om det råder effektiv konkurrens. Om myndigheten bedömer att det inte råder effektiv konkurrens skall den identifiera företag med betydande inflytande på marknaden.

Som framhållits inledningsvis har utredningen med sitt förslag inte tagit ställning till vilken myndighet som skall utföra dessa marknadsanalyser. PTS nuvarande uppgifter och verksamhet får dock som nämnts tjäna som underlag och referensmaterial för våra överväganden.

Viss marknadsanalys måste inledas snarast för att förbereda tillämpningen av det nya regelverket. Vi menar att det närmast faller på PTS att i samarbete med Konkurrensverket utföra dessa.

Post- och telestyrelsens nuvarande uppgifter omfattar bl.a. att främja en sund konkurrens och övervaka pris- och tjänsteutvecklingen samt följa utvecklingen inom post-, radio-, tele- och IT-området. Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2002 skall myndigheten lämna en sammanfattande bedömning av tillståndet och utvecklingen inom sektorsområdet och dess olika delmarknader. PTS publicerar idag rapporter, till viss del innehållande analyser avseende konkurrenssituationen, bl.a. om den svenska telemarknaden, mobilteleområdet, Internetmarknaden och bredbandsområdet. Vissa av de marknader som fortlöpande skall analyseras enligt det nya regelverket omfattas alltså redan i dag av myndighetens rapportverksamhet. Med det nya regelverket kommer dock ett vidare område och fler företag än tidigare att omfattas.

Sammantaget kan sägas att marknadsanalyser enligt regelverket ställer mer preciserade krav på myndigheten än vad som följer av myndighetens nuvarande uppgifter i så måtto att konkurrenssituationen på marknaden skall analyseras och bedömas. Enligt vår bedömning bör dock detta kunna rymmas inom den verksamhet som budgeterats för PTS verksamhet.

Fler förvaltningsbeslut

Många skyldigheter som tidigare föreskrivits generellt i lag kommer med den nya lagstiftningen i stället att äläggas genom beslut som en myndighet skall fatta. Det rör främst samtrafik och andra former av tillträde samt samhällsomfattande tjänster.

Tillträde och samtrafik

Enligt 32 § telelagen föreligger en generell skyldighet att bedriva samtrafik för den som tillhandahåller anmälningspliktiga tjänster. Det föreslagna regelverket innebär att denna generella skyldighet försvinner. I stället införs en generell skyldighet för operatörer av allmänna kommunikationsnät att förhandla om samtrafik med andra företag.

På vissa marknader kan det dock finnas skillnader i förhandlingsstyrka mellan olika företag vilket kan förhindra tillkomsten av frivilliga överenskommelser om samtrafik och andra former av tillträde. För bl.a. sådana situationer ges möjlighet för en myndighet att ingripa med förpliktelser om samtrafik och andra former av tillträde. I de flesta hänseenden kan en sådan förpliktelse riktas endast mot ett företag som har ett betydande inflytande på marknaden i fråga. Under vissa särskilda förutsättningar, särskilt vad avser samtrafik, kan dock ett beslut riktas mot alla företag som kontrollerar slutanvändarnas tillträde till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Det kan antas att det i vart fall inledningsvis kan komma att behöva fattas flera beslut om sådan samtrafik. Också kravet på en myndighet att göra marknadsanalyser kommer att medföra ett ökat antal förvaltningsbeslut.

Det ökade antalet förvaltningsbeslut bör dock enligt vår uppfattning inte medföra ökade kostnader i någon större omfattning.

Samhällsomfattande tjänster

Enligt lagförslaget kan den som bedöms lämplig förpliktas att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, om det behövs för att tillgodose slutanvändarnas behov. Förfarandet är i princip detsamma som idag då en operatör kan utpekas att tillhandahålla en samhällsomfattande tjänst genom villkor i det tillstånd som krävs för att utöva televerksamhet.

Då skillnaden mellan det nya förfarandet och nuvarande endast består i att ett särskilt beslut skall fattas om samhällomfattande tjänster bör det enligt vår mening inte betyda någon större förändring av myndighetens kostnader.

Möjlighet till auktionsförfarande vid frekvenstilldelning

När tillstånd för att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar skall fördelas och det kan antas att frekvensutrymmet inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla, skall enligt vårt förslag tillstånd meddelas efter allmän inbjudan till ansökan. Förfarandet vid fördelningen av tillstånd kan ske på två sätt. Det ena är fördelning efter ett jämförande urvalsförfarande, s.k. skönhetstävlan, vilket är på det sätt fördelning sker i dag. Det andra, och nya, förfarandet är att tilldelning kan ske efter ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet skall vara utslagsgivande, t.ex. auktion.

Det nya förfarandet innebär vissa förändrade krav på myndighetens insats vid fördelning av tillstånd för radiosändare. Kostnaderna för ett sådant förfarande kan vara höga, åtminstone inledningsvis. Förberedelser och rutiner måste arbetas fram, vilket kan ta stora resurser i anspråk. Man kan dock anta att när sådana rutiner en gång utarbetats blir den framtida hanteringen mindre resurskrävande. Noteras skall även att de administrativa kostnaderna för hanteringen kan täckas genom avgifter enligt 7 kap. 22 § i den föreslagna lagen.

Post- och telestyrelsen har redan idag omfattande kostnader för tilldelning av tillstånd genom jämförande urval. Att möjligheten till ett auktionsförfarande införs bör enligt vår mening inte generera högre kostnader än det förfarande som tillämpas idag. Det kan tvärtom antas att det leder till lägre kostnader på sikt när fungerande rutiner tagits fram.

Nytt förfarande vid tilldelning av adresser av betydande ekonomiskt värde

Ett nytt förfarande för tilldelning av adresser av betydande ekonomiskt värde föreslås. Det innebär att tillstånd skall beviljas efter endera ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att

betala för tillståndet skall vara utslagsgivande eller efter ett förfarande med slumpmässig tilldelning (lottning). Förfarandet är nytt för myndigheten och torde medföra administrativa kostnader. Någon uppskattning av dessa kostnader har inte kunnat göras, men de torde inte bli betydande och skall dessutom avgiftsfinansieras.

Nytt samrådsförfarande

Det nya regelverket innehåller tvingande samrådsregler för den nationella myndigheten. Det gäller dels nationella, dels gränsöverskridande samrådsförfaranden inom EU och EES. På det nationella planet skall myndigheten ge berörda parter skälig tidsfrist att yttra sig över preliminära förslag till beslut om en åtgärd. Vidare skall hänsyn tas till synpunkter från slutanvändare, konsumenter, tillverkare och företag. Det gränsöverskridande samrådet skall ske under vissa förutsättningar som syftar till att säkerställa att regelverket tillämpas konsekvent i de olika medlemsstaterna.

Även om internationellt arbete ingår bland Post- och telestyrelsens nuvarande uppgifter innebär det föreslagna samrådsförfarandet nya uppgifter för myndigheten. Detta kommer att innebära ökade kostnader, särskilt inledningsvis då rutiner och former måste tas fram för att samrådsförfarandet skall fungera på ett effektivt sätt.

Förändrade handläggningstider

Det nya regelverket medför förändrade krav på handläggningstider för olika typer av ärenden. Exempelvis ställs krav på att beslut om tillstånd för användning av radiosändare skall lämnas inom sex veckor efter det att ansökan kommit in till myndigheten. Beslut om tillstånd att använda adress för elektronisk kommunikation skall meddelas inom tre veckor. Tidigare var kraven inte lika hårda. Enligt myndighetens regleringsbrev för 2002 skall den genomsnittliga handläggningstiden för tillståndsärenden, inom verksamhetsgrenen radio, inte överstiga 100 dagar. Kravet avser de ärenden som inte kräver internationell koordinering. Enligt myndighetens årsredovisning för 2001 avgörs dock merparten av ansökningarna på kortare tid. Beslut om tillstånd tog i genomsnitt 34,4 kalenderdagar under 2001 vilket är något mer än det krav som ställs enligt det nya

regelverket. Kravet på kortare handläggningstider kan medföra ökade kostnader för myndigheten.

Beslut om tillstånd för televerksamhet

Genom auktorisationsdirektivet införs ett nytt förenklat auktorisationssystem. Den tillståndsplikt som finns i fråga om televerksamhet av betydande omfattning enligt dagens regelverk försvinner och ersätts med en anmälningsplikt. Därmed försvinner kostnaderna för tillståndsförfarandet från myndigheten.

Medlingsverksamhet

I lagförslagets nionde kapitel finns ett förslag om en särskild nämnd för tvistlösning mellan enskilda. Förslaget innebär vidare att den medlingsverksamhet som Post- och telestyrelsen bedriver idag upphör.

Övriga verksamheter

Post- och telestyrelsen disponerar idag anslag för upphandling av bl.a. tjänster för funktionshindrade samt åtgärder för att skydda telekommunikationerna mot hot i krigstid, mot informationsoperationer samt mot allvarliga hot och påfrestningar i fredstid. Någon större kostnadsförändring inom dessa områden bedömer vi inte att det nya regelverket kommer att medföra.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis innebär våra förslag vissa nya och förändrade myndighetsuppgifter. Vår bedömning är dock att kostnaderna för dessa kan hanteras inom ramen för den verksamhet som planerats och budgeterats för PTS nuvarande verksamhet och som framgår av myndighetens budgetunderlag för åren 2003–2005. Denna bedömning grundar sig på de omedelbara konsekvenserna av den i detta delbetänkande föreslagna regleringen. I det fortsatta utredningsarbetet skall en genomgång av myndighetsstrukturen göras

vilket kan leda till andra bedömningar vad gäller kostnader och finansiering.

12.3 Övriga kostnader

Förvaltningsdomstolarna

Till följd av det nya regelverket kommer antalet överklagbara myndighetsbeslut att öka. Det finns då en viss risk för fler överklaganden till förvaltningsdomstol. I dag är det främst ärenden som rör samtrafik som tar domstolarnas resurser i anspråk.

Vi föreslår ett system med en särskild nämnd som parterna kan hänskjuta en tvist till. Nämndens beslut är inte möjligt att överklaga. Vi bedömer att det finns goda förutsättningar för att ett flertal av samtrafikstvisterna kommer att föras dit.

Det nya regelverket kommer å ena sidan att ge upphov till tvister och därmed även till missnöje med myndighetens avgörande som föranleder överklaganden. Å andra sidan kommer vissa av dagens överklaganden att försvinna. Sammantaget gör vi dock bedömningen att det finns en viss risk för att antalet överklaganden kommer att öka något. Dessa bör dock kunna hanteras inom ramen för domstolväsendets befintliga resurser.

Allmänna reklamationsnämnden

Det nya EG-regelverket anger att medlemsstaterna skall säkerställa att förfaranden som är enkla och öppna för insyn till en låg kostnad kan tas i anspråk för reglering av olösta konsumenttvister utanför domstol när det gäller frågor som omfattas av USO-direktivet.

Vi föreslår att en prövning av konsumenttvister utanför domstol bör ske inom ramen för Allmänna reklamationsnämndens verksamhet och att reglerna för upptagande av ärenden anpassas till kraven i det nya regelverket.

Vi bedömer att kostnaderna för nämndens verksamhet med anledning av detta kan komma att öka något. Dessa bör dock kunna hanteras inom ramen för Allmänna reklamationsnämndens befintliga resurser.

12.4 Funktionellt tillträde till Internet

Enligt det nya regelverket får den som bedöms lämplig förpliktas att uppfylla vissa krav, om det behövs för att slutanvändare skall tillhandahållas elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster eller därtill hörande tjänster till ett överkomligt pris. Enligt dagens reglering i telelagen kan tillstånd att bedriva televerksamhet förenas med villkor att tillhandahålla tjänster till slutanvändare, s.k. samhällsomfattande tjänster. Sådana villkor finns i tillståndsvillkoren endast för Telia AB.

En nyhet i den nya lagen är att en operatör kan förpliktas att tillhandahålla slutanvändare en anslutning till det fasta telefonnätet som medger ett funktionellt tillträde till Internet. Det underlag utredningen haft tillgång till tyder på att ett sådant krav kan medföra behov av en uppgradering av befintligt nät till en betydande kostnad, kanske flera miljarder kr.

En sådan kostnad kan rimligen inte bäras av den förpliktade operatören ensam. EG-regelverket innehåller bestämmelser om finansiering av sådana tjänster genom bidrag från samtliga operatörer. Utredningen anser i och för sig att det vore av värde att införa ett sådant system, men har av särskilda skäl avstått från att lägga fram ett konkret lagförslag (se avsnitt 10.7.5). Som enda alternativ finansiering föreslås därför en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att upphandla en samhällsomfattande tjänst, om det är särskilt påkallat med hänsyn till kostnaderna.

Mot denna bakgrund kan det inte uteslutas att en skyldighet att tillhandahålla en anslutning som medger ett funktionellt tillträde till Internet kan medföra betydande kostnader för staten.

12.5 Finansiering av myndighetsverksamheten

Post- och telestyrelsen finansieras dels genom anslag, dels genom avgifter.

Anslagen avser finansiering av förvaltningskostnader för vissa uppgifter bl.a. upphandling av samhällsomfattande tjänster samt totalförsvarsåtgärder avseende telekommunikationer m.m. och postbefordran. Vidare disponerar myndigheten anslag för upphandling av åtgärder för att skydda telekommunikationerna mot

hot i krigstid, informationsoperationer och allvarliga hot och påfrestningar i fredstid.

Den avgiftsfinansierade verksamheten avser delar av verksamhetsgrenen IT-tillit samt verksamhetsgrenarna IT-tillgänglighet, tele, post och radio. Bestämmelser om avgiftsskyldighet finns i telelagen, lagen om radiokommunikation, lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning, lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer m.m. samt postlagen (1993:1684). En redogörelse för reglerna i telelagen och lagen om radiokommunikation finns i avsnitt 10.9.

I förordningen (1999:836) om finansiering av Post- telestyrelsens verksamhet ges närmare bestämmelser om de avgifter som får tas ut och som myndigheten får disponera.

Inom radioområdet innebär lagförslaget inte någon förändring när det gäller krav på tillstånd. Däremot kommer tillståndsplikt för televerksamhet inte att finnas kvar, vilket medför att avgiftsinkomsterna för dessa tillstånd försvinner. Företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och tjänster kommer dock att vara anmälningspliktiga.

Avgifter

Enligt lagförslaget (7 kap. 22 §) kan avgift tas ut från den som bedriver verksamhet som är anmäld, anmäler sådan verksamhet, ansöker om tillstånd för att använda radiosändare eller adress ur nationell adressplan eller innehar sådant tillstånd eller söker medgivande om överlåtelse av tillstånd för att använda radiosändare eller adress.

I stort sett är det endast de inkomster som är förknippade med tillstånd enligt telelagen som försvinner med det nya regelverket. Dessa inkomster kan ersättas med avgifter för de operatörer som blir anmälningspliktiga. Eftersom vår bedömning är att resursbehovet kan hanteras inom den ram som myndigheten redan budgeterat för blir skillnaden jämfört med dagens finansieringssituation inte så stor. En skillnad är dock att antalet anmälningspliktiga företag blir fler vilket gör att avgiftsuttaget kan spridas ut på flera. Det nya regelverket föreslås träda i kraft den 25 juli 2003 vilket innebär att reglerna avseende avgifter ändras under pågående budgetår.

12.6 Inkomster för staten

Den möjlighet att använda auktion som förfarande vid tillstånd att använda radiosändare och vissa adresser som införs innebär möjligheter till inkomster för staten. Inkomsterna från ett sådant förfarande kan bli höga. Inkomsterna skall enligt budgetlagen (1996:1059) redovisas brutto på statsbudgeten om inte inkomsterna endast skall täcka verksamhetens utgifter vilket inte är fallet när det gäller inkomster från ett auktionsförfarande. De administrativa kostnader myndigheten har för tillståndsgivningen bör kunna täckas antingen genom att myndigheten tillförs anslag från inkomsten från tillståndsgivningen eller inom ramen för det sedvanliga avgiftsuttaget.

I sammanhanget bör framhållas att inkomster som redovisas brutto på statsbudgeten kan användas för att täcka alla utgifter som redovisas mot anslag. Vi vill därför peka på att inkomster från auktioner kan skapa utrymme för finansiering av tjänster till slutanvändare, t.ex. för att de skall erbjudas ett funktionellt tillträde till Internet.

Del V

Författningskommentarer

13 Förslaget till lag om elektronisk kommunikation

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens mål

1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att främja konkurrens vid tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster samt att främja slutanvändarnas intressen.

Vid lagens tillämpning skall särskilt beaktas elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet samt intresset av att enskilda och myndigheter ges största möjliga tillgång till effektiva och säkra elektroniska kommunikationer och ett stort urval av elektroniska kommunikationstjänster av god kvalitet till rimliga priser.

Vid beslut om tillstånd, förpliktelser och andra ingripanden samt åtgärder i övrigt skall utifrån ändamålet med åtgärden hänsyn även tas till

- 1. att radiofrekvenser och adressresurser används effektivt och förvaltas ändamålsenligt,*
- 2. att innovation och investeringar i infrastruktur främjas,*
- 3. personlig integritet,*
- 4. nätens och tjänsternas säkerhet och uthållighet,*
- 5. allmän ordning.*

Lagen inleds med en allmän portalparagraf, som anger de bakomliggande intressen som lagen syftar till att tillgodose. Dessa intressen överensstämmer i stort sett med de i artikel 8 i ramdirektivet uppräknade och har sin huvudsakliga motsvarighet i 2 § telelagen.

Paragrafens *första stycke* anger lagens grundläggande ändamål, nämligen att skapa konkurrens och att främja slutanvändarnas intressen. Konkurrensintresset gör sig särskilt gällande för regleringen om samtrafik och andra former av tillträde i 4 kap., medan

slutanvändarnas intresse står i förgrunden för bestämmelserna i 5 kap. I enlighet med de övergripande politiska mål som vi föreslår skall ställas upp för området elektronisk kommunikation är konkurrens ett medel att uppnå bästa möjliga utbyte för användarna i fråga om ett stort urval av elektroniska kommunikationstjänster av god kvalitet till rimliga priser. Också konkurrensintresset måste därför bedömas med hänsyn till vad som är bäst för slutanvändarna. Med begreppet rimligt pris avses detsamma som i telelagen, se prop. 1996/97:61, s. 72 f.

Av *andra stycket* följer att det vid myndighetsutövningen särskilt skall beaktas bl.a. de grundlagfästa yttrande- och informationsfriheterna. Effektiva elektroniska kommunikationer är ett viktigt instrument för att värna och öka den språkliga och kulturella mångfalden i samhället. Samtidigt kan åtgärder enligt lagen verka inskränkande på grundlagfästa rättigheter. Under inga förhållanden får en åtgärd innebära sådana begränsningar i vidare mån än vad grundlagarna medger. Men också inom ramen för det tillåtna området bör det iakttas försiktighet med åtgärder som kan begränsa yttrande- och informationsfriheten.

Vid tillämpningen av olika bestämmelser i lagen kan inte sällan olika intressen komma att stå mot varandra. Bestämmelsen i *tredje stycket* pekar ut vissa intressen som mer angelägna att tillgodose. Intresseavvägningen skall göras utifrån den effekt som eftersträvas med den regel som tillämpningen avser i det enskilda fallet. Det uttrycks genom att intressena skall viktas med hänsyn till ändamålet med åtgärden i fråga. I detta ligger även att varje åtgärd skall vara proportionell utifrån det fastställda problemets art, vilket även kommer till uttryck i 7 kap. 2 §.

Lagens tillämpningsområde

2 § Denna lag gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster.

Lagen är inte tillämplig på frågor som rör innehållet i tjänster som tillhandahålls via elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster.

Bestämmelserna i *första stycket* fastställer lagens tillämpningsområde. Vad som avses med elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster och tillhörande faciliteter

framgår av 5 §. Utrustning som ansluts till nätet på abonnentsidan av en nätanslutningspunkt, t.ex. dataterminaler och annan sådan utrustning, omfattas inte av bestämmelserna i denna lag, se även under kommentaren till 4 §.

Genom bestämmelsen i *andra stycket* undantas från lagens tillämpningsområde tillhandahållande av innehållstjänster, dvs. tjänster som inte helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät. Undantaget från tillämpningsområdet är t.ex. innehållet i radio- och TV-program och tjänster som innebär tillhandahållande av innehåll på Internet. I 6 kap. finns dock bestämmelser om skydd för hemligheter för elektroniska meddelanden.

När det gäller lagens förhållande till grundlagen hänvisas till allmänmotiveringen avsnitt 10.5.1 under *Etableringsfriheten enligt yttrandefrihetsgrundlagen m.m.*

3 § *Bestämmelserna i denna lag ersätter inte tillståndsprovning som föreskrivs i annan lag.*

Genom bestämmelsen klargörs att ett beslut enligt denna lag inte ersätter sådan offentlighetslig tillståndsprovning som föreskrivs i annan lag. Av detta följer att beslut som innebär offentlighetsligt tvång, t.ex. beslut om samlokalisering eller gemensamt utnyttjande av utrustning eller egendom, enligt denna lag inte ersätter föreskriven provning enligt t.ex. ledningsrättslagen (1973:1144), expropriationslagen (1972:719), fastighetsbildningslagen (1970:988), plan- och bygglagen (1987:10) samt miljöbalken (1998:808). Frågan om förhållandet till annan lag generellt behandlas i avsnitt 10.3.3.

4 § *Förutom bestämmelserna i denna lag finns det bestämmelser om sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel i radio- och TV-lagen (1996:844).*

Om utrustning finns bestämmelser i lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning.

I *första stycket* anges att det finns bestämmelser om sändningar av ljudradio- och TV-program även i radio- och TV-lagen (1996:844). Av *andra stycket* följer att det finns särskilda bestämmelser om radio- och teleterminalutrustning som är avsedd att anslutas till ett elektroniskt kommunikationsnät.

Definitioner

5 § I lagen avses med

abonnent: fysisk eller juridisk person som har ingått avtal med en leverantör av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster om tillhandahållande av sådana tjänster,

abonnentupplysning: förvärvsmässig verksamhet för upplysning om abonnentuppgifter till allmänheten eller för förmedling av abonnentuppgifter för sådant ändamål,

allmänt kommunikationsnät: elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster,

allmänt telefonnät: elektroniskt kommunikationsnät som används för tillhandahållande av allmänt tillgängliga telefonitjänster och som möjliggör överföring av tal, fax, data och andra former av kommunikation mellan nätanslutningspunkter,

användare: fysisk eller juridisk person som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst,

elektroniskt kommunikationsnät: system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt andra resurser som medger överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier oberoende av vilken typ av information som överförs,

elektronisk kommunikationstjänst: tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät,

facilitet: nät, nätelement, utrustning, anläggning, funktion och annat dylikt,

lokaliseringsuppgift: uppgift som behandlas i ett elektroniskt kommunikationsnät och som visar den geografiska positionen för terminalutrustningen för en användare av en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst,

nätanslutningspunkt: fysisk punkt vid vilken en abonnent ansluts till ett allmänt kommunikationsnät,

nödsamtal: samtal till nödnummer, enligt fastställd adressplan för telefoni, för att nå samhällets alarmerings- och räddningstjänst,

operatör: den som innehar eller på annat sätt råder över ett allmänt kommunikationsnät eller tillhörande facilitet,

radioanläggning: anordning som möjliggör radiokommunikation eller bestämning av position, hastighet eller andra kännetecken hos ett

föremål genom sändning av radiovågor (radiosändare) eller mottagning av radiovågor (radiomottagare),

radiokommunikation: överföring, utsändning eller mottagning av tecken, signaler, skrift, bilder, ljud eller meddelande av varje slag med hjälp av radiovågor,

radiovågor: elektromagnetiska vågor med frekvenser från 9 kilohertz till 3 000 gigahertz som breder ut sig utan särskilt anordnad ledare,

samtal: en förbindelse för överföring av tal som medger tvåvägs-kommunikation i vad som för användaren uppfattas som realtid,

samtrafik: fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät för att göra det möjligt för operatörers användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten,

skadlig störning: störning som äventyrar funktionen hos en radionavigationstjänst eller någon annan säkerhetstjänst, eller som på annat sätt allvarligt försämrar, hindrar eller upprepat avbryter en radiokommunikationstjänst som fungerar i enlighet med gällande bestämmelser, inbegripet störning av befintliga eller planerade tjänster på nationellt tilldelade frekvenser,

slutanvändare: användare som inte tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster,

telefonitjänst: tjänst som avser möjlighet att ringa upp eller ta emot nationella och internationella samtal och tillgång till alarmerings- och räddningstjänsten via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell adressplan,

tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät: etablering, drift, kontroll eller tillgängliggörande av ett sådant nät,

tillhörande facilitet: facilitet som möjliggör eller stöder tillhandahållande av tjänster via elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster,

trafikuppgift: uppgift som behandlas i syfte att överföra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller för att fakturera det.

I denna paragraf angivna definitioner är hämtade dels från direktiven och radiospektrumbeslutet i EG:s nya regelverk på området för elektronisk kommunikation, dels från telelagen och lagen om radiokommunikation. I vissa fall har mindre justeringar gjorts för att definitionerna bättre skall stämma överens med

befintliga författningar och svensk författningsskrivning i allmänhet. Ledning vid tolkning av begreppen kan i förekommande fall hämtas från direktiven och beslutet samt från motiven till telelagen och lagen om radiokommunikation samt den rättstillämpning som finns på området.

Termen *abonment* återfinns i telelagen. Detsamma gäller begreppet *användare*. Med undantag för utsändning av radioprogram som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket YGL kan i fråga om begreppens innebörd vägledning hämtas från telelagen.

Den som tar emot utsända programkanaler via en radio- eller TV-mottagare och för detta betalar föreskriven licens eller tar emot ett färdigpaketerat programutbud i kabel, via satellit eller i mark-sändning som sänds ut via radio och kan tas emot genom ett system för villkorad tillgång i en digital-TV-box torde inte abonnera på en elektronisk kommunikationstjänst. Ingår däremot i ett sådant abonnemang en möjlighet till bredbandsuppkoppling mot Internet via ett sådant nät för utsändning till allmänheten är det i denna del fråga om en elektronisk kommunikationstjänst. Programbolag som Sveriges Television och Sveriges Radio använder sig av en elektronisk kommunikationstjänst för att sända ut program till sina tittare och lyssnare. Denna tjänst torde normalt inte vara att anse som allmänt tillgänglig. Programbolagen kan också själva sända ut sina program, om de har tillgång till radiosändare. Så sker också i vissa fall. Någon elektronisk kommunikationstjänst föreligger inte heller i ett sådant fall.

I 6 kap. används begreppet användare med en särskild definition som bara omfattar fysiska personer. Det beror på att syftet med dessa bestämmelser huvudsakligen är att skydda behandlingen av personuppgifter.

Abonmentupplysning är ett begrepp som efter prop. 2001/2002:98 har intagits i telelagen (SFS 2002:282). Vad som anges i propositionen bör kunna tjäna till vägledning också här.

Ett grundläggande begrepp i lagen är *elektroniskt kommunikationsnät*. Det omfattar alla typer av telenät enligt telelagens definition. Därutöver omfattas nät som används för utsändning av radioprogram som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket YGL. Beträffande vad som gör att ett nät är att anse som *ett allmänt kommunikationsnät* hänvisas till allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.1.

Den definition som föreslås för *allmänt telefontnät* har likheter med telelagens definition för telefonitjänst. Med ett allmänt telefontnät avses sådana elektroniska kommunikationsnät som används

för tillhandahållande av allmänt tillgängliga telefonitjänster och som möjliggör överföring av tal, fax, och data och andra former av kommunikation mellan nätanslutningspunkter. I det får anses ligga att nätet typiskt sett skall vara anpassat för överföring av tal. Det kan vara flera faktorer som tillsammans gör att denna förutsättning är uppfylld. Dels kan det vara beroende av det fysiska nätets förutsättningar, dels av det logiska nätets uppbyggnad och funktioner. Det kopplade kretsbundna accessnätet för fast telefoni och GSM-nät för mobiltelefoni är exempel på telefonnät. Det är inte endast det fysiska nätet som gör att ett nät blir att betrakta som ett telefonnät, utan också den logiska uppbyggnaden. Ändras uppbyggnaden, t.ex. med hjälp av teknik för digitalisering, s.k. xDSL-teknik (Digital Subscriber Line), eller genom paketkoppling i mobilnäten, så att nätet inte längre typiskt sett är anpassat för tal utgör nätet i den delen i allmänhet inte längre del av ett allmänt telefonnät. Där- emot är nätet fortfarande ett elektroniskt kommunikationsnät som kan vara allmänt.

Begreppet *elektronisk kommunikationstjänst* är avsett att urskilja sådana tjänster som innebär ett kommersiellt tillhandahållande av tjänster till andra. Sådana tjänster tillhandahålls vanligen mot ersättning. I vissa fall tillhandahålls dock kommersiella tjänster gratis till slutkunden. Det kommersiella inslaget manifesteras då på något annat sätt, vanligen genom reklamfinansiering. Sker tillhandahållandet på rent ideell basis omfattas däremot tjänsten inte av begreppet. Exempel på det kan vara tillhandahållande av s.k. forskarnät eller liknande nät främst inom universitetsvärlden. Genom att det i definitionen anges att tjänsten helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät avses dessutom att urskilja sådana tjänster från rena innehållstjänster såsom programverksamheten hos programföretag för radio och TV och innehållstjänster som tillhandahålls via webben, såsom webbsidor där musik eller spel tillhandahålls eller webbsidor för elektronisk handel.

Paragrafen innehåller en särskild definition av begreppen *facilitet* och *tillhörande facilitet*. Dessa är som framgår av definitionerna vittomfattande. Med *facilitet* avses nät, nätelement, utrustning, anläggning, funktion och annat dylikt. *Tillhörande faciliteter* avser enligt definitionen *facilitet* som möjliggör eller stöder tillhandahållande av tjänster via elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster. Detta omfattar utrustning i form av t.ex. datorer för databaser för driftstödsystem med

programvara och de system som erfordras för drift av databasen samt anläggningar såsom telefonstationer med utrymme för kopplingsutrustning m.m. liksom stödsystem för kyla, reservkraft, inpasseringskontroll osv. Att en facilitet är tillhörande innebär att den behövs för en anläggning eller annat som möjliggör eller stöder tillhandahållandet av tjänster via elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster.

Med *lokaliseringssuppgift* avses uppgift som behandlas i ett elektroniskt kommunikationsnät och som visar den geografiska positionen för terminalutrustningen för en användare av en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst. Definitionen återfinns i artikel 2 förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv. Lokaliseringssuppgifter kan enligt direktivet vara av två slag, dels sådana som samtidigt är trafikuppgifter, dels sådana som inte är trafikuppgifter. De föregående är bl.a. sådana lokaliseringssuppgifter som kan erhållas genom information om i vilken cell, dvs. sändnings- och mottagningsradien från en basstation i ett cellulärt nät för mobiltelefoni, som en viss terminalutrustning befinner sig i. Med lokaliseringssuppgifter som inte är trafikuppgifter avses främst positionering via satellit av en terminalutrustning, förutsatt att uppgifterna behandlas i det elektroniska kommunikationsnätet.

Nätanslutningspunkt är en fysisk punkt vid vilken en abonnent ansluts till ett allmänt kommunikationsnät. Detta begrepp bör ha samma innebörd som enligt telelagen. I nätanslutningspunkten möts det allmänna kommunikationsnätet och abonnentens enskilda nät.

Nödsamtal definieras inte i telelagen. Med sådana samtal menas här samtal till nödnummer enligt fastställd adressplan för telefoni för att nå samhällets alarmerings- och räddningstjänst. Lokutionen samhällets alarmerings- och räddningstjänst har samma innebörd som enligt telelagen.

Begreppet *samtal* bör också behandlas i detta sammanhang. Det avser en förbindelse för överföring av tal som medger tvåvägskommunikation i vad som för användaren uppfattas som realtid. Genom att endast kräva att användaren skall uppfatta det som att kommunikationen sker i realtid görs en avvikelse i förhållande till definitionen av samtal enligt förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv. Meningen är att när fördröjningarna i t.ex. ett nät som använder internetprotokoll inte är större än att användaren uppfattar kommunikationen som om den sker i realtid bör kommunikationen kunna omfattas av samtalsbegreppet. Hur liten för-

dröjning som skall krävas får överlätas åt rättstillämpningen att avgöra, varvid sannolikt det arbete som bedrivs i ITU och i andra standardiseringsorgan kan bli vägledande.

Med *operatör* avses den som innehar eller på annat sätt råder över ett allmänt kommunikationsnät eller tillhörande facilitet. Begreppet innebär ett förtydligande i förhållande till tillträdesdirektivet genom att det klargörs att det är innehavet av eller rådigheten över ett allmänt kommunikationsnät eller tillhörande facilitet som gör att en aktör omfattas av operatörsbegreppet. Det bör observeras att genom att även den som tillhandahåller tillhörande faciliteter anses som operatör kan begreppet få ett mycket vitt tillämpningsområde. Viss försiktighet bör därför iaktas. Det är t.ex. inte avsikten att varje fastighetsägare som hyr ut utrymme åt nätoperatörer enbart därigenom skall anse vara operatör. Däremot bör exempelvis ett företag som har som sin huvudsakliga verksamhet att hyra ut telefonstationer till nätoperatörer omfattas av begreppet.

Beträffande *radioanläggning* är begreppet hämtat från LRK. Även definitionen för *radiokommunikation* är hämtad från LRK. Beträffande definitionen av *radiovägor* däremot föreslås en förändring i förhållande till LRK genom att ett undre frekvensvärde införs om 9 kilohertz för att anpassa definitionen bl.a. till artikel 2 radiospektrumbeslutet. Förändringen behandlas i avsnitt 10.5.2 i allmänmotiveringen.

Med *samtrafik* avses fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät för att göra det möjligt för olika operatörers användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten. Tillämpningsområdet för reglerna om samtrafik i den nya lagen är vidare än i telelagen. Beträffande samtrafik när det gäller telefoni kan ledning hämtas ur motiven till den lagändring som innebar att samtrafikbegreppet infördes i telelagen år 1997 (prop. 1996/97:61, sid. 93). Däremot bör i fråga om datatrafik och särskilt Internet något nämnas om de förutsättningar som föreligger för samtrafik. Samtrafik mellan slutanvändare som abonnerar på det som brukar betecknas som den grundläggande Internettjänsten, dvs. överföringen av datapaket enligt Internet Protocol, bör inte välla några problem. För vidare beskrivning av den grundläggande Internettjänsten hänvisas till Statskontorets rapport Den svenska delen av Internet, 1997:18. Funktioner som e-post och webbsurfning fungerar idag också över Internet till följd av det standardiseringsarbete som sker i Internetvärldens organisationer, främst inom

Internet Engineering Task Force (IETF) och World Wide Web Consortium (W3C). Operatörerna behöver inte vara inblandade i förmedlingen av sådana tjänster men är det vanligen på grund av att de tillhandahåller olika serverfunktioner i näten. Samtrafik mellan sådana tjänster i form av fysisk och logisk sammankoppling av näten är till följd av standardiseringen i allmänhet möjlig. Som jämförelse kan nämnas IP-telefoni. På det området saknas idag allmänt vedertagna standarder. Det gör att Internetoperatörerna inte tillhandahåller enhetliga funktioner för sådana tjänster. Två användare som använder samma programvara kan emellertid med hjälp av enbart den grundläggande Internettjänsten upprätta en förbindelse för IP-telefoni. Operatören är då inte inblandad i den tjänsten och samtrafiken avser endast den grundläggande Internettjänsten. När det gäller samtrafik vid datakommunikation är det således särskilt viktigt att hålla isär vilken del av kommunikationen som operatörerna tillhandahåller och vad som kontrolleras av slutanvändarna.

På området för utsändning till allmänheten ser saken annorlunda ut. Traditionellt sett brukar man inte tala om samtrafik för sådana utsändningar. Istället talas i 8 kap. radio- och TV-lagen om vidare-sändningar (i kabelnät). I princip torde det inte vara någon skillnad från teknisk synpunkt. Samtrafik och vidaresändningsplikt enligt radio- och TV-lagen bör dock från juridisk synpunkt behandlas åtskilt med hänsyn till lagstiftningarnas skilda syften. Så behandlas must-carry-skyldigheter också särskilt i EG:s regelverk. Det sagda bör dock inte utesluta att samtrafikreglerna kan få betydelse också på området för utsändning till allmänheten. Används t.ex. Internet för sådan utsändning kommer samtrafik i den grundläggande Internettjänsten att aktualiseras. Genom funktioner för broadcast (utsändning till alla i nätet) eller multicast (utsändning till flera i nätet) kan denna form av överföring effektiviseras. För att få detta att fungera krävs att sådana funktioner finns tillgängliga i näten. Samtrafik kan då också omfatta sådana funktioner.

Begreppet *skadlig störning* definieras i artikel 2 auktorisationsdirektivet. Införandet av begreppet i den nya lagen motiveras i avsnitt 10.5.1 i allmänmotiveringen.

Slutanvändare definieras i artikel 2 ramdirektivet. Med slutanvändare avses användare som inte tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Begreppet omfattar förutom användare som är konsumenter enligt den svenska konsumentlagstiftningen även näringsidkare under förutsättning att det inte är fråga om använd-

ning i och för deras verksamhet som tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster.

Med *telefonitjänst* avses en tjänst som avser möjlighet att ringa upp eller ta emot nationella och internationella samtal och tillgång till alarmerings- och räddningstjänsten via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell adressplan. Begreppet skiljer sig från nuvarande definition i telelagen. Vad som avses med samtal definieras särskilt.

Med *tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät* avses inte endast tillgängliggörandet av ett sådant nät för andra utan även etablering, drift och kontroll av nätet. För att tillhandahålla ett sådant nät erfordras alltså inte att operatören upplåter nätet eller kapacitet i det till andra. Även innehav för egen del medför att nätinnehavaren anses tillhandahålla ett sådant nät.

Begreppet *trafikuppgift* är hämtat från artikel 2 i förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv. Det avser en uppgift som behandlas i syfte att överföra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller för att fakturera det. Någon motsvarande definition finns inte i telelagen. I princip torde det dock avse samma slag av uppgifter som avses i 49 § telelagen när där talas om uppgifter som angår ett särskilt telemeddelande. Vad som menas med elektroniskt meddelande anges i 6 kap. 1 §.

Kommunikationsverksamhet i krig m.m.

6 § *Om elektroniska kommunikationer utsätts för allvarliga störningar och det finns behov av att prioritera mellan olika användareintressen eller mellan olika regioner, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förplikta den som tillhandahåller telefonitjänst till fast anslutningspunkt, mobil telefonitjänst eller elektroniska kommunikationsnät att mot ersättning prioritera de kommunikationer som behövs för att planera, genomföra och styra räddningsinsatser som är nödvändiga för att skydda liv, personlig säkerhet eller hälsa.*

Bestämmelsen saknar direkt motsvarighet i det EG-rättsliga regelverket. Den grundas på ett lagförslag från Post- och telestyrelsen, som för närvarande är under beredning i regeringskansliet, se avsnitt 10.7.10.

Paragrafen skall tillämpas i situationer där det föreligger behov av att prioritera trafik för allmännyttiga ändamål. En sådan situation kan vara att elektroniska kommunikationer i hela eller delar av landet har drabbats av allvarliga störningar (t.ex. ett långvarigt elavbrott) och kapaciteten i näten inte räcker till för att tillgodose alla användares behov. Om det i sådana situationer behövs räddningsinsatser för att skydda liv, personlig säkerhet eller hälsa bör det finnas möjlighet att besluta att de elektroniska kommunikationer som är nödvändiga för räddningsinsatsen skall prioriteras, t.ex. bör på katastrofplatsen räddningstjänstens behov av elektroniska kommunikationer gå före bl.a. journalisters och kommersiella verksamheters behov av sådana kommunikationer, dock med förbehåll för om elektroniska kommunikationer behövs för radioprogram som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket YGL. Som vi framhållit i olika sammanhang måste man iakta stor försiktighet när det gäller åtgärder som kan begränsa den yttrandefrihet som avses i detta lagrum.

För att bestämmelsen skall kunna tillämpas måste elektroniska kommunikationer i hela eller delar av landet vara utsatta för allvarliga störningar och den tillgängliga kapaciteten vara otillräcklig för att tillgodose alla användare.

Det ligger på regeringen eller den myndigheten som regeringen bestämmer att meddela beslut som här avses. Beslutet skall riktas mot den som tillhandahåller telefonitjänst till fast anslutningspunkt, mobil telefonitjänst eller elektroniska kommunikationsnät och får endast omfatta skyldighet att prioritera de elektroniska kommunikationer som behövs för att planera, genomföra och styra akuta räddningsinsatser och som är nödvändiga för att skydda liv, personlig säkerhet eller hälsa. Ersättning skall utgå till den som enligt bestämmelsen förpliktas att prioritera elektroniska kommunikationer. Hur ersättningen skall beräknas bör utredas vidare.

7 § Är Sverige i krig eller krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen meddela de föreskrifter om elektronisk kommunikationsverksamhet som behövs med hänsyn till landets försvar eller säkerhet i övrigt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den fredstida planeringen för totalförsvarets behov av elektroniska kommunikationer under sådana förhållanden som anges i första stycket.

Bestämmelsen saknar direkt motsvarighet i ramdirektivet och särdirektiven. Den har överflyttats från 65 § telelagen med den förändringen att föreskrifträtten har utvidgats till att omfatta området för elektronisk kommunikation. Paragrafen täcker också det som idag regleras genom 20 § LRK om användning av radiosändare i krig m.m.

2 kap. Anmälan m.m.

1 § *Allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får endast tillhandahållas efter anmälan. Om tillstånd att använda radiosändare och adresser för elektronisk kommunikation finns bestämmelser i 3 kap.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vilka uppgifter en anmälan enligt första stycket skall innehålla.

Bestämmelsen innebär att det ställs krav på alla som avser att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att göra en anmälan innan de börjar verksamheten. Beträffande innebörden av begreppet tillhandahållande av elektroniskt kommunikationsnät hänvisas till författningskommentaren för 1 kap. 5 §.

Att det skall vara fråga om en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst innebär att radio- och TV-utsändningar till allmänheten där mottagaren erhåller ett på förhand bestämt programutbud inte omfattas av anmälningsplikten. Det gäller även utsändningar i digital form. Skulle en sådan tjänst bli en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst genom att utbudet inte kan anses på förhand bestämt, gäller emellertid regeln i 2 § för sådana sändningar som sker i tråd.

Vilka uppgifter en anmälan skall innehålla behandlas i auktorisationsdirektivets artikel 3.3. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges enligt andra stycket behörighet att meddela föreskrifter i denna fråga.

2 § *För sådan verksamhet som enbart består i att överföra signaler via tråd för sändning av radioprogram enligt 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen skall någon anmälan enligt 1 § inte göras.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från anmälningsplikten enligt 1 §.

Genom bestämmelsen undantas tillhandahållandet av kabel-TV-nät och liknande nät från anmälningsplikten enligt 1 §, om verksamheten enbart består i att överföra signaler via tråd för sändning av radioprogram enligt 1 kap. 1 § tredje stycket YGL. Detsamma gäller tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster som avser radioprogram som anges i sistnämnda lagrum. Regeln motiveras framförallt av att vissa av de krav som lagen ställer upp för den som bedriver anmälningspliktig verksamhet skulle kunna komma i konflikt med den grundlagsfästa etableringsfriheten för sådana sändningar. Bedrivs även annan verksamhet i sådana nät, t.ex. bredbandsanslutning till Internet, omfattas emellertid den verksamheten inte av undantaget.

Genom bestämmelsen införs vidare en motsvarighet till 5 § andra stycket telelagen om möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om ytterligare undantag från anmälningsplikten. Bestämmelsen motiveras i avsnitt 10.5.1.

3 § *Den som bedriver anmälningspliktig verksamhet enligt 1 § skall tillämpa sådana standarder som Europeiska gemenskapernas kommission upptagit i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.*

Genom bestämmelsen förpliktas den som bedriver anmälningspliktig verksamhet att tillämpa sådana standarder, inklusive specifikationer, som Europeiska gemenskapernas kommission med stöd av artikel 17.3 ramdirektivet har upptagit i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Syftet är att säkerställa driftskompatibilitet mellan tjänster. Genom bestämmelsen genomförs artikel 17 punkterna 3 och 4 ramdirektivet.

4 § *Den som är anmäld enligt 1 § är skyldig att utan dröjsmål anmäla om verksamheten upphör.*

Många rättigheter och skyldigheter i den nya lagen är knutna till den som bedriver anmälningspliktig verksamhet. För att säkerställa att behörig myndighet har aktuell information om vilka dessa är

stadgas i denna paragraf skyldighet att även anmäla när en anmälningspliktig verksamhet upphör.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om erkännande av operatör enligt bestämmelser antagna av den internationella teleunionen.

Bestämmelsen, som har sin motsvarighet i 56 § telelagen, förklaras i allmänmotiveringen avsnitt 10.5.1.

3 kap. Rätt att använda radiofrekvenser och adresser

Om radiosändare

Tillstånd att använda radiosändare

1 § För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda en radiosändare krävs tillstånd enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vilka uppgifter en ansökan om tillstånd enligt första stycket skall innehålla.

Första stycket motsvarar 3 § LRK. Motiven för tillståndsplikt framgår av allmänmotiveringen avsnitt 10.5.2.

Andra stycket har inte någon motsvarighet i LRK. Det ger befogenhet att föreskriva om innehållet i en anmälan på samma sätt som i 2 kap. 1 §.

2 § Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljande av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, skall den som har beviljats sådant tillstånd anses ha tillstånd enligt 1 §.

Bestämmelsen förklaras i avsnitt 10.5.2. i allmänmotiveringen. Som där anges finns två möjligheter till internationell harmonisering av tillståndsgivningen. En är att harmoniseringen avser hur tillståndsgivningen skall gå till eller vilka villkor som får uppställas. Tillståndsgivningen sker då nationellt. Den andra möjligheten är att

även tillståndsgivningen sker enligt ett fullständigt harmoniserat förfarande. Ett tillstånd som meddelats i en stat eller i ett internationellt forum gäller då i övriga stater som anslutit sig till överenskommelsen (s.k. one stop shopping-procedur).

Paragrafen reglerar det senare fallet med ett fullständigt harmoniserat tillståndsförfarande. För det först nämnda fallet måste tillstånd meddelas enligt denna lag, varvid 9 § första stycket 9 kan tillämpas.

3 § *Krav på tillstånd enligt 1 § gäller inte för Polisen, Försvarmakten, Försvarets radioanstalt och Försvarets materielverk, vid verksamhet som verket bedriver på uppdrag av Försvarmakten eller Försvarets radioanstalt.*

Efter hörande av Försvarmakten beslutar den myndighet som regeringen bestämmer om tilldelning av radiofrekvenser för Försvarmakten, Försvarets radioanstalt och Försvarets materielverk och om de ytterligare villkor som behövs. När det gäller Polisen beslutar den myndighet som regeringen bestämmer i sådana frågor efter hörande av Rikspolisstyrelsen.

Bestämmelsen motsvarar nuvarande 6 § LRK. Beträffande motiveringen hänvisas därför till förarbetena till den bestämmelsen.

4 § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikt enligt 1 §. Undantag får förenas med villkor om att den radioanläggning i vilken sändaren ingår skall uppfylla bestämda tekniska krav samt i övrigt med sådana villkor som anges i 9 § första stycket 1 – 5, 7 – 10 och 12.*

Undantag enligt första stycket får tidsbegränsas, varvid 10 § andra stycket har motsvarande tillämpning.

Bestämmelsen innebär en utökning av möjligheten att meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikt i förhållande till 8 § LRK. Den kan liksom 8 § LRK användas för radiosändare som utnyttjar särskilt bestämda, gemensamma frekvenser. Den kan också såsom 8 § LRK tillämpas med avseende på radiosändare på utländska fartyg, luftfartyg eller motorfordon och radiosändare som används av en person som inte har hemvist i Sverige. Avsikten är att rationalisera tillståndsgivningen i synnerhet när fråga är om masshantering där tillstånd regelmässigt beviljas utan någon före-

gående individuell frekvensplanering. Exempel på sådana typer av tillstånd är tillstånd för amatörradio och s.k. jaktradiotillstånd.

Att undantagsföreskrifterna kan tidsbegränsas underlättar för användarna att veta hur länge de kan utgå från att radioanvändningen är tillåten.

5 § *Den som enligt 3 – 4 §§ är undantagen från tillståndsplikt skall vid tillämpning av denna lag anses ha tillstånd enligt 1 §.*

Bestämmelsen är av rent lagteknisk karaktär och motsvarar 4 § LRK.

6 § *Tillstånd att använda radiosändare skall beviljas, om*

- 1. det kan antas att radiosändaren kommer att användas på ett sådant sätt att otillåten risk för skadlig störning inte uppkommer,*
- 2. radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, är så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i en miljö som den är avsedd för,*
- 3. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,*
- 4. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,*
- 5. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,*
- 6. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och*
- 7. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radiosändaren kommer att användas i strid med tillståndsvillkoren.*

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd föreligger.

Paragrafen motsvarar 9 § LRK men med vissa avvikelser. Liksom 9 § LRK innehåller paragrafen de bestämmelser mot vilka ansökningar om tillstånd att använda radiosändare skall prövas. Övervägandena bakom bestämmelsen har redovisats i allmänmotiveringen; se avsnitt 10.5.2.

På samma sätt som enligt LRK är det en förutsättning för tillstånd att använda radiosändare att det framgår av ansökan eller på annat sätt vilket slag av radioanvändning som tillståndet skall gälla. Detta är nödvändigt för att myndigheten skall kunna utföra sin frekvensplanering. Denna verksamhet bygger i enlighet med den internationella regleringen på att frekvensområden av tekniska och andra skäl avsätts för viss typ av användning. Den radioanvändning som ansökan avser måste också vara möjlig att identifiera. Något uttryckligt krav på att ansökan skall innehålla dessa uppgifter ställs inte i paragrafen. Uppgifterna är emellertid nödvändiga för att ansökningen skall kunna prövas mot de i lagrummet angivna särskilda förutsättningarna. Det är vidare möjligt att föreskriva om att anmälan skall innehålla nämnda uppgifter med stöd av 1 § andra stycket

Prövningen enligt *punkt 1* skall göras utifrån den radioanvändning som vid ansökningstillfället är tillåten i Sverige och i de länder som kan komma att påverkas av radioanvändningen. Den användning som ansökan avser får inte vara sådan att risk för otillåten skadlig störning uppkommer. Vad som avses med skadlig störning framgår av definitionen i 1 kap. 5 §. Vad som är en otillåten skadlig störning framgår av 17 §. Exempel på en tillåten störning är sådan som uppkommer till följd av att ett tillstånd förenats med villkor enligt 9 § första stycket 8 om skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan.

Det ligger liksom enligt motsvarande punkt i 9 § LRK inom ramen för prövningen att bedöma om sökanden eller den som i sökandens ställe skall hantera radiosändaren har tillräckliga kunskaper för detta. Detta har främst betydelse för de radioanvändningar som utnyttjar gemensamma frekvenser. Bestämmelsen ger således stöd för att uppställa krav på kompetens exempelvis för den som skall tjänstgöra som radiooperatör på fartyg eller flygplan. De

detaljerade krav som då kan behöva uppställas kan utformas som verkställighetsföreskrifter enligt 9 § första stycket 7.

Punkt 2 uppställer krav på radioanläggningens tekniska beskaffenhet. Sådana krav kan vanligen bedömas med hänsyn till det standardiseringsarbete som förekommer för ifrågavarande typ av utrustning. Allmänt kan sägas att de krav som kan ställas på radioanläggningen skall vara sådana att de mot bakgrund av den trängsel som kan förekomma, kostnaderna för olika tekniska lösningar och tidsperspektivet för genomförande av olika alternativ framstår som rimliga. Det är inte möjligt att här närmare ange vad som bör vara avgörande vid prövningen utan vägledning får sökas i den rättspraxis som uppkommit vid tillämpningen av motsvarande bestämmelse i LRK. Liksom enligt LRK bör verkställighetsföreskrifter kunna meddelas om generella krav på teknisk beskaffenhet för bestämda slag av radioanläggningar (se 9 § första stycket 4). Uppställda krav måste vara förenliga med EU:s regler om marknadsstillträde för varor av detta slag. Regler om viss sådan utrustning finns i lagen (2000:122) om radio- och teleterminalutrustning.

Punkt 3 saknar motsvarighet i LRK. Regeln motiveras i allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.2. Bestämmelsen innebär ett avsteg från principen om att den som först ansöker om ett tillstånd som avser ett ledigt frekvensutrymme skall beviljas detta. Principen om den positiva inriktningen bibehålls, men genom punkten införs lagstöd för myndigheten att ta hänsyn till olika intressen vid policyfrågor för frekvenstilldelning. I detta ingår att ta hänsyn till samhällsekonomiska aspekter samt övergripande samhällsnytta av en viss radioanvändning. Genom punkten genomförs artikel 9 ramdirektivet om att medlemsstaterna skall säkerställa en effektiv användning av radiofrekvenserna för elektroniska kommunikationstjänster.

Punkt 4 motsvarar 8 § första stycket 3 LRK. Någon motivering utöver den som finns till LRK i denna del behövs inte.

Punkt 5 motsvarar delvis 8 § första stycket 4 LRK. Det avser kravet att radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar. I specialmotiveringen till lagen om radiokommunikation (prop. 1992/93:200, sid. 323 f.) behandlas frågan om särskilda problem med hänsyn till att uppgifter om planering och utbyggnad av befintliga radioanvändningar bör ges skydd enligt 8 kap. 6 §

sekretesslagen (1980:100). För den frågan hänvisas därför till motiven för LRK.

Ett tillägg har gjorts i förhållande till motsvarande punkt i LRK genom att det för tillstånd också krävs att radioanvändningen inte tar i anspråk frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Detta är i överensstämmelse med artikel 9.2 ramdirektivet. Självklart skall en ansökan som överensstämmer med de behov som skall skyddas enligt punkten inte avslås på denna grund.

Punkt 6 har samma innebörd som 8 § första stycket 5 LRK.

Punkt 7 saknar uttrycklig motsvarighet i LRK. Som krav för tillstånd ställs upp att det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radiosändaren kommer att användas i strid med tillståndsvillkoren. Det framgår dock av specialmotiveringen till LRK (prop. 1992/93:200, sid. 323) att det varit avsikten att i bedömningen av sökandens personliga kompetens att hantera radiosändaren också innefatta ett visst mått av prövning om sökanden kan förväntas följa tillståndsvillkoren.

Den som vid prövningstillfället inom en inte alltför avlägsen tid har fått sitt tillstånd återkallat på grund av att radiosändaren använts i strid med tillståndsvillkoren kan i många fall antas på nytt komma att använda radiosändare i strid med villkoren. Nytt tillstånd skall då inte beviljas, om inte sökanden för fram omständigheter som motiverar en annan bedömning. Punkten skall dock inte medföra att den som fått ett tillstånd återkallat för alltid är avstängd från att använda radiosändare. En rimlig avvägning måste göras. Har det gått mer än fyra till fem år från återkallelsen bör den i sig inte vara tillräcklig för att vägra ett nytt tillstånd.

Andra stycket motsvaras i sak av 9 § tredje stycket LRK. Bestämmelsen har endast omformulerats. Genom att telelagen föreslås upphävd kommer dock tillstånd som erfordras enligt telelagen för tillhandahållande av mobila teletjänster inte längre att omfattas av denna bestämmelse.

7 § Antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme får begränsas, om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser.

Ett beslut att begränsa antalet tillstånd enligt första stycket skall omprövas så snart det finns anledning till det. Beslutas till följd av en sådan omprövning att ytterligare tillstånd kan beviljas, skall i beslutet anges efter vilket förfarande tillstånd skall meddelas.

Bestämmelser om allmänt inbjudningsförfarande finns i 9 a § LRK och 14 § telelagen. Genom den föreslagna bestämmelsen samlas de båda tillståndsförfarandena i ett enda. I motiveringen till föregående paragraf har redogjorts för att principen om att den som först ansöker om ett tillstånd som avser ett ledigt frekvensutrymme skall beviljas detta även skall gälla framöver, men att principen med stöd av punkt 3 i föregående paragraf mjukas upp. Den punkten avser konkurrensen mellan olika radioanvändningar. Nu aktuella paragraf däremot avser det fallet att ett frekvensband har avsatts för viss radioanvändning och det planerade frekvensutrymmet inte räcker för alla som vill ha tillstånd. Det skall således råda frekvensbrist för en viss radioanvändning för att bestämmelsen skall vara tillämplig. Det kan gälla en ny eller väsentligt ändrad radioanvändning. Bestämmelsen får tillämpas också när en redan befintlig radioanvändning får ökat frekvensutrymme eller utrymme blir ledigt som en följd av att effektiviteten i frekvensutnyttjandet höjs. Såsom konstaterades i motiven för 9 a § LRK (prop. 1997/98:167, s. 10) är det inte tillfredsställande vare sig från konkurrenssynpunkt eller med hänsyn till intresset av högsta möjliga frekvens-effektivitet att den som först kommer in med en ansökan alltid blir den som får tillstånd.

När antalet tillstånd begränsas med stöd av denna paragraf skall tillstånd beviljas efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat. Detta följer av bestämmelsen i 11 § första stycket. Som framgår av 11 § andra stycket gäller regeln om allmänt inbjudningsförfarande inte all radioanvändning.

Bestämmelsen motiveras i avsnitt 10.5.2 i allmänmotiveringen, se även kommentaren till 11 §. Paragrafen avser sådana åtgärder som regleras i artikel 7 auktorisationsdirektivet. Genom andra stycket genomförs punkten 2 i artikeln. Bestämmelser om samråd inför sådana beslut finns i 7 kap.

8§ *Tillstånd att använda radiosändare skall avse en viss radioanvändning. Tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning och tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning får meddelas vid skilda tillfällen.*

9 § Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor angående

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,
5. det geografiska område inom vilket en mobil radiosändare får användas,
6. var antennen till en fast radiosändare skall vara belägen,
7. kompetenskrav för den som skall handha radioanläggningen,
8. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,
9. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser skall uppställas som villkor när den som skall tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,
10. skyldighet i enlighet med tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
11. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 11 §, samt
12. annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av radioprogram som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda radiosändaren för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet, om det inte inverkar menligt på konkurrensen.

Bestämmelserna i 8 och 9 §§ har sin motsvarighet i 11 § LRK. Samtidigt behandlar 9 § villkor som får ställas enligt auktorisationsdirektivet, artikel 6.1 och bilagan, del B. Flertalet av dessa villkor behövs med hänsyn till att denna lag saknar motsvarighet till telelagens regler om tillstånd för mobila teletjänster. Bestämmelserna har motiverats utförligt i avsnitt 10.5.2 i allmänmotiveringen.

I 8 § klargörs att tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning och tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning får meddelas vid skilda tillfällen. Detta kan vara en praktisk nödvändighet med hänsyn till att tillstånd enligt tele-

lagen för mobila teletjänster inte längre kan meddelas enligt förslaget. Det skulle sannolikt bli ohanterligt att bevilja alla enskilda tillstånd att använda radiosändare i ett sammanhang samtidigt som täckningskrav m.m. skulle fastställas.

Bestämmelserna i 9 § första stycket 1 och 4 – 8 har motsvarigheter i 11 § LRK. Beträffande dessa hänvisas därför till förarbetena till den lagen. Beträffande punkten 12 finns en motsvarighet i 11 § LRK. Här hänvisas dock till kommentarerna nedan.

Punkt 2 avser villkor om vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser. Det kan med stöd av denna punkt t.ex. anges att tillståndet är avsett för mobiltelefoni och avser viss teknik, t.ex. enligt specifikationer för NMT eller GSM. Det kan också avse elektroniska kommunikationsnät för mobila datatjänster enligt specifikationer för UMTS. Bestämmelsen genomför punkten B 1 i bilagan till auktorisationsdirektivet.

Punkt 3 avser täckning och utbyggnad inom landet. Sådana täckningskrav som i allmänhet uppställs i samband med tillstånd för mobila teletjänster kan uppställas med stöd av denna punkt liksom krav på utbyggnadstakt. Motsvarande kan naturligtvis tillämpas också för andra tjänster eller nät såsom för datatrafik och utsändningar till allmänheten. Punkten genomför andra ledet i punkten B 2, bilagan till auktorisationsdirektivet.

Punkt 9 gör det möjligt att uppställa villkor om sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser skall gälla som villkor när den som skall tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Bestämmelsen behandlas delvis även i avsnitt 10.5.2; jfr även specialmotiveringen till 2 §. Genom bestämmelsen blir det möjligt att uppställa sådana villkor som tagits fram i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser även om de inte skulle omfattas av övriga punkter i paragrafens andra stycke. Bestämmelsen genomför artikel 8 auktorisationsdirektivet till den del det inte sker genom 2 §.

Punkt 10 ger möjlighet uppställa villkor om skyldighet i enlighet med tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser. Genom denna punkt blir det möjligt att uppställa krav som kan följa av t.ex. Radioreglementet. Bestämmelsen genomför punkten B 8, bilagan till auktorisationsdirektivet.

Punkt 11 ger möjlighet att som villkor uppställa samtliga åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt ett allmänt inbjudningsförfarande. Med denna punkt genomförs punkten B 7, bilagan till auktorisationsdirektivet. Frågan behandlas vidare under specialmotiveringen till 11 §.

Punkt 12 möjliggör att uppställa villkor om annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande. LRK innehåller en bestämmelse i 11 § andra stycket 7 om möjlighet att uppställa villkor om annat som är av betydelse för ett effektivt frekvensutnyttjande. Punkten B 2, bilagan till auktorisationsdirektivet anger som ett villkor som får knytas till nyttjanderätter till radiofrekvenser faktiskt och effektivt utnyttjande av frekvenserna. Exempel på när bestämmelsen kan tillämpas är att ett tillstånd bör förenas med villkor om lägsta utnyttjande av radiosändaren. Används t.ex. ett nät för mobiltelefoni i mindre omfattning än vad villkoret anger kan fråga om återkallelse av tillståndet aktualiseras.

I *tredje stycket* ges en möjlighet för tillståndsmyndigheten att förena ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av radioprogram som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket YGL med rätt att använda radiosändaren för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet, om det inte inverkar menligt på konkurrensen. Bestämmelsen motiveras utförligt i allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.2.

Gränsen 20 procent avser inte användningen vid varje tidpunkt utan över viss skälig tid. Ett digital-TV-nät bör t.ex. nattetid kunna användas enbart för datatrafik, som faller utanför huvud användningsområdet, under förutsättning att den totala användningen för sådana sidotjänster under en skälig tidsperiod inte överstiger den andel som föreskrivits. Inom ramen för ett sådant medgivande om rätt till annan användning bör även falla sändningar till slutna grupper. Ett medgivande om rätt till annan användning hindrar givetvis inte användning av hela utrymmet för huvudändamålet. En skälig tidsperiod bör vara högst en vecka. Därigenom upprätthålls möjlighet att kontrollera hur bestämmelsen efterlevs.

10 § *Tillstånd skall beviljas för en bestämd tid. Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.*

Vid bestämmande av giltighetstiden för tillstånd och tillståndsvillkor skall särskilt beaktas

1. *framtida förändringar i radioanvändningen,*
2. *den tid som sändaren är avsedd att användas,*

3. *den tekniska utveckling som kan väntas,*
4. *den tid som krävs för att uppnå ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen,*
5. *sådant tillstånd som enligt 6 § andra stycket utgör förutsättning för tillstånd att använda radiosändare.*

Paragrafen motsvarar 12 § LRK med den skillnaden att det har lagts till att giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden. Bestämmelsen motiveras i allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.2. Genom paragrafen genomförs artikel 5.2 sista meningen auktorisationsdirektivet.

Särskilt förfarande för tillståndsprövning i vissa fall

11 § *När det uppkommer fråga att meddela tillstånd att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som skulle kunna bedriva sådan verksamhet, skall tillstånd meddelas efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat.*

Första stycket gäller inte sådan radioanvändning som

1. *huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av radioprogram som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen,*
2. *är avsedd för privat bruk, eller*
3. *skall användas uteslutande för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning och säkerhet.*

Tillstånd enligt första stycket skall meddelas efter ett jämförande urvalsförfarande eller efter ett anbuds förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet skall vara utslagsgivande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan enligt första stycket och om förfarande enligt tredje stycket.

Bestämmelsen är avsedd att ersätta 14 § telelagen och 9 a § LRK. Den motiveras i avsnitt 10.5.2 i allmänmotiveringen. Några förändringar har gjorts i förhållande till telelagen och LRK. En förändring är att det i lagrummet anges att om särskilda skäl föranleder det behöver ett allmänt inbjudningsförfarande inte tillämpas. Detta förklaras i allmänmotiveringen. Vidare har det som anges i telelagen

och LRK om att ett allmänt inbjudningsförfarande skall tillämpas också när det frekvensutrymme som avsatts för en viss radioanvändning utökas eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas inte förts över i den nya lagen. Av 7 § andra stycket framgår dock att beslut om begränsningar skall omprövas, om ytterligare tillstånd kan meddelas. I sådant fall skall även beslutas om vilket förfarande som skall tillämpas.

I andra stycket har i förhållande till motsvarande bestämmelse i LRK beträffande första punkten lagts till att första stycket inte gäller sådan radioanvändning som huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av radioprogram m.m. Huvudsakligen skall läsas mot bakgrund av förslaget i 9 § andra stycket om rätt att använda ett tillstånd som avser sådana utsändningar även för annan radioanvändning. En sådan rätt medför således inte att inbjudningsförfarande skall tillämpas vid tillståndsgivningen. I andra stycket har också lagts till en tredje punkt i förhållande till 9 a § LRK om undantag från inbjudningsförfarande för radioanvändning som skall användas uteslutande för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning och säkerhet.

I tredje stycket anges de båda huvudformerna för inbjudningsförfarandet. Det som allmänt har benämnts skönhetstävlan benämns här jämförande urvalsförfarande. Auktioner benämns anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet är utslagsgivande. Ett auktionsförfarande kan också kombineras med skönhetstävlan. Priset bör då bli utslagsgivande bland dem som uppfyllt kraven enligt skönhetstävlan.

Särskilda inbjudningsförfaranden för mobila teletjänster motsvarande bestämmelsen i 14 § telelagen skall inte genomföras enligt den nya lagen. Genom den uppräknade villkor som är möjliga att uppställa enligt 9 § skapas dock förutsättningar för att tillgodose behov av att uppställa täckningskrav m.m. som erfordras för tillgodoseende av krav på geografisk spridning m.m.

Bestämmelsen i 9 § första stycket 11 ger möjlighet att som villkor uppställa samtliga åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt ett allmänt inbjudningsförfarande. Regeln i punkten B 7 i bilagan till auktorisationsdirektivet är mycket öppen i sin formulering beträffande vilka villkor som får uppställas. Där anges att villkor kan avse varje åtagande som under ett urvalsförfarande baserat på konkurrens och jämförelse har gjorts av det företag som erhåller nyttjanderätten. I ett tillståndsförfarande med allmän inbjudan till ansökan bör det därför vara

möjligt att uppställa sådana krav på att upplåta nät till andra och roamingskyldighet som idag återfinns i 23 a och b §§ telelagen.

I övrigt hänvisas till allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.2 samt till motiven till 14 § telelagen och 9 a § LRK i relevanta delar.

Tillsammans med 7 § och bestämmelserna om samråd i 7 kap. genomför paragrafen artikel 7 punkterna 1 och 2 auktorisationsdirektivet.

Återkallelse av tillstånd och ändring av tillståndsvillkor

12 § *En tillståndshavare som använder en radiosändare i strid med tillståndsvillkoren eller i mindre omfattning än vad villkoren medger, får föreläggas att inom skälig tid tillämpa villkoren. Skälig tid får inte, annat än vid upprepade fall av överträdelse av villkoren, understiga en månad, om inte tillståndshavaren samtycker till en kortare tidsfrist.*

Ett föreläggande enligt första stycket får inte förenas med vite.

Bestämmelsen har sin förebild i 13 § LRK och avser de fall som nämns i dess första stycke 1 och 2. Skillnaden består i att ett föreläggande enligt nya lagen också måste ske i fallet med att radiosändaren har använts i mindre omfattning. Det krävs inte heller som enligt LRK att användningen varit betydligt mindre, utan bara mindre. Som motvikt till detta föreslås vissa begränsningar beträffande när återkallelse får ske som kommer att fylla i stort sett samma syfte som rekvisitet betydande. Bestämmelsen motiveras närmare i allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.2. Genom bestämmelsen genomförs artikel 10.2 auktorisationsdirektivet.

13 § *Efterföljs inte ett föreläggande enligt 12 §, skall ett nytt föreläggande utfärdas. Följer tillståndshavaren inte föreläggandet, får tillståndet återkallas, om inte överträdelsen av tillståndsvillkoren är av mindre betydelse eller särskilda skäl talar mot det eller ändamålet med föreläggandet lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.*

Ett föreläggande enligt denna paragraf får förenas med vite.

Genom 13 – 16 §§ regleras uttömmande under vilka förhållanden som det är möjligt att mot tillståndshavarens vilja besluta om ändringar i tillståndsvillkoren och om återkallelse av tillståndet. Ändringar som inte är möjliga enligt angivna lagrum måste anstå

till dess tillståndstiden eller villkorstiden gått ut, om inte tillståndshavaren begär eller samtycker till en ändring av villkoren. Bestämmelserna kommenteras i allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.2.

Som exempel på överträdelse av tillståndsvillkoren som är av mindre betydelse kan nämnas marginella överträdelser av gränserna för tillåtet trafikeringsområde. Om däremot förändringar görs beträffande radiosändaren för att öka sändarstyrkan utöver den tillåtna bör det i allmänhet inte vara fråga om en överträdelse av mindre betydelse.

Särskilda skäl mot återkallelse beträffande användning i mindre omfattning än vad villkoren medger kan t.ex. föreligga om skillnaderna i omfattningen av radioanvändningen mellan vad som angetts i tillståndsvillkoren och den verkliga inte är större än att det är utan betydelse för möjligheten att använda frekvenserna effektivt. Ett annat särskilt skäl mot återkallelse är att det skulle drabba ett programföretag som har tillstånd enligt radio- och TV-lagen. Om tillståndshavaren är en annan än programföretaget och det är fråga om allvarliga överträdelser kan det dock inte uteslutas att tillståndet återkallas och att ett nytt tillstånd i stället utfärdas för programföretaget.

Att återkallelse inte skall ske om ändamålet med föreläggandet lika väl kan tillgodoses genom en ändring av villkoren är uttryck för den s.k. behovsprincipen inom förvaltningsrätten, som innebär att man inte skall tillgripa mer ingripande sanktioner än som behövs för att uppnå det avsedda resultatet (jfr Strömberg, Allmän förvaltningsrätt, 20 uppl., s. 68).

Genom bestämmelsen genomförs artikel 10.3 och 10.5, såvitt avser återkallelse av nyttjanderätter, i auktorisationsdirektivet.

14 § *Ett tillstånd får återkallas omedelbart, om*

- 1. ett sådant tillstånd som avses i 6 § andra stycket har upphört att gälla och särskilda skäl inte talar mot en återkallelse,*
- 2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller underlåtit att lämna uppgifter av betydelse för tillståndet,*
- 3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,*

4. *tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 7 kap. 22 eller 23 §, eller*

5. *tillståndshavaren begär att tillståndet skall återkallas.*

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1 – 3 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

En återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor på grund av förändringar inom radiotekniken får beslutas endast om det finns synnerliga skäl med hänsyn till intresset av en effektiv användning av radiofrekvenser. Därvid skall särskilt beaktas i vilken utsträckning rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen uppnåtts och effekterna på tillståndshavarens verksamhet av en återkallelse eller ändring av tillståndsvillkoren.

I denna paragraf samlas de återkallelsegrunder vid vilka något föregående föreläggande om att vidta rättelse inte skall göras. Gentemot punkterna i 13 § första stycket LRK innehåller paragrafen motsvarigheter till andra ledet i punkt 2 samt punkterna 3 – 5.

Beträffande *punkt 1* bör beträffande det fallet att återkallelsegrund uppkommer till följd av att ett tillstånd enligt radio- och TV-lagen för att sända ljudradio- eller TV-program upphör att gälla, framhållas att det då kan finnas skäl att avvakta med ett sådant ställningstagande under en övergångsperiod, om tillståndshavaren kan göra sannolikt att tillståndet kommer att behövas för ett nytt motsvarande sändaruppdrag. I sådant fall bör särskilda skäl mot en återkallelse anses föreligga. Denna övergångstid bör dock inte överstiga sex månader. Särskilt skäl mot återkallelse behandlas också i allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.2. Även bestämmelsen i övrigt behandlas där.

15 § *En återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkoren påverkar inte skyldighet att betala ersättning för tillstånd som har meddelats enligt 11 §, om inte annat bestäms i samband med återkallelsen eller villkorsändringen.*

Bestämmelsen avser det fall att tillstånd har beviljats efter ett allmänt inbjudningsförfarande med anbudsgivning. Om ersättning för tillståndet har utgått efter en sådan auktion och tillståndet sedermera återkallas, har tillståndshavaren i allmänhet inte någon rätt att återfå ersättningen, vare sig helt eller delvis. Bestämmelsen kommenteras ytterligare i allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.2.

16 § Om en överträdelse av tillståndsvillkoren utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa eller kan befaras orsaka allvarliga ekonomiska eller operativa problem för tillhandahållare eller användare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster och det finns sannolika skäl för upprepade eller fortsatta överträdelser, får tillståndet omedelbart återkallas i avvaktan på att ärendet avgörs slutligt (interimistisk återkallelse).

Bestämmelsen kommenteras i allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.2. Genom bestämmelsen genomförs artikel 10.6 auktorisationsdirektivet.

Åtgärder mot störningar

17 § Om skadlig störning uppkommer, skall tillståndshavaren omedelbart se till att störningen upphör eller i möjligaste mån minskar, om inte störningen på grund av särskilda skäl är tillåten. Detsamma gäller den som använder en radiomottagare som stör användningen av en annan radiomottagare.

Bestämmelsen har utformats efter 16 § LRK som förebild. Begreppet skadlig störning motsvarar en internationellt använd och definierad terminologi. Detta bör kunna ge bättre vägledning för rättstillämpningen. Bestämmelsen kommenteras i avsnitt 10.5.2 i allmänmotiveringen.

18 § Elektriska eller elektroniska anläggningar som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att alstra radiofrekvent energi för kommunikationsändamål i ledning eller för industriellt, vetenskapligt, medicinskt eller något annat liknande ändamål, får användas endast i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förbud mot att inneha elektriska eller elektroniska anläggningar som inte omfattas av första stycket och som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att sända radiovågor.

Bestämmelsen motsvarar 17 § LRK och kommenteras i avsnitt 10.5.2 allmänmotiveringen.

Om nummer och andra adresser för elektronisk kommunikation

Nationella adressplaner

19 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får fastställa nationella adressplaner för elektronisk kommunikation och meddela föreskrifter om planerna och deras användning. Planerna skall vara utformade så att elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster kan nås på ett likvärdigt sätt.

En motsvarande bestämmelse finns idag i 37 § telelagen. Bestämmelsen kommenteras i allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.2. Genom bestämmelsen genomförs artikel 10.1 och 10.2 första meningen ramdirektivet.

20 § Den som är anmälningsskyldig enligt 2 kap. 1 § eller, i annat fall, tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i samtrafik med den som är anmälningsskyldig, är skyldig att följa fastställda adressplaner.

Bestämmelsen är utformad efter 39 § telelagen.

21 § Nationella adressplaner skall hållas allmänt tillgängliga, utom såvitt avser uppgifter för vilka sekretess gäller enligt 2 kap. sekretesslagen (1980:100).

Genom bestämmelsen genomförs artikel 10.3 ramdirektivet.

Tillstånd att använda adress

22 § För att få använda en adress ur en nationell adressplan krävs tillstånd. Tillstånd skall avse serier av eller enskilda adresser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vilka uppgifter en ansökan om tillstånd enligt första stycket skall innehålla.

Bestämmelsen kommenteras i avsnitt 10.5.2 i allmänmotiveringen. Genom bestämmelsen genomförs artikel 5.2 auktorisationsdirektivet.

23 § *Den som har tilldelats en adresserie enligt 22 § får inte diskriminera andra som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i fråga om vilka adresser som ger tillträde till dennes tjänster.*

Bestämmelsen är avsedd att förhindra sådana konkurrenshämmande åtgärder som består i att den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst diskriminerar användare hos andra som tillhandahåller sådana nät och tjänster. Exempel på sådan diskriminering är att den som tilldelats en adresserie hindrar användare i andra nät från att nå en upplysningstjänst eller betaltjänst i det egna nätet.

Bestämmelsen genomför artikel 10.2 andra meningen ramdirektivet.

24 § *Tillstånd att använda adresser får förenas med villkor angående*

- 1. vilket slag av tjänst som adressen skall användas för,*
- 2. faktiskt och effektivt utnyttjande av adressen,*
- 3. skäligen giltighetstid med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella adressplanen,*
- 4. åtaganden som har gjorts i samband med att tillstånd beviljats enligt 25 §, samt*
- 5. skyldigheter i enlighet med tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av adresser.*

Bestämmelsen kommenteras i avsnitt 10.5.2 i allmänmotiveringen. En viktig bestämmelse i sammanhanget är artikel 6.4 auktorisationsdirektivet. Enligt denna får medlemsstaterna inte upprepa de villkor som gäller för den allmänna auktorisationen när de beviljar nyttjanderätter till radiofrekvenser och nummer. Det bör förstås så att det inte är möjligt att med stöd av bestämmelsen ålägga skyldigheter som redan regleras genom allmänna bestämmelser i lagen. Det är alltså inte möjligt att med stöd av paragrafen förena tillstånd med skyldigheter angående nummerportabilitet och abonnentupplysning, eftersom dessa frågor regleras genom bestämmelser i lagen.

Villkor enligt *punkt 1* får avse krav på själva tjänsten, t.ex. att en sjukvårdsupplysningstjänst skall bedrivas med sjukvårdsutbildad personal.

Genom att använda sig av möjligheten att uppställa villkor enligt *punkt 2* bör myndigheten kunna motverka att tillståndshavare lagrar adresser för eventuellt framtida bruk eller för att ha så många attraktiva adresser som möjligt. Sådana beteenden kan vara skadliga

för adressplaneringen. Genom bestämmelsen genomförs artikel 6.1 auktorisationsdirektivet och punkterna 1, 2, 5, 8 och 9 i del C i bilagan till direktivet.

Adresser av betydande ekonomiskt värde

25 § *Tillstånd att använda adresser av betydande ekonomiskt värde får beviljas efter allmän inbjudan till ansökan. Ett sådant tillstånd skall beviljas efter ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet skall vara utslagsgivande eller efter ett förfarande med slumpmässig tilldelning.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan och förfarandet enligt första stycket.

Bestämmelsen behandlas i allmänmotiveringen, avsnitt 10.5.2. Myndigheten måste själv bedöma vilka adresser som kan ha ett sådant värde. För detta kan myndigheten behöva utföra marknadsstudier. Bestämmelsen genomförs, tillsammans med bestämmelsen i 7 kap. 9 § om samråd, artikel 7.1 auktorisationsdirektivet.

Återkallelse av tillstånd och ändring av tillståndsvillkor

26 § *En tillståndshavare som använder adresser i strid med tillståndsvillkoren får föreläggas att inom skälig tid tillämpa villkoren. Skälig tid får inte, annat än vid upprepade fall av överträdelse av villkoren, understiga en månad, om inte tillståndshavaren samtycker till en kortare tidsfrist.*

Ett föreläggande enligt första stycket får inte förenas med vite.

Bestämmelsen motsvarar 12 § och kommenteras i avsnitt 10.5.2 i allmänmotiveringen. Genom bestämmelsen genomförs artikel 10.2 auktorisationsdirektivet beträffande nyttjanderätter för adresser.

27 § *Efterföljs inte ett föreläggande enligt 26 §, skall ett nytt föreläggande utfärdas. Följer tillståndshavaren inte föreläggandet, får tillståndet återkallas, om inte överträdelsen av tillståndsvillkoren kan anses vara av mindre betydelse eller särskilda skäl talar mot det eller*

ändamålet med föreläggandet lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Denna bestämmelse motsvarar 13 §. Bestämmelsen genomför artikel 10.3 och 10.5 auktorisationsdirektivet.

28 § *En återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkoren påverkar inte skyldighet att betala ersättning för tillstånd som har meddelats enligt 25 §, om inte annat bestäms i samband med återkallelsen eller villkorsändringen.*

Angående innehållet i denna bestämmelse, se kommentar till 15 § och allmänmotiveringen avsnitt 10.5.2.

Överlåtelse av tillstånd

29 § *Ett tillstånd att använda radiosändare eller adress får överlätas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande skall lämnas, om*

- 1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,*
- 2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,*
- 3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen och*
- 4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.*

Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag såvitt avser tiden efter beslutet om medgivande.

En överlåtelse av ett tillstånd i strid mot denna lag är utan verkan.

Genom bestämmelsen tillåts att tillstånd enligt 3 kap. överläts, om inte vissa skäl föreligger mot en sådan överlåtelse.

Överlåtelsen skall prövas av myndighet för att vara giltig. *Första stycket punkt 2* är särskilt viktig vid prövningen. I synnerhet torde detta gälla beträffande tillstånd att använda radiosändare. Genom att förvärva sådana tillstånd skulle en operatör allvarligt kunna försvåra konkurrensen genom att utestänga konkurrenter.

Genom att förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt lagen säkerställs bl.a. att användningsområdet för radioanvändningen inte ändras.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 10.5.2 i allmänmotiveringen. Genom den genomförs artikel 9 punkterna 3 och 4 ramdirektivet samt artikel 5.2 andra stycket andra meningen auktorisationsdirektivet.

4 kap. Samtrafik och andra former av tillträde

Om skyldighet att förhandla om samtrafik m.m.

1 § *En operatör av ett allmänt kommunikationsnät är skyldig att förhandla med den som bedriver eller avser att bedriva anmälningspliktig verksamhet om samtrafik i syfte att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Denna skyldighet gäller även när förhandling begärs av den som är behörig att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.*

Paragrafen genomför artikel 3.1 och 4.1 i tillträdesdirektivet. Bestämmelsen saknar direkt motsvarighet i telelagen, men har vissa likheter med den längre gående generella samtrafikskyldigheten i 32 § telelagen och skyldigheten i 35 § första stycket 4 samma lag att på begäran lämna sådan information som är nödvändig för överenskommelser om samtrafik.

Av bestämmelsen följer en skyldighet för den som innehar eller på annat sätt råder över ett allmänt kommunikationsnät – en nätoperatör – att med god vilja förhandla om samtrafik med den som är anmäld enligt 2 kap. 1 § eller avser att bedriva verksamhet som kräver en anmälan.

Genom bestämmelsen understryks vikten och betydelsen av att operatörer kan bedriva direkt eller indirekt samtrafik med varandra. Varje operatör kontrollerar tillträdet till sina kunder med hjälp av unika nummer och adresser. Om inte andra operatörer kan leverera trafik till dessa kunder kommer de elektroniska kommunikationerna inte att vara effektiva, till men för slutanvändarna.

Förhandlingsskyldigheten för operatörer gäller även i förhållande till den som är behörig att tillhandahålla kommunikationsnät

eller elektroniska kommunikationstjänster i någon annan stat inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Att kraven på sådan behörighet kan avvika från vad som gäller i Sverige påverkar inte förhandlingsskyldigheten. I förhandlingsskyldigheten ligger även att på begäran lämna sådan information som är nödvändig för överenskommelser om samtrafik.

2 § Tystnadsplikt gäller för den som med stöd av 1 § får del av upplysningar från annan i samband med förhandlingar om samtrafik eller annan form av tillträde för enskilda affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. I det allmännas verksamhet gäller sekretesslagen.

Paragrafen genomför artikel 4.3 i tillträdesdirektivet och saknar direkt motsvarighet i telelagen. Den har berörts i den allmänna motiveringen i avsnitt 10.6.4.

Vid förhandlingar om samtrafik är det nödvändigt att upplysningar om nät och andra förhållanden tillhandahålls en motpart. Paragrafen avser att säkerställa att dessa upplysningar inte skall missbrukas genom att t.ex. användas i konkurrensyfte eller för annat syfte än det för vilket upplysningarna lämnades. De erhållna uppgifterna skall behandlas med den försiktighet som krävs med hänsyn till upplysningarnas innehåll. Bestämmelsen är straffsanktionerad i 10 kap. och i brottsbalken.

Särskilda skyldigheter

3 § Den som kontrollerar slutanvändares tillträde till allmänna kommunikationsnät får förpliktas att bedriva samtrafik eller vidta annan åtgärd som krävs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra.

För att elektroniska kommunikationsnät skall fungera effektivt krävs att de medger att i princip alla användare kan nå varandra. I denna paragraf ges den grundläggande regleringen för att säkerställa sådan effektivitet. Paragrafen genomför artikel 5.1 a i tillträdesdirektivet och motsvaras närmast av 35 § telelagen. Den har redogjorts för i avsnitt 10.6.6.

Med stöd av denna paragraf får en myndighet (se 7 kap.) införa skyldigheter för företag som kontrollerar slutanvändarnas tillträde. Med sådan kontroll avses bl.a. ägande av eller annat förfogande över den fysiska kopplingen till slutanvändaren eller möjligheten att ändra eller dra in den nationella adress som behövs för tillträde till en slutanvändares nätanslutningspunkt.

En förutsättning för bestämmelsens tillämplighet är att skyldigheten krävs för att säkerställa att slutanvändarna kan nå varandra. Det skall inte förstås så att varje slutanvändare skall kunna komma i kontakt med alla andra slutanvändare. Det är först när bristerna i kommunikationsvägarna är av sådan betydelse att det kan sägas vara av allmänt intresse att åtgärda dem, som skyldigheter skall införas. Hur många användare som skall beröras för att intresset av att säkra kommunikationsmöjligheten skall anses som allmänt får bero på omständigheterna i det enskilda fallet. Att fler än 100 slutanvändare har begränsade möjligheter att nå andra och operatören i fråga har nekats att träffa avtal på marknadsmässiga villkor med en annan operatör kan dock sägas tala för att det finns behov av åtgärder, om inte andra förhållanden motsäger det. Att ett visst antal slutanvändare berörs skall dock inte ses som ett absolut krav. Tvärtom måste det vara möjligt även för den som avser att bedriva verksamhet, som förutsätter att samtrafik kommer till stånd, att i förväg kunna utverka en förpliktelse enligt lagrummet. Det bör dock krävas att myndigheten gör bedömningen att verksamheten kommer att omfatta ett inte ringa antal slutanvändare och att operatören försökt men inte lyckats träffa avtal på marknadsmässiga villkor.

Den förpliktade skyldigheten skall, som framgår av 7 kap. 2 §, inte vara mer ingripande än som behövs för att syftet med åtgärden skall uppnås. Närmare vilka åtgärder som krävs för att säkerställa ändamålet får överlämnas till rättstillämpningen att bestämma utifrån förhållandena i varje enskilt fall.

4 § En operatör som enligt 7 kap. 16 § har ett betydande inflytande på en viss marknad, skall i enlighet med 7 kap. 15 § förpliktas till en eller flera av de skyldigheter som anges i 5 – 11 §§. En sådan operatör får även i andra fall än som i detta kapitel sägs förpliktas till en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska gemenskapernas kommission.

Paragrafen genomför artikel 8.2 och 8.3 i tillträdesdirektivet. Någon direkt motsvarighet finns inte i telelagen. Däremot ålägger vissa generella bestämmelser i telelagen företag med betydande inflytande att iaktta vissa skyldigheter. Paragrafen har behandlats under avsnitten 10.6.4 – 10.6.6 i den allmänna motiveringen.

Genom paragrafen slås fast att den som efter en marknadsanalys skall anses ensam eller tillsammans med annan ha en sådan dominerande ställning som anges i 7 kap. 16 § skall förpliktas till en eller flera av de skyldigheter om insyn, icke-diskriminering, tillträde, särredovisning och priskontroll m.m. som framgår av 5 – 11 §§ i detta kapitel. För införandet av en specifik skyldighet krävs inte någon ytterligare marknadsanalys.

Bestämmelsen är obligatorisk. Har en operatör en dominerande ställning på en marknad där det inte råder effektiv konkurrens skall en förpliktelse åläggas operatören. Skyldigheten skall vara lämplig och rimlig mot bakgrund av det fastställda problemets art, dvs. ytterst för att skapa effektiv konkurrens på den ifrågavarande marknaden.

Det lämnas i paragrafen även utrymme för att vidta andra typer av åtgärder mot en marknadsdominant än de som direkt framgår av lagen. För att få göra ett sådant avsteg krävs dock dels att det föreligger synnerliga skäl, dels att åtgärden godkänns av Europeiska gemenskapernas kommission. Synnerliga skäl får anses föreligga t.ex. om de åtgärder som lagen direkt utpekar har visat sig verkningslösa för att åstadkomma en effektiv konkurrens och marknadssituationen medför negativa verkningar för slutanvändarna i fråga om pris och urval.

5 § *En operatör som avses i 4 § får förpliktas att offentliggöra ett referenserbjudande eller specificerade uppgifter om*

- a) *redovisning,*
- b) *tekniska specifikationer,*
- c) *nätegenskaper,*
- d) *villkor för tillhandahållande och användning,*
- e) *prissättning,*
- f) *andra förhållanden som erfordras för insyn avseende samtrafik och andra former av tillträde.*

Ett beslut enligt första stycket skall innehålla besked om vilka uppgifter som skall tillhandahållas, hur detaljerade dessa skall vara samt på vilket sätt de skall offentliggöras. Avser förpliktelsen skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande, får referenserbjudandet

ändras, om det är nödvändigt för verkställighet av en skyldighet som har beslutats enligt detta kapitel.

Paragrafen genomför artikel 9 i tillträdesdirektivet. Bestämmelsen har sin motsvarighet i telelagen i 19 § om tekniska specifikationer, 23 § första stycket 5 om redovisning, 26 § om villkor för tillhandahållande av telefonitjänst, 28 § andra stycket om rabattsystem och 34 § första stycket 4 om information som är nödvändig för överenskommelser om samtrafik. Några materiella ändringar är inte avsedda. Vägledning för rättstillämpningen kan därför erhållas av äldre förarbeten och den praxis som vuxit fram. Bestämmelsen har behandlats i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.6.4.

Genom *första stycket* säkerställs insyn i villkor och krav för samtrafik och andra former av tillträde, inbegripet prissättning. Den ökade insynen skall skapa ett öppnare förfarande, vilket i sin tur skall leda till att aktörerna får förtroende för att en tjänst inte erbjuds eller tillhandahålls dem på diskriminerande villkor. En på detta sätt ökad kännedom om tillämpade villkor och krav syftar till att bidra till snabbare förhandlingar och till undvikande av tvister. Det är särskilt viktigt med öppenhet och insyn för att säkerställa samverkan när det gäller tekniska gränssnitt.

Av *andra stycket* följer att myndigheten får ange hur uppgifterna skall göras tillgängliga. Detta inkluderar föreskrifter om formen för offentliggörande – om detta skall ske på papper eller elektroniskt – samt huruvida uppgifterna är gratis eller inte med hänsyn till de berörda uppgifternas art och syfte.

6 § *En operatör som avses i 4 § får förpliktas att tillämpa icke-diskriminerande villkor i sin verksamhet. En sådan skyldighet skall särskilt säkerställa att*

- a) *operatören under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster, samt*
- b) *de tjänster och den information som operatören erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för dess egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.*

Paragrafen genomför artikel 10.1 och 10.2 i tillträdesdirektivet och har sin huvudsakliga motsvarighet i 23 a §, 23 b § och 34 § första stycket 3 telelagen. Den har behandlats ovan under avsnitt 10.6.4.

Som utgångspunkt gäller att avtal skall träffas på marknads-
mässiga villkor. I paragrafen ges en möjlighet att ställa krav på den
som har en dominerande ställning på en bestämd marknad att inte
snedvrیدا konkurrensen genom att utan objektivt godtagbara skäl
särbehandla vissa konkurrenter, dvs. gynna eller missgynna någon
konkurrent i förhållande till hur andra behandlas. Detta gäller
särskilt när det rör sig om vertikalt integrerade företag som tillhan-
dahåller tjänster till företag som de konkurrerar med på marknader
i efterföljande led. Om i sådant fall konkurrenternas villkor för att
få tillgång till nät till sin utformning eller tillämpning är mindre
fördelaktiga än vad nätinnehavaren tillämpar för sin egen verksam-
het kan en diskriminering föreligga.

Kravet på icke-diskriminering förutsätter för sin tillämpning inte
att avtal faktiskt har träffats med annan utan det kan räcka med att
tillståndshavaren erbjuder en tjänst m.m. på villkor som inte är
konkurrensneutrala.

Att ett villkor eller en tjänst skall vara likvärdigt eller likvärdig
innebär inte att det skall vara fråga om samma villkor eller samma
tjänst som erbjuds andra. Vad som utgör likvärdigt villkor och
likvärdig tjänst måste bedömas från fall till fall mot bakgrund av
bl.a. den tekniska utvecklingen.

*7 § En operatör som avses i 4 § får förpliktas att särredovisa och eko-
nomiskt rapportera specificerad verksamhet med anknytning till sam-
trafik och andra former av tillträde. En sådan skyldighet kan avse att
operatören skall tillämpa en öppen prissättning för andra operatörer
och för intern överföring eller tillhandahålla en myndighet sin
redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från annan.*

Den möjlighet att föreskriva skyldighet om särredovisning och
ekonomisk rapportering som denna bestämmelse ger följer av
artikel 11.2 och 11.3 i tillträdesdirektivet. Den motsvarar vad som i
dag regleras i 24 § och 34 § första stycket 6 telelagen. Bestäm-
melsen har behandlats ovan under avsnitt 10.6.4. Någon ändring av
innehålls av särredovisningsskyldigheten är inte avsedd. Vad som
ändras genom den nya lagen om elektronisk kommunikation är
dels tillämpningsområdet för skyldigheten, dels att endast den som
har en dominerande ställning på en bestämd marknad kan åläggas
skyldighet om särredovisning och ekonomisk rapportering för
verksamheten på den marknaden.

Genom en skyldighet om att tillämpa särredovisning ges möjlighet att synliggöra företagsinterna prisöverföringar. Det underlättar för den myndighet som utövar tillsynen att kontrollera om skyldigheter avseende icke-diskriminering fullgörs och om otillåten korssubventionering sker genom överföring från en verksamhet till en annan konkurrensutsatt verksamhet inom företaget. När det gäller särredovisning har kommissionen offentliggjort rekommendation 98/322/EG av den 8 april 1998 om samtrafik på en liberaliserad telemarknad (Del 2 – Särredovisning och kostnadsredovisning).¹ Denna bör alltjämt följas i tillämplig mån.

8§ *En operatör som avses i 4 § får förpliktas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande faciliteter. En sådan skyldighet kan avse att operatören skall*

- a) *ge annan tillträde till specificerade nätdelar och tillhörande faciliteter,*
- b) *förlänga ett redan beviljat tillträde till tillhörande faciliteter,*
- c) *erbjuda andra operatörer specificerade tjänster för återförsäljning,*
- d) *bevilja tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för samverkan mellan tjänster,*
- e) *erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av tillhörande faciliteter,*
- f) *erbjuda specificerade tjänster som krävs för att säkerställa samverkan mellan tjänster ända fram till slutanvändarna,*
- g) *erbjuda tillträde till driftstödssystem eller liknande program-system som krävs för att garantera en sund konkurrens när det gäller tillhandahållande av tjänster, eller*
- h) *bedriva samtrafik eller i övrigt vidta åtgärder så att nät eller tillhörande faciliteter kan förbindas.*

En förpliktelse enligt första stycket om tillträde till accessnät med tvinnad parkabel av metall skall förenas med skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande som innehåller de uppgifter som avses i artikel 9.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter.

Regleringen om skyldigheter om tillträde i artikel 12 i tillträdesdirektivet är en av de mest grundläggande bestämmelserna i det nya EG-regelverket och genomförs genom denna paragraf, som också

¹ EGT L 141, 13.5.1998, s. 6

reglerar det som sägs i artikel 5.2 i samma direktiv, såvitt avser operatörer med betydande inflytande på en marknad (jfr 3 §). Artiklarna har sin huvudsakliga motsvarighet i 32 § telelagen om generell samtrafikskyldighet samt LLUB-förordningen. Den nya paragrafen träffar endast den som har en dominerande ställning på en viss marknad. Paragrafen har även behandlats ovan under avsnitt 10.6.4 och 10.6.8.

I paragrafens *första stycke* anges att en operatör kan förpliktas till en rad skyldigheter om tillträde till och användning av nät och tillhörande faciliteter. Uppräkningen är inte uttömmande. Som en allmän grundprincip gäller att skyldigheter som åläggs skall vara rimliga ur tekniskt och ekonomiskt hänseende. Varje begäran om tillträde och användning som ett företag framställer och som avvisats av en marknadsdominant behöver alltså inte leda till att myndigheten beslutar om en förpliktelse. Avslag på en sådan begäran måste dock grundas på objektiva kriterier såsom att det brister i möjligheterna att tekniskt genomföra tillträdet eller att ett avslag är nödvändigt för att förebygga att nätet eller dess användare skadas eller att nätets drift störs. Se även 7 kap. 2 §.

Eftersom varje skyldighet om att lämna tillträde till och använda nät och tillhörande faciliteter utgör ett större eller mindre ingrepp i den enskildes egendomsskydd, måste målet med åtgärden – att utöka konkurrensen på en aktuell marknad – vägas mot den enskildes rätt att utnyttja sin infrastruktur för egen del. Härvid spelar proportionalitetsprincipen stor betydelse. Myndigheten får naturligtvis dessutom inte föreskriva skyldigheter om tillträde som medför att en operatör förpliktas att tillhandahålla sådana typer av tillträde som han inte har befogenhet att tillhandahålla.

Det bör anmärkas att ett beslut om tillträde kan kräva ytterligare tillståndsprovning enligt t.ex. ledningsrättslagen eller miljöbalken. Vidare kan ett sådant beslut få återverkningar på rättsförhållandet mellan en operatör och tredje man. Dessa frågor behandlas i allmänmotiveringen, avsnitt 10.3.3.

När det gäller vilka former av tillträde som kan komma ifråga enligt den i paragrafen upptagna katalogen torde det inte behövas några närmare anvisningar, särskilt inte som det endast är fråga om en exemplifierande uppräkningslista. Det finns dock anledning att kort beröra några av punkterna.

Punkten a omfattar samtliga delar av ett nät, dvs. även tillträde till accessnätet till det allmänna telefonnätet, som idag regleras genom LLUB-förordningen. Så som utredningen bedömer situa-

tionen vara i dag kommer det vid förordningens upphävande att finnas behov av att förplikta den som har ett betydande inflytande på marknaden för tillträde till det fasta allmänna telefontätet, innefattande tillträde till det metallbaserade accessnätet och tjänsten som tillhandahålls via accessnätet att ge tillträde till detta nät.

De faciliteter som ett beslut om samlokalisering får avse och som då skall utnyttjas gemensamt enligt *punkten e* kan t.ex. vara ledningar, master eller byggnader.

En specificerad tjänst enligt *punkten f* kan utgöras av faciliteter för intelligenta nättjänster eller roaming på mobilnät.

Av *andra stycket* följer att ett referenserbjudande skall offentliggöras av den som enligt första stycket har förpliktats att lämna tillträde till accessnätet för det allmänna telefontätet.

9 § *Vid tillämpning av 8 § skall särskilt beaktas*

- a) den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av alternativa nätdelar eller tillhörande faciliteter, med hänsyn till marknadsutvecklingen samt art och typ av samtrafik och andra former av tillträde,*
- b) den tillgängliga kapaciteten,*
- c) de risker som en nyinvestering medför för ägaren till nätdelar eller tillhörande faciliteter,*
- d) behovet av att värna konkurrensen på lång sikt,*
- e) berörda immateriella rättigheter,*
- f) tillhandahållandet av alleuropeiska tjänster.*

Paragrafen genomför artikel 12.2 i tillträdesdirektivet. Av paragrafen följer att myndigheten vid tillämpning av 8 § särskilt skall beakta vissa speciella omständigheter när den prövar vilken åtgärd som är den lämpligaste och mest proportionella i det enskilda fallet.

Det är viktigt att åtgärder vidtas på ett sådant sätt att förutsättningarna och motivationen för innovation och investeringar enligt 1 kap. 1 § inte minskar i större utsträckning. En alltför stark knytning av åtgärder för att stimulera konkurrensen till tillgång av en viss form av nät kan leda till att benägenheten att skapa alternativa lösningar och nät minskar. Därför bör t.ex. ett krav på föreskrivet tillträde som ökar konkurrensen på kort sikt vägas mot inverkan på incitamenten för konkurrenter att investera i alternativa faciliteter som kan säkra konkurrensen på lång sikt. Kommissionen har be-

handlat dessa frågor i ett meddelande om tillämpning av konkurrensreglerna på tillträdesavtal inom telesektorn.²

10 § *En operatör som avses i 4 § får förpliktas att tillämpa visst pris eller iaktta kostnadstäckning vid prissättning för specifika typer av samtrafik och andra former av tillträde, om en marknadsanalys enligt 7 kap. 14 § visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna.*

En förpliktelse enligt första stycket kan avse skyldighet för operatören att tillämpa en viss angiven kostnadsredovisningsmetod och får förenas med villkor om att operatören skall motivera och justera sina priser.

Om en operatör har förpliktats att införa en kostnadsredovisningsmetod för kontroll av prissättningen, skall en beskrivning av kostnadsredovisningsmetoden göras tillgänglig för allmänheten. Av beskrivningen skall framgå kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen.

Den som har förpliktats att kostnadsorientera sin prissättning skall visa att priserna är rättvisa och skäligen med hänsyn till kostnaderna.

Genom paragrafen genomförs artikel 13 om priskontroll och kostnadsorientering i tillträdesdirektivet. Regler om kostnadsorientering återfinns idag i 32 § andra stycket och 34 § tredje stycket telelagen. Någon bestämmelse om priskontroll mellan företag finns inte i telelagen för närvarande. I 23 § första stycket 5 telelagen och i 8 § teleförordningen finns bestämmelser om kostnadsredovisningsprinciper. Paragrafen har behandlats ovan under avsnitt 10.6.4 och 10.6.10.

I första stycket föreskrivs en möjlighet att införa en skyldighet för en dominerande aktör att tillämpa ett visst pris eller att kostnadsorientera sina priser. En sådan skyldighet kan innebära att avgiften skall vara rimlig eller, vilket är betydligt mer ingripande, kostnadsorienterad. För att bestämmelsen skall vara tillämplig krävs att det råder sådan brist på effektiv konkurrens att dominanten kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna. Så behöver inte med automatik vara fallet bara för att det finns en dominant på marknaden. Det krävs dock inte för lag-

² EGT C 265, 22.8.1998, s. 2.

rummets tillämpning att överpriser faktiskt tas ut eller att prispress faktiskt tillämpas. Redan risken att så kan ske är tillräcklig för att besluta om en skyldighet enligt bestämmelsen.

Av *andra stycket* följer att myndigheten får anvisa en metod för kostnadsredovisningen. För att beräkna kostnadsorienterade priser kan olika typer av kalkylmodeller användas. De olika modeller som främst är aktuella inom telekombranschen är fullt fördelade kostnader (fully distributed costs, FDC), långsiktig särkostnad (Long Run Incremental Cost, LRIC), marginalkostnad (Marginal Cost, MC), prissättning med beaktande av priselasticiteten (Ramsey-prissättning) samt alternativkostnadsprissättning (Efficient Component Pricing Rule, ECPR).³ Den kalkylmodell som idag huvudsakligen används, FDC, baseras vanligen på historiska kostnader. En alternativ kalkylmodell utgörs av LRIC-metoden. Denna kalkylmodell är framåtblickande och baserad på långsiktig särkostnad. LRIC-metoden innebär att man mäter kostnaden för att tillhandahålla en ökning av verksamheten och utgångspunkten är vanligen nukostnader snarare än historiska kostnader. Med nukostnader avses kostnader som speglar de investeringsmöjligheter en operatör har när metoden tillämpas, dvs. kostnader för ett nät som bygger på modern teknik.

Utredningen har inte haft möjlighet att göra de djupa ekonomiska analyser som krävs för att slutligt ta ställning till vilken metod för beräkning av kostnadsorienterade priser som bör tillämpas enligt lagen. I likhet med EG-kommissionen förordar vi dock en framåtblickande kalkylmetod av det slag som LRIC-metoden representerar. En utförligare beskrivning av metoden återfinns i bilaga 3.

En strikt tillämpning av LRIC-metoden innebär emellertid att operatören inte får ersättning för kostnader som delas med andra produkter eller tjänster, s.k. samkostnader. Det kan på sikt leda till för låga priser med finansiella förluster som följd. Förutom kostnader beräknade enligt LRIC-metoden bör därför den dominerande operatören ha rätt att förbehållas ersättning även för samkostnader genom ett särskilt påslag. För att inte operatören därigenom skall kompenseras för kostnader orsakade av ineffektivitet skall påslaget baseras på samkostnader som en effektiv operatör har under konkurrensmässiga förhållanden.

³ PTS Rapport, Ny kalkylmodell - LRIC-metoden, 2002-04-16, s. 4.

Paragrafens *tredje stycke* föreskriver att en beskrivning av kostnadsredovisningsmetoden skall göras allmänt tillgänglig. Detta kan ske genom publicering på en elektronisk hemsida eller genom att den hålls tillgänglig på begäran. Beskrivningen skall visa de huvudkategorier där kostnader har förts samman och de principer som används för att fördela kostnader till bl.a. samtrafik.

Enligt *fjärde stycket* skall bevisbördan för att priserna är rättvisa och skäliga med hänsyn till kostnaderna åvila den som har förpliktats att kostnadsorientera sin prissättning.

11 § *Vid tillämpning av 10 § skall särskild hänsyn tas till den investering som gjorts av operatören. En sådan skyldighet skall utformas så att operatören erhåller en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen.*

Bestämmelsen genomför artikel 13.1 i tillträdesdirektivet. Den klargör att det vid tillämpning av 10 § skall tas hänsyn till den investering som gjorts av operatören, så att denne medges en rimlig avkastning på det kapital som investerats, inklusive lämpliga arbetskrafts- och byggkostnader med beaktande av de därmed förknippade riskerna. Den av utredningen förordade LRIC-metoden tillgodoser detta krav.

12 § *Överträds en skyldighet som beslutats enligt 3 – 11 §§ tillämpas 3 kap. 12, 13 och 16 §§. Istället för att återkalla tillståndet får beslut meddelas att den som har åsidosatt skyldighet helt eller delvis skall upphöra med verksamheten.*

Paragrafen genomför artikel 10 i auktorisationsdirektivet och har sin huvudsakliga motsvarighet i 12 och 61 §§ telelagen och i 13 – 14 §§ lagen om radiokommunikation, se i övrigt kommentaren till 3 kap. 12, 13 och 16 §§. I det fall den som överträder skyldigheten saknar tillstånd enligt 3 kap. får beslut meddelas om att denne skall helt eller delvis upphöra med verksamheten. För den som bedriver verksamhet med stöd av ett sådant tillstånd får utifrån förhållandena i det enskilda fallet bestämmas om tillståndet skall återkallas eller om beslut skall meddelas om skyldighet att upphöra med viss del av verksamheten.

Övriga bestämmelser

13 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller även ett kommunikationsnät som inte är allmänt men som genom tillträde till ett allmänt kommunikationsnät är underställt villkor enligt denna lag.

Genomför artikel 1.2 i tillträdesdirektivet med beaktande av vad som anförs i skäl 1 i ingressen till det direktivet.

14 § En operatör får inte förpliktas att tillämpa olika villkor för likvärdiga tjänster.

En skyldighet avseende tillträde skall vara kopplad till de tjänster som faktiskt tillhandahålls, om inte annat följer av villkor som beslutats enligt 3 kap. 9 §.

I bestämmelsen fastslås att en skyldighet enligt denna lag inte får innebära att en förpliktad skall agera på ett sätt som kan strida mot likabehandlingsprincipen. Bestämmelsen genomför artikel 3.2 i tillträdesdirektivet. Av andra stycket följer att en skyldighet som utgångspunkt skall förpliktas den som faktiskt tillhandahåller tjänster avseende samtrafik och former av tillträde och då endast knyts till en sådan tillhandahållen tjänst. Undantag från det sistnämnda gäller i de fall ett tillståndsvillkor föranleder annat.

15 § En operatör får även i annat fall än enligt 8 § första stycket e förpliktas att tillhandahålla samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat, om det krävs för att skydda miljö, folkhälsa eller allmän säkerhet eller för att uppnå mål för fysisk planering.

Paragrafen genomför artikel 12.2 i ramdirektivet. I paragrafen föreskrivs att samlokaliseringsskyldighet eller skyldighet om gemensamt utnyttjande kan föreskrivas inte endast för den som har dominerande ställning på en viss marknad utan även för andra operatörer. En förutsättning för detta är dock att skyldigheten krävs för att skydda miljö, folkhälsa eller allmän säkerhet eller för att uppnå mål för stadsplanering m.m. Så kan vara fallet när det saknas möjlighet till genomförbara alternativa lokaliseringar, se även under avsnitt 10.6.6.

Gemensamt utnyttjande av faciliteter kan vara till nytta för stadsplanering, folkhälsa eller miljö och bör i första hand främjas på

grundval av frivilliga överenskommelser. När företag saknar tillgång till genomförbara alternativ, kan emellertid obligatoriskt gemensamt utnyttjande av faciliteter eller egendom vara lämpligt. Det kan vara fråga om bl.a. fysisk samlokalisering och gemensamt utnyttjande av ledningar, byggnader, master, antenner eller antennsystem. Obligatoriskt gemensamt utnyttjande av faciliteter eller egendom bör endast äläggas företagen efter ingående offentligt samråd

16 § *Den som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 1 § och har särskilt tillstånd att tillhandahålla andra tjänster än enligt denna lag, skall särredovisa de verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster, om årsomsättningen för dessa verksamheter i landet uppgår till ett belopp motsvarande minst 50 miljoner euro.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om redovisning enligt första stycket.

Bestämmelsen genomför artikel 13.1 i ramdirektivet och saknar direkt motsvarighet i telelagen. Den avser att säkerställa att otillåten korssubventionering inte sker mellan verksamhet enligt lagen och annan verksamhet med särskilt tillstånd, t.ex. enligt ellagstiftningen. Se även ovan under 7 § och under avsnitt 10.6.4.

5 kap. Tjänster till slutanvändare m.m.

Samhällsomfattande tjänster

1 § *Om det behövs för att slutanvändare skall tillhandahållas elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster till ett överkomligt pris, får den som bedöms lämplig för det förpliktas att*

- 1. uppfylla rimliga krav på anslutning till det allmänna telefont nätet i en fast anslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe åt var och en som begär det,*
- 2. uppfylla rimliga krav på tillgång till allmänt tillgängliga telefoni-tjänster i en fast anslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe åt var och en som efterfrågar denna tjänst,*
- 3. i en abonnentförteckning, som skall uppdateras årligen, göra uppgifter om samtliga enskildas telefonabonnemang tillgängliga i*

den utsträckning de inte omfattas av sekretess eller tystnadsplikt enligt lag,

4. *tillhandahålla en fullständig upplysningstjänst avseende telefonabonnemang i den utsträckning uppgifterna som tillhandahålls inte omfattas av sekretess eller tystnadsplikt enligt lag,*
5. *tillhandahålla telefonautomater i en omfattning som i fråga om kvalitet, antal och geografisk utbredning tillgodoser allmänhetens behov, med särskilt beaktande av funktionshindrades behov,*
6. *tillhandahålla funktionshindrade tillgång till allmänt tillgängliga telefonitjänster som förmedlas genom allmänt telefontät i samma utsträckning och på likvärdiga villkor som för andra slutanvändare och tillgodose funktionshindrades behov av särskilda sådana tjänster.*

En förpliktelse enligt första stycket får förenas med villkor om särskilda prestandamål.

Den som enligt första stycket 1 förpliktas att tillhandahålla en fast anslutning skall göra det möjligt för slutanvändare att ringa och ta emot lokala, nationella och internationella telefonsamtal, telefax och datakommunikation med en viss lägst angiven datahastighet, som medger ett funktionellt tillträde till Internet. Sådan anslutning skall erbjudas funktionshindrade i samma utsträckning och på likvärdiga villkor som för andra slutanvändare.

Den som enligt första stycket 3 eller 4 förpliktas att tillhandahålla abonnentförteckningar och upplysningstjänster skall behandla erhållen information på ett icke-diskriminerande sätt.

Den som enligt första stycket 5 förpliktas att tillhandahålla telefonautomater skall se till att nödsamtal förmedlas gratis. Med telefonautomat menas en telefon som är tillgänglig för allmänheten och vars användning kan betalas kontant eller med kreditkort, betalkort eller telefonkort.

Bestämmelsen genomför artiklarna 3 – 8 och 11.4 i USO-direktivet. De huvudsakliga motsvarigheterna till paragrafen återfinns i 15 och 23 §§ telelagen. De frågor som behandlas i paragrafen har i huvudsak behandlats i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.7.

I första stycket anges vad som är s.k. samhällsomfattande tjänster, se även avsnitt 10.7.2 och 10.7.3. Den som bedöms lämplig för det kan förpliktas att tillhandahålla sådana tjänster, om det behövs för att slutanvändare skall ha tillgång till dem till ett överkomligt pris. Det finns alltså inte någon generell skyldighet för vissa operatörer att svara för tjänsteutbudet. Tvärtom bygger reglering på att

marknaden skall tillhandahålla tjänsterna utan ingripande från myndigheterna. Först om så inte sker skall myndigheten tillse att tjänsterna tillhandhålls slutanvändarna av en eller flera som bedömts lämpliga för ändamålet, se avsnitt 10.7.1. Tillhandahållandet skall ske till överkomligt pris. Vad som menas med det har behandlats i den allmänna motiveringen, avsnitt 10.7.3.

Vad som närmare ryms inom varje specifik tjänst har behandlats i den allmänna motiveringen i avsnitt 10.7.3. Sammanfattningsvis kan sägas att bestämmelsen i sak innebär endast mindre förändringar i förhållande till vad som gäller enligt telelagen.

I *första* och *andra punkten* införs ett nytt rekvisit genom att den förpliktade skall uppfylla rimliga krav på dels anslutning till det allmänna telefonnätet, dels tillgång till allmänt tillgängliga telefoni-tjänster i en fast anslutningspunkt. Direktivet ger inga anvisningar om vad som är rimligt i detta sammanhang. Mot bakgrund av skyldighetens karaktär av samhällsomfattande tjänst bör dock i rimlighetskravet ligga t.ex. att en anslutning kan nås med såväl trådbunden som trådlös teknik. Den närmare innebörden av vad som skall anses rimligt får dock överlämnas till rättstillämpningen att bestämma.

Kravet i *fjärde punkten* gäller enligt USO-direktivet en fullständig upplysningstjänst avseende telefonabonnemang. Detta torde innebära en utvidgning av tjänstens omfattning, eftersom telelagen inte ställer upp något fullständighetskrav. Tjänsten skall omfatta samtliga förtecknade telefonabonnenter och deras telefonnummer, inbegripet fasta och mobila nummer. Kravet på fullständighet innebär emellertid inte att IP-nummer måste ingå i tjänsten.

I *andra stycket* öppnas en möjlighet för myndigheten att föreskriva prestandamål för de tjänster som någon har förpliktats att tillhandahålla enligt första stycket, se även avsnitt 10.7.3. Prestandamålen har betydelse dels för att klargöra vad som skall uppnås med tjänsten i olika hänseenden, dels för möjligheterna att utöva en meningsfull tillsyn över verksamheten.

Enligt bestämmelsens *tredje stycke* skall en tillhandahållen fast anslutning göra det möjligt för slutanvändare att ringa och ta emot datakommunikation med en viss lägst angiven datahastighet, som medger ett funktionellt tillträde till Internet. Frågan om datahastighet har behandlats i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.7.3. Det lämnas till de rättstillämpande organen att närmare klargöra vilken möjlig datahastighet som faktiskt kan uppnås samt att utifrån det avgöra vilken överföringshastighet som skall tillförsäk-

ras slutanvändarna. En ny bedömning skall göras regelbundet mot bakgrund av teknikutvecklingen.

2 § *Den som enligt 1 § har förpliktats att tillhandahålla en viss tjänst skall i tillämplig omfattning*

1. *avgiftsfritt tillhandahålla en abonnent specificerade telefonräkningar som gäller användning av det allmänna telefont nätet i en fast anslutningspunkt eller därtill hörande allmänt tillgängliga telefonitjänster, om inte abonnenten har begärt att räkningen skall vara ospecificerad, och*
2. *på begäran av en abonnent avgiftsfritt spärra vissa typer av utgående samtal eller adresser.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om uppgifter enligt första stycket.

Bestämmelsen genomför artikel 10.2 i USO-direktivet samt bilaga I till det direktivet, del A, punkterna a och b. Den saknar motsvarighet i telelagen och har behandlats i avsnitt 10.7.4.

3 § *En förpliktelse enligt 1 § får i tillämplig mån förenas med villkor om skyldighet att*

1. *tillämpa gemensamma taxor för hela landet eller tillämpa ett visst högsta pris,*
2. *tillhandahålla möjlighet för konsumenter att på förhand betala för tillträde till det allmänna telefont nätet och för användning av allmänna telefonitjänster, samt*
3. *tillåta konsumenter att betala för anslutning till det allmänna telefont nätet genom betalningar som är fördelade över tiden.*

Villkor enligt första stycket 1 skall göras allmänt tillgängliga.

Paragrafen genomför artikel 9.4, 9.5 och 10.2 i USO-direktivet. Bestämmelsen i *första stycket punkten 1* har sin motsvarighet i 31 § telelagen. De frågor som regleras i paragrafen har berörts i den allmänna motiveringen i avsnitt 10.7.3 och 10.7.4.

4 § *Den som enligt 1 § har förpliktats att tillhandahålla en viss tjänst får inte erbjuda abonnenter andra tjänster på villkor som innebär att abonnenterna tvingas att betala för något som inte är nödvändigt för den begärda tjänsten.*

Paragrafen genomför artikel 10.1 i USO-direktivet. Bestämmelsen saknar motsvarighet i telelagen.

5 § *Den som enligt 1 § har förpliktats att tillhandahålla en viss tjänst skall hålla information om de prestanda som har uppnåtts i tillhandahållandet av tjänsten allmänt tillgänglig, om inte annat följer av bestämmelser om sekretess och annat integritetsskydd.*

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om information enligt första stycket.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 11 i USO-direktivet. Bestämmelsen saknar motsvarighet i telelagen. Den berörs i avsnitt 10.7.3.

6 § *Om den som enligt 1 § har förpliktats att tillhandahålla en viss tjänst inte under en tid av lägst tre månader har uppnått prestandamål som beslutats enligt 1 § andra stycket tillämpas 3 kap. 12, 13 och 16 §§.*

Paragrafen genomför artikel 11.6 i USO-direktivet som hänvisar till artikel 10 i auktorisationsdirektivet. Den har sin huvudsakliga motsvarighet i 12 och 61 §§ telelagen, se i övrigt kommentaren till 3 kap. 12, 13 och 16 §§.

Upphandling av tjänster

7 § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta att enskilda och myndigheter skall tillförsäkras tillgång till elektroniska kommunikationstjänster eller nät genom statlig upphandling, om det är särskilt påkallat med hänsyn till kostnaderna för tillhandahållande av tjänsten eller nätet.*

Den i paragrafen föreskrivna möjligheten att finansiera samhällsomfattande tjänster genom upphandling med statliga medel kan hänföras till artikel 12 i USO-direktivet om finansieringen av samhällsomfattande tjänster. Motsvarande bestämmelser återfinns i 2 § andra stycket telelagen och 14 § teleförordningen. Paragrafen har dock ett vidare tillämpningsområde än EG-direktivet, eftersom den inte begränsar möjligheten att upphandla till samhällsomfattande tjänster. Också andra tjänster och nät kan upphandlas.

För att upphandling skall få ske krävs att det är särskilt påkallat med hänsyn till kostnaderna för tillhandahållande av tjänsten eller nätet. Därigenom framhålls att det är i första hand den som har förpliktats att tillhandahålla en samhällsomfattande tjänst som skall finansiera tjänsten. Finansiering genom upphandling bör bara komma i fråga om kostnaderna för tillhandahållandet framstår som oskäligt betungande för den förpliktade.

Bestämmelsen har berörts i avsnitt 10.7.1 och 10.7.5.

Allmänna skyldigheter för operatörer

8 § *Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst skall i tillämplig omfattning*

- 1. se till att tjänsten och det allmänna telefonnätet i de fasta anslutningspunkterna är uthålliga och tillgängliga i händelse av nätsamanbrott av katastrofkaraktär eller annat liknande förhållande,*
- 2. medverka till att nödsamtal utan avbrott kan förmedlas avgiftsfritt för användaren,*
- 3. på villkor som är rättvisa, kostnadsorienterade och icke-diskriminerande tillgodose varje rimlig begäran om att lämna ut abonnentuppgifter som inte omfattas av sekretess eller tystnadsplikt enligt lag till den som bedriver eller avser att bedriva abonnentupplysning,*
- 4. i den mån det är tekniskt genomförbart, tillhandahålla den som mottar nödsamtal lokaliseringssuppgifter,*
- 5. hantera alla samtal till det europeiska nummerområdet 3883 utan att det skall påverka behovet för annan operatör av allmänt telefonnät att få täckning för kostnaden för förmedling av samtal på sitt nät,*
- 6. se till att slutanvändare från andra stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har tillgång till svenska adresser, vars sifferstruktur saknar geografisk betydelse, om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart samt den uppringde abonnenten inte av kommersiella skäl har valt att begränsa tillträdet för uppringande från vissa geografiska områden.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om i vilken utsträckning och på vilket sätt krav enligt första stycket skall fullgöras.

I bestämmelsens *första stycke* föreskrivs generella skyldigheter för den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst.

Vad som föreskrivs i *första punkten* genomför artikel 23 i USO-direktivet och har sin huvudsakliga motsvarighet i 2 § första stycket 3 och 18 § telelagen. Nätets integritet har behandlats i avsnitt 10.7.10.

Den i *andra punkten* ålagda skyldigheten motsvarar 23 § första stycket 3 i telelagen och genomför artikel 23 och 26.1 i USO-direktivet, se även avsnitt 10.7.12. Någon ändring i sak är inte avsedd. Kravet innebär inte att varje avbrott är att se som ett åsidosättande av skyldigheten.

I *tredje punkten* föreskrivs skyldighet att lämna ut uppgifter för abonnentupplysning, se även avsnitt 10.7.3. Den genomför artikel 25.2 i USO-direktivet och motsvaras närmast av 66 § telelagen. Den krets av operatörer som är skyldiga att lämna ut uppgifter är de som har tilldelat sina abonnenter en adress. Härigenom undantas operatörer som endast har s.k. förvalskunder. Uppgifterna skall utlämnas på villkor som är rättvisa, kostnadsorienterade och icke-diskriminerande. Angående vad som menas med kostnadsorientering hänvisas till prop. 2001/02:98 samt kommentaren till 4 kap. 10 §. Principen om icke-diskriminering torde ha samma innebörd som i EG-fördraget och i 4 kap. 6 §.

En förutsättning för att uppgifterna skall lämnas ut är att en begäran om detta är rimlig. Direktivet ger inga anvisningar om vad som är rimligt i detta sammanhang. Emellertid torde i denna begränsning ligga bl.a. att bara uppgifter med anknytning till abonnemanget skall lämnas ut.

Av 6 kap. 14 § framgår att uppgifter får, beträffande fysiska personer, lämnas ut endast om abonnenten har samtyckt till det, se avsnitt 10.8.1 under *Abonnetförteckningar*.

Beträffande nödsamtal införs i *fjärde punkten*, till följd av artikel 26.3 i USO-direktivet, ett nytt krav i förhållande till vad som gäller enligt 23 § första stycket 3 telelagen. Kravet gäller tillhandahållande av lokaliseringssuppgifter, i den mån det är tekniskt genomförbart. Vid bedömningen av vad som är tekniskt genomförbart skall hänsyn tas till vad som är ekonomiskt genomförbart. Frågan har behandlats i avsnitt 10.7.12 i allmänmotiveringen.

Femte punkten genomför artikel 27.2 i USO-direktivet och saknar motsvarighet i telelagen.

Genom *sjätte punkten* genomförs artikel 28 i USO-direktivet. Bestämmelsen saknar motsvarighet i telelagen.

I *andra stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om i vilken utsträckning och på vilket sätt krav som uppställs i första stycket skall fullgöras.

9 § *Den som tillhandahåller allmänt tillgängliga telefonitjänster skall se till att telefonnätet medger att en abonnent kan behålla sitt telefonnummer vid byte av tjänsteleverantör. Om abonnenten begär det, skall telefonnummer som används för sådan tjänst överlämnas till annan för att denne skall tillhandahålla tjänsten. Ett nummer vars sifferstruktur har geografisk betydelse behöver överlämnas endast för tillhandahållande av telefonitjänst inom samma geografiska område (riktnummerområde).*

Första stycket gäller inte överlämnande av telefonnummer mellan nät som tillhandahåller tjänster i en fast respektive en mobil anslutningspunkt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om i vilken utsträckning och på vilket sätt kraven enligt första stycket skall fullgöras och får, i enskilda fall, medge undantag från skyldigheten, om det finns särskilda skäl.

Paragrafen behandlar nummerportabilitet och genomför artikel 30.1 i USO-direktivet. Den har sin motsvarighet i 39 och 41 §§ telelagen, vilka slagits samman och överförts till denna lag. Bestämmelsen innebär den ändring i sak att NMT-450 nätet inte undantas från skyldigheten. Frågan har behandlats i den allmänna motiveringen, avsnitt 10.7.13.

10 § *Ersättning för att överlämna telefonnummer enligt 9 § får grundas endast på driftskostnaden för överlämnandet.*

Den som har överlämnat ett telefonnummer har inte rätt till ersättning för mer än hälften av den driftskostnad som utgörs av ökade trafik kostnader för ett meddelande till telefonnumret. Sådan ersättning får tas ut endast från den som den anropande abonnenten har ingått avtal med om förmedling av meddelandet.

Den som överlämnar telefonnummer har inte rätt till ersättning från abonnenten för överlämnandet.

Bestämmelsen reglerar ersättning vid nummerportabilitet. I första stycket genomförs artikel 30.2 i USO-direktivet. Regeln motsvaras av 42 § första och tredje stycket telelagen. Andra stycket om för-

delningen av driftskostnaderna har överförts från 42 § telelagen utan ändring och saknar motsvarighet i direktivet. Ersättningsfrågan har behandlats i avsnitt 10.7.13.

11 § *Den som överlämnar ett telefonnummer enligt 9 § skall till den myndighet som regeringen bestämmer genast lämna de uppgifter som är nödvändiga för dirigering av meddelande till telefonnumret. Andra uppgifter som kan vara direkt eller indirekt hänförliga till en fysisk person än uppgifter om telefonnummer och om den som tillhandahåller berörda allmänt tillgängliga telefonitjänster får inte lämnas utan samtycke från personen.*

Myndigheten får utse någon att i en databas sammanställa sådana uppgifter som avses i första stycket och lämna dem till den som tillhandahåller allmänt tillgängliga telefonitjänster, i den mån denne behöver uppgifterna för dirigering av samtal, och andra som myndigheten bestämmer. Den utsedda databasoperatören skall i förhållande till den som tillhandahåller allmänt tillgängliga telefonitjänster tillämpa villkor som är konkurrensneutrala och får ta ut den ersättning som är skälig med hänsyn till kostnaderna.

Bestämmelserna i denna lag gäller i tillämpliga delar för den databasverksamhet som avses i andra stycket.

I paragrafen regleras databasverksamhet vid nummerportering. Den saknar motsvarighet i USO-direktivet och har oförändrad överflyttats från 39 a § telelagen. Frågan har behandlats i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.7.13.

Särskilda skyldigheter för företag med betydande inflytande på en marknad

12 § *Den som enligt 7 kap. 16 § har ett betydande inflytande på marknaden för tillhandahållandet av anslutning till och användning av det allmänna telefonnätet vid en fast anslutningspunkt får i enlighet med 7 kap. 15 § förpliktas att se till att en abonnent har tillgång till tjänster som erbjuds av den som tillhandahåller allmänt tillgängliga telefonitjänster som vederbörande bedriver samtrafik med genom*

- 1. att slå en kod för val av operatör för enstaka samtal (prefixval) eller*
- 2. ett stående val (förval) med möjligt för abonnenten att välja bort förvalet vid enstaka telefonsamtal.*

Beträffande ersättning för ändring av förval tillämpas 10 § första och tredje stycket.

Bestämmelsen genomför artikel 19.1 och 19.3 i USO-direktivet. Första stycket motsvarar vad som redan gäller enligt 40 § telelagen och andra stycket motsvarar 42 § telelagen. Regleringen i telelagen överförs i dessa delar utan ändringar i sak. Bestämmelsens innehåll har behandlats i den allmänna motiveringen under avsnitt 10.7.8.

13 § *Den som enligt 7 kap. 16 § har betydande inflytande på en viss slutkundsmarknad får i enlighet med 7 kap. 15 § förpliktas att*

- 1. tillämpa ett visst högsta eller lägsta pris,*
- 2. inte vidta konkurrenshindrande åtgärder,*
- 3. inte göra en tjänst som kan tillhandahållas fristående beroende av att även annan tjänst tillhandahålls,*
- 4. vidta annan lämplig åtgärd,*

om åtgärder enligt 12 § eller 4 kap. 3 och 4 §§ är otillräckliga.

Den grundläggande tanken bakom denna bestämmelse är att effektivare konkurrens på slutkundsmarknader ger slutanvändarna större valmöjligheter och bättre villkor. Det föreligger en risk för att ett företag med betydande inflytande på en sådan marknad på olika sätt agerar för att förhindra inträde för nya aktörer eller för att snedvrیدا konkurrensen, till exempel genom att ta ut för höga priser, dumpa priserna, obligatoriskt gruppera tjänster för slutkunder eller ge vissa kunder otillbörliga förmåner. Paragrafen, som genomför artikel 17 i USO-direktivet, innehåller därför en möjlighet att förplikta den som har en dominerande ställning på en viss slutkundsmarknad att vidta åtgärder för att tillgodose slutanvändarnas intresse och för att främja effektiv konkurrens.

En förutsättning för paragrafens tillämplighet är att åtgärder enligt 4 kap. om bl.a. prissättning och enligt 12 § om förval och prefixval är otillräckliga för att säkerställa effektiv konkurrens och allmänintresset på slutkundsmarknaden. Det krävs inte att sådana åtgärder redan företagits utan tillräcklig verkan. Om så inte är fallet måste det emellertid stå alldeles klart att dessa andra åtgärder inte skulle bli tillräckligt verkningsfulla för att skyldigheter skall kunna införas med stöd av detta lagrum.

De i paragrafen föreslagna åtgärderna om prisbegränsning kan innebära att den som har en dominerande ställning skall tillämpa ett visst högsta eller lägsta pris eller ett bestämt pris inom ett visst

geografiskt område. En sådan möjlighet är annars förbehållen priser för samtrafik och andra former av tillträde i 4 kap. och för samhällsomfattande tjänster enligt 3 §.

14 § *Om en marknadsanalys enligt 7 kap. 15 § visar att det inte råder effektiv konkurrens på marknaden för tillhandahållandet av hela eller delar av minimiutbudet av hyrda förbindelser, får den som enligt 7 kap. 16 § har ett betydande inflytande på marknaden för tillhandahållande av de särskilda komponenterna i minimiutbudet i hela eller delar av landet förpliktas att*

1. *tillämpa likadana villkor under motsvarande förhållanden för dem som tillhandahåller liknande tjänster och tillhandahålla hyrda förbindelser till andra på samma villkor och med samma kvalitet som de eller deras dotterbolag eller samarbetspartner tillhandahåller för sina egna tjänster,*
2. *utforma och använda en lämplig kostnadsredovisningsmetod,*
3. *offentliggöra tekniska egenskaper,*
4. *offentliggöra taxor, periodiska hyresavgifter och övriga kostnader samt ange om dessa är differentierade,*
5. *offentliggöra leveransvillkor.*

En förpliktelse enligt första stycket får avse endast den som tillhandahåller hyrda förbindelser som överensstämmer med sådana standarder som Europeiska gemenskapernas kommission fastställt och offentliggjort referensnummer till i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Taxor och leveransvillkor som offentliggjorts enligt första stycket 4 eller 5 får inte ändras utan tillstånd från den myndighet som regeringen bestämmer.

Bestämmelsen om hyrda förbindelser genomför artikel 18 i USO-direktivet och avser att trygga förekomsten av sådana förbindelser till dess att tillräcklig konkurrens råder på varje delmarknad för tillhandahållande av de särskilda komponenterna i minimiutbudet. Hyrda förbindelser har behandlats i avsnitt 10.7.7. Det bör klargöras att tjänster för hyrda förbindelser utgör obligatoriska tjänster som skall tillhandahållas utan att kompenationssystem utnyttjas och att tillhandahållandet av hyrda förbindelser utanför minimiutbudet bör omfattas av allmänna regler för slutkundsmarknaden snarare än av särskilda krav som omfattar leverans av minimiutbudet.

I *första stycket* anges att däri uppräknade åtgärder får vidtas mot den som har en dominerande ställning på den aktuella marknaden. De specifika förpliktelserna, om t.ex. icke-diskriminering och kostnadsredovisning, överensstämmer med dem som får åläggas en dominant enligt 4 kap. och bestämmelserna i detta kapitel. Med hänsyn till den särskilda karaktär som präglar hyrda förbindelser, har de bestämmelser som är tillämpliga på sådana förbindelser samlats i denna paragraf.

De förpliktelser som kan åläggas med stöd av första stycket får enligt *andra stycket* endast avse den som har en dominerande ställning på marknaden för tillhandahållandet av hela eller delar av minimiutbudet av hyrda förbindelser och som tillhandahåller sådana förbindelser som överensstämmer med standarder som Europeiska gemenskapernas kommission fastställt och offentliggjort referensnummer till i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

15 § Överträds en skyldighet som beslutats enligt 12 – 14 §§ tillämpas 3 kap. 12, 13 och 16 §§. Istället för att återkalla tillståndet får beslut meddelas att den som har åsidosatt skyldighet helt eller delvis skall upphöra med verksamheten.

Paragrafen genomför artikel 11.6 i USO-direktivet som hänvisar till artikel 10 i auktorisationsdirektivet. Den har sin huvudsakliga motsvarighet i 12 och 61 §§ telelagen, se i övrigt kommentaren till 3 kap. 12, 13 och 16 §§. Beträffande andra meningen, se kommentaren till 4 kap. 12 §.

Särskilda rättigheter för abonnenter m.m.

Om avtal m.m.

16 § *Ett avtal mellan en slutanvändare och den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster skall innehålla uppgift om*

- 1. leverantörens namn och adress,*
- 2. de tjänster som tillhandahålls,*
- 3. den kvalitetsnivå som erbjuds,*
- 4. leveranstiden för basanslutningen,*
- 5. de underhållstjänster som erbjuds,*
- 6. detaljerade priser och taxor,*

7. hur information om gällande taxor och underhållsavgifter kan erhållas,
8. avtalets löptid,
9. villkoren för förlängning och upphörande av tjänsten,
10. förlängning och uppsägning av avtalet,
11. ersättning om tjänster inte tillhandahålls enligt avtalet och
12. hur ett tvistlösningsförfarande inleds.

Bestämmelsen, som genomför artikel 20 i USO-direktivet, har sin huvudsakliga motsvarighet i 25 § telelagen. Den avser att ge slutanvändarna en garanterad lägsta nivå av information om de tjänster som tillhandahålls dem genom att den föreskriver vad ett avtal skall innehålla. Kravet på avtalsinnehållet har utökats i förhållande till vad som gäller enligt telelagen och inkluderar bl.a. detaljerade uppgifter om priser och taxor, villkoren för förlängning och upphörande av tjänsten samt uppsägning av avtalet. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 10.7.9.

17 § Om den som tillhandahåller abonnenter elektroniska kommunikationstjänster vill ändra avtalet skall abonnenten underrättas om ändringen minst en månad innan ändringen träder i kraft. En abonnent som inte godtar de nya villkoren får häva avtalet utan påföljd. I underrättelsen skall abonnenten upplysas om sin rätt att häva avtalet.

Paragrafen genomför artikel 20.4 och saknar motsvarighet i telelagen. Bestämmelsen har behandlats i 10.7.9.

18 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst skall avbryta tjänsten, om fordran mot abonnenten överstiger ett av abonnenten angivet belopp och abonnenten inte begär att tjänsten ändå skall tillhandahållas. Att tjänsten avbryts skall inte hindra abonnenten från att ringa nödsamtal eller andra avgiftsfria samtal.

Abbonenten skall i samband med att avtal träffas om tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster informeras om sin rätt enligt första stycket.

En åtgärd enligt första stycket eller en ändring av avtalsvillkor som där avses skall ske utan kostnad för abonnenten.

Bestämmelsen saknar uttrycklig motsvarighet i det nya EG-regelverket. Som anförts i avsnitt 10.7.4 avser regeln att skydda

slutanvändarnas intresse genom att den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst är skyldig att avbryta tjänsten vid en viss uppnådd kostnadsnivå. För det krävs dock att abonnenten har angett en övre beloppsgräns vid vilken tjänsten med automatik skall avbrytas. Abonnenten har möjlighet att begära att tjänsten skall fortsätta att tillhandahållas, trots att förutsättningarna för ett sådant avbrytande föreligger.

För att säkerställa att slutanvändarna får möjlighet att ta ställning till om en beloppsgräns skall införas i enlighet med första stycket, skall de enligt *andra stycket* informeras om möjligheten vid tecknande av avtal.

I *tredje stycket* klargörs att denna funktion skall tillhandahållas utan kostnad för abonnenten.

Insyn och offentliggörande av information

19 § *Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst skall hålla uppgifter om gällande priser, taxor och allmänna villkor för tillträde till och användning av telefonitjänsten allmänt tillgängliga.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om information enligt första stycket.

Bestämmelsen genomför reglerna om informationsskyldighet i artikel 21 i USO-direktivet. Den har sin huvudsakliga motsvarighet i 26 § telelagen. Av lagtexten framgår att informationsskyldigheten även omfattar uppgifter om gällande priser och taxor. Skyldigheten gäller endast för den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst. Frågan har behandlats i avsnitt 10.7.9.

20 § *Den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får förpliktas att offentliggöra jämförbar, adekvat och aktuell information om tjänsternas kvalitet till slutanvändarna.*

Paragrafen genomför artikel 22 i USO-direktivet och saknar motsvarighet i telelagen. Genom den föreskrivna skyldigheten att offentliggöra information som medger jämförelser med andra tillhandahållare av allmänt tillgängliga telefonitjänster skapas förutsättningar för slutanvändarna att tillvarata sina intressen när det gäller tillgång till bra tjänster till rimliga priser utifrån sina respektive önskemål. Ett beslut att förplikta någon att offentliggöra

information bör innehålla grundläggande riktlinjer för hur informationen skall vara utformad. Frågan har behandlats i avsnitt 10.7.9.

Åtgärder vid utebliven betalning

21 § *Om en abonnent underlåter att betala för en telefonitjänst till en fast anslutningspunkt får tillhandahållandet av tjänsten avbrytas först sedan abonnenten uppmanats att betala inom viss skälig tid, med erinran om att tillhandahållandet annars kan komma att avbrytas. Betalas tjänsten inom angiven tid, får tillhandahållandet inte avbrytas.*

Om en abonnent vid upprepade tillfällen har betalat för sent, får tillhandahållandet avbrytas omedelbart. Den som tillhandahåller tjänsten skall i sådant fall genast underrätta abonnenten om avbrytandet och under en tid av lägst tio dagar från avbrytandet ge abonnenten möjlighet att ringa nödsamtal och andra avgiftsfria samtal.

Gäller utebliven eller upprepad för sen betalning en viss tjänst skall avbrottet begränsas till den tjänsten, om det är tekniskt möjligt och abonnenten inte tidigare har fått en betalningsuppsmaning eller har vilselett tjänsteleverantören.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 10.2 i USO-direktivet och bilaga I till samma direktiv, del A, punkten e. Bestämmelsen har sin huvudsakliga motsvarighet i 30 § telelagen och har behandlats i avsnitt 10.7.4.

Telefonistjänster och abonnentupplysning

22 § *Den som abonnerar på en allmänt tillgänglig telefonitjänst har rätt*

- 1. att upptas i den allmänt tillgängliga abonnentförteckning som avses i 1 § första stycket 3,*
- 2. till tillgång till sådan upplysningstjänst som avses i 1 § första stycket 4,*
- 3. till tillgång till telefonistjänst.*

Paragrafen genomför artikel 25 i USO-direktivet. Någon direkt motsvarighet till artikeln återfinns inte i telelagen. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 10.7.3 och 10.7.11.

6 kap. Integritetsskydd

Särskilda definitioner

1 § I detta kapitel avses med

användare: en fysisk person som använder en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst,

elektroniskt meddelande: all information som utbyts eller överförs mellan ett begränsat antal parter genom en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, utom information som överförs som del av sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten via ett elektroniskt kommunikationsnät och informationen inte kan sättas i samband med den enskilde abonnenten eller användaren av informationen.

Begreppen behandling och samtycke har i kapitlet samma innebörd som i personuppgiftslagen (1998:204).

Ett särskilt *användarbegrepp* föreslås för det sjätte kapitlet i lagen. Det beror på att reglerna ger en fysisk person i egenskap av användare vissa rättigheter. Beträffande juridiska personer finns bestämmelser i 3 §.

Definitionen av *elektroniskt meddelande* motsvarar definitionen för "kommunikation" i artikel 2 förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv. En annan term har valts för att undvika sammanblandning med elektronisk kommunikation som ingår i andra definitioner. Definitionen av elektroniskt meddelande är sådan att den bara kan gälla för 6 kap. Den gäller nämligen bara information som utbyts eller överförs mellan ett begränsat antal parter genom en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst. Definitionen omfattar inte information som överförs som del av en sändningstjänst för rundradio eller TV till allmänheten via ett elektroniskt kommunikationsnät under förutsättning att informationen inte kan sättas i samband med den enskilde abonnenten eller användaren av informationen. Begreppet elektronisk kommunikation omfattar även utsändningar till allmänheten, såsom rundradio-sändningar.

Vissa sådana tjänster medger dock att den överförda informationen kan sättas i samband med den enskilde abonnenten eller användaren. Ett exempel kan vara betal-TV-tjänster. Även tjänster med villkorad tillgång kan falla in under definitionen på grund av att åtkomstkontrollen medger identifiering av abonnenten. En ytterligare förutsättning för att det skall vara fråga om ett elektroniskt meddelande är dock att den överförda informationen kan sättas i samband med abonnemanget.

Begreppen *behandling* och *samtycke* föreslås ha samma innebörd i detta kapitel som i personuppgiftslagen. Definitionerna finns i 3 § personuppgiftslagen. Den lagen skyddar dock endast fysiska personer avseende behandlingen av personuppgifter. I förevarande lag omfattar emellertid skyddet i många fall även juridiska personer, vilket framgår av 3 §. Hänvisningen till personuppgiftslagen gäller därför endast innebörden av begreppen *behandling* och *samtycke*.

I förklaringsats 17 förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv klargörs att samtycke kan lämnas i varje lämplig form, bl.a. genom markering i en ruta vid besök på en webbsida.

Bestämmelsen genomför, tillsammans med de definitioner som tagits med i 1 kap. 5 §, artikel 2 i förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv. Begreppet elektronisk post behövs inte för denna lagstiftning utan kommer att behandlas i annat sammanhang av utredningen.

Förhållande till annan lag m.m.

2 § I fråga om behandling av personuppgifter vid tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster gäller personuppgiftslagen (1998:204), om inte annat är föreskrivet.

I det allmänna verksamhet skall sekretesslagen (1980:100) tillämpas i stället för 18 – 20 §§.

Första stycket klargör förhållandet mellan personuppgiftslagen och denna lag. Det som inte är särskilt reglerat beträffande integritetsskydd i denna lag kan omfattas av bestämmelserna om behandling av personuppgifter i personuppgiftslagen. Detta överensstämmer med förhållandet mellan det allmänna dataskyddsdirektivet (96/46/EG) och det föreslagna kommunikationsdataskyddsdirekti-

vet. Bestämmelsen genomför i denna del artikel 1.2 första meningen förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv.

Andra stycket motsvarar 53 § första stycket telelagen. Istället för reglerna om tystnadsplikt i 18 – 20 §§ gäller reglerna om sekretess i sekretesslagen (1980:100) i det allmännas verksamhet.

3 § *Bestämmelserna i detta kapitel gäller även till förmån för juridiska personer om annat inte sägs.*

Juridiska personer erhåller i egenskap av abonnenter ett minimiskydd för integriteten enligt det föreslagna direktivet. En behandling av en trafikuppgift eller lokaliseringssuppgift som avser en abonnent som är en juridisk person omfattas alltså av bestämmelserna om integritetsskydd, om uppgiften inte är avidentifierad.

Med användare avses emellertid i detta kapitel endast fysiska personer, se under 1 §.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 1.2 andra meningen förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv.

Säkerhet

4 § *Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ansvarar för att personuppgifter och integriteten för fysiska och juridiska personer skyddas i nätet. Om det är nödvändigt, skall den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät för sådana tjänster vidta åtgärder för att upprätthålla detta skydd i nätet. Åtgärderna skall vara anpassade till den risk som föreligger med beaktande av tillgänglig teknik och kostnaderna för att genomföra åtgärderna.*

Artikel 4.1 förslaget till kommunikationsdirektiv är en grundläggande bestämmelse. Regeln förklaras ytterligare i förklaringssats 20 i direktivförslaget. Avsikten med bestämmelsen är att det skall finnas ett grundskydd för behandling av personuppgifter och integriteten i övrigt beträffande allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Detta skydd är av tvingande karaktär och är således inte möjligt att avtala bort. Bestämmelsen gäller inte tjänster som tillhandahålls i enskilda nät.

5 § Om det vid tillhandahållande av en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst föreligger särskild risk för bristande skydd av personuppgifter och integritet, skall den som tillhandahåller tjänsten informera abonnenten om risken. Om tjänstetillhandahållaren inte har att enligt 4 § avhjälpa risken, skall abonnenten informeras om hur och till vilken kostnad risken kan avhjälpas.

Bestämmelsen motsvaras i telelagen av 48 §. Genom bestämmelsen genomförs artikel 4.2 förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv. Även om säkerhetsnivån enligt föregående paragraf är uppfylld kan det i fråga om vissa elektroniska kommunikationstjänster föreligga särskilda risker för bristande skydd av personuppgifter och integriteten. I förklarings­sats 20 i direktiv­förslaget omnämns Internet och analog mobiltelefoni särskilt i detta sammanhang. Abonnenten skall då informeras om riskerna, hur de kan avhjälpas och vilka kostnader det skulle medföra. Någon informationsskyldighet mot användare och andra som inte är abonnenter föreskrivs inte. Det fordras inte att exakta prisuppgifter lämnas utan det är endast fråga om uppskattningar av kostnaderna för åtgärderna. I artikeln talas om sannolika kostnader.

Behandling av trafikuppgifter

6 § Trafikuppgifter om abonnenter och användare som behandlas och lagras av den som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 1 § skall utplånas eller avidentifieras när de inte längre behövs för att överföra ett elektroniskt meddelande, om de inte får sparas för sådan behandling som anges i andra och tredje stycket eller 11 §.

Trafikuppgifter som krävs för abonnentfakturerings och betalning av avgifter för samtrafik får behandlas till dess att fordran är betald eller preskriberad.

Om den abonnent eller användare som uppgifterna avser har samtyckt till det, får den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst behandla de uppgifter som avses i första stycket för att marknadsföra elektroniska kommunikationstjänster eller för att tillhandahålla andra tjänster där uppgifterna behövs i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för tjänsten eller marknadsföringsåtgärden. Ett samtycke kan när som helst återtas.

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst skall informera abonnenten eller användaren

om vilken typ av trafikuppgifter som behandlas och under hur lång tid uppgifterna behandlas för sådana ändamål som anges i andra och tredje stycket. Informationen skall lämnas innan abonnentens eller användarens samtycke inhämtas.

Trafikuppgifter får endast behandlas av sådana personer som fått i uppdrag av den som bedriver anmälningspliktig verksamhet att sköta fakturering, trafikstyrning, kundförfrågningar, utredning av bedrägerier, marknadsföring av elektroniska kommunikationstjänster eller tillhandahållande av andra tjänster där uppgifterna behövs. Behandlingen skall begränsas till vad som är nödvändigt för verksamheten.

Paragrafen motsvaras i telelagen av 49 §. När en trafikuppgift inte längre behövs för överföring av ett elektroniskt meddelande får den inte längre bevaras om den inte avidentifieras. I förklaringsats 28 kommunikationsdataskyddsdirektivet förklaras att skyldigheten att utplåna trafikuppgifter eller att avidentifiera dem när de inte längre behövs för överföring av en kommunikation (elektroniskt meddelande) inte står i strid med sådana förfaranden på Internet som cachelagring av IP-adresser i domännamnssystemet eller cachelagring av IP-adressers koppling till fysiska adresser eller användning av inloggningsinformation för att kontrollera rätten till tillträde till nät eller tjänster.

Enligt *andra stycket* får uppgifter som krävs för abonnentfakturerings och betalning av avgifter för samtrafik behandlas till dess att fordran är betald eller preskriberad.

Enligt *tredje stycket* får den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst behandla de uppgifter som avses i första stycket för att marknadsföra elektroniska kommunikationstjänster eller för att tillhandahålla andra tjänster där sådana uppgifter behövs under förutsättning att den abonnent eller användare som uppgifterna avser har samtyckt till det. De sistnämnda tjänsterna benämns i direktivförslaget mervärdestjänster. I förklaringsats 31 anges att huruvida det är användaren eller abonnenten som bör ge sitt samtycke till behandlingen av personuppgifter när en särskild mervärdestjänst tillhandahålls beror på vilka uppgifter som skall behandlas, vilken tjänst som erbjuds och om det är tekniskt, formellt och avtalsmässigt möjligt att skilja mellan en enskild persons användning av en elektronisk kommunikationstjänst och den juridiska eller fysiska person som har abonnerat på den. Det får således bero på omständigheterna i det enskilda fallet vem av användaren eller abonnenten som skall ha samtyckt till

behandlingen. Uppgifterna får om samtycke föreligger behandlas för marknadsföring inte endast av tjänster som tillhandahålls av den som tillhandahåller den elektroniska kommunikationstjänsten utan också av andras tjänster där uppgifterna behövs.

I femte stycket framgår vilka personer som får ta befattning med uppgifterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 22 § meddela närmare föreskrifter i fråga om vilka uppgifter som får behandlas enligt andra och tredje stycket.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 10.8.1 i allmänmotiveringen. Genom bestämmelsen genomförs artikel 6 förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv.

7 § Bestämmelserna i 6 § gäller inte

- 1. för en myndighet eller en domstol eller en nämnd som avses i 9 kap. när den behöver tillgång till sådana uppgifter för att lösa tvister om samtrafik och fakturering,*
- 2. för elektroniska meddelanden som befordras eller har expedierats eller beställts till eller från en viss adress i ett elektroniskt kommunikationsnät som omfattas av beslut om hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning,*
- 3. i den utsträckning det är nödvändigt för att förhindra och avslöja obehörig användning av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.*

Genom bestämmelsen görs undantag från reglerna i föregående paragraf för vissa fall beträffande rätten att behandla trafikuppgifter. Genom *punkt 1* genomförs artikel 6.6 förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv. *Punkt 2 och 3* motsvaras i telelagen av 50 § första stycket 1 och 2. Stöd för undantagen finns i artikel 15.1 i direktivförslaget. Beträffande *punkt 3* får trafikuppgifter sparas för där angivna ändamål, t.ex. för att säkerställa straff- eller civilrättslig lagföring. Uppgifterna får inte sparas längre än vad som är nödvändigt för syftet. Längre än ett år bör inte godtas, om det inte föreligger särskild anledning såsom att tvist uppkommit eller förundersökning inletts i ett särskilt fall. Det skall i anslutning till det senare framhållas att en obehörig användning av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst kan vara att bedöma som dataintrång enligt 4 kap. 9 c § brottsbalken, men kan också innefatta annan brottslig gärning, såsom barnpornografibrott enligt 16 kap. 10 a §

brottsbalken. Förevarande paragraf omfattar även lagring av uppgifter för utredning och lagföring av sådana brott, förutsatt att uppgifterna härrör från en obehörig användning av nätet eller tjänsten i fråga.

Lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter

8§ *Om andra lokaliseringssuppgifter än trafikuppgifter kan behandlas för positionsbestämning av terminalutrustningen är den som bedriver anmälningspliktig verksamhet skyldig att se till att sådana uppgifter endast behandlas efter att de har avidentifierats, om inte användaren eller abonnenten gett sitt samtycke till behandlingen. Sådan behandling får endast ske i den utsträckning och för den tid som krävs för tillhandahållandet av en tjänst där uppgifterna behövs. Innan användaren eller abonnenten lämnar sitt samtycke skall den som tillhandahåller tjänsten informera denne om vilken typ av andra lokaliseringssuppgifter än trafikuppgifter som kommer att behandlas, behandlingens syfte och varaktighet samt om uppgifterna kommer att vidarebefordras till tredje part för tillhandahållande av tjänsten. Användaren eller abonnenten skall ha möjlighet att när som helst återkalla sitt samtycke.*

En användare eller en abonnent som har lämnat samtycke enligt första stycket skall ha möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt tillfälligt kunna motsätta sig behandlingen av sådana uppgifter för varje uppkoppling eller för varje överföring av ett elektroniskt meddelande.

Endast sådana personer som handlar på uppdrag av den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst eller den som tillhandahåller en tjänst där uppgifterna behövs får behandla andra lokaliseringssuppgifter än trafikuppgifter i enlighet med första och andra stycket. Sådan behandling skall begränsas till det som är nödvändigt för att tillhandahålla tjänsten.

Bestämmelsen kommenteras i allmänmotiveringen i avsnitt 10.8.1. På samma sätt som beträffande trafikuppgifter får behandling enligt denna paragraf ske även för alla tjänster där uppgifterna behövs (mervärdestjänster enligt direktivförslaget), inte bara sådana som tillhandahålls av den som tillhandahåller det allmänna kommunikationsnätet eller den allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänst i vilket lokaliseringssuppgifterna behandlas;

jfr kommentaren till 6 §. Det förutsätter dock att samtycke har lämnats av användaren eller abonnenten eller att uppgifterna är aidentifierade; jfr även beträffande vem av användaren eller abonnenten som skall lämna samtycke kommentaren till 6 §. Genom bestämmelsen genomförs artikel 9 förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv.

Ospecificerade räkningar och nummerpresentation

9 § *Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst är skyldig att tillhandahålla en abonnent som begär det en ospecificerad räkning.*

Bestämmelsen motsvaras i telelagen av 29 § första stycket första meningen sista satsen. Genom bestämmelsen genomförs artikel 7.1 förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv.

10 § *Den som tillhandahåller nummerpresentation skall erbjuda*

- 1. den anropande abonnenten eller användaren möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt förhindra nummerpresentation för varje samtal,*
- 2. den anropade abonnenten möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt vid rimlig användning av funktionen förhindra nummerpresentationen vid inkommande samtal,*
- 3. om numret visas innan samtalet etableras, erbjuda den anropade abonnenten möjlighet att på ett enkelt sätt avvisa inkommande samtal, om skydd mot nummerpresentationen används av den anropande användaren eller abonnenten.*

Om presentationen avser det uppkopplade numret, skall den anropade abonnenten erbjudas möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt förhindra presentationen av det uppkopplade numret för den anropande användaren.

Vad som föreskrivs i första stycket 1 skall gälla även för samtal till ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Vad som föreskrivs i första stycket 2 och 3 samt andra stycket skall gälla även för inkommande samtal från ett sådant land.

Om nummerpresentation eller presentation av ett anropat nummer erbjuds skall den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster informera allmänheten om detta och om de möjligheter som anges första och andra stycket.

Punkterna i första stycket samt andra och tredje stycket regleras i teleförordningen. Bestämmelsen behandlas i 10.8.1 i allmänmotiveringen. Genom bestämmelserna genomförs artikel 8.1 – 8.6 i förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 22 § meddela närmare föreskrifter om de krav som skall ställas på en allmänt tillgänglig telefonitjänst som medger identifiering av det anropande eller anropade telefonnumret.

Undantag beträffande nummerpresentation och lokaliseringssuppgifter

11 § *Den som bedriver anmälningspliktig verksamhet skall*

- 1. på begäran av en abonnent temporärt åsidosätta skydd mot nummerpresentation för att kunna identifiera störande samtal; operatören skall lagra sådana uppgifter som identifierar den anropande abonnenten och hålla dem tillgängliga för abonnenten på begäran,*
- 2. på begäran från Polisen eller en regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler åsidosätta skydd mot nummerpresentation och utan samtycke eller trots vägran från abonnenten eller användaren tillhandahålla sådan organisation lokaliseringssuppgifter vid nödsamtal.*

Den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det sätt på vilket skyldigheter enligt första stycket skall fullgöras.

Bestämmelsen i *punkt 1* avser möjlighet att temporärt åsidosätta skydd mot nummerpresentation för att spåra störande samtal. Bestämmelsen motsvaras i telelagen av 50 § första stycket 3 och andra stycket, som dock har ett vidare tillämpningsområde. Det kan vara fråga om hotfulla samtal eller rena okynnessamtal. Om en abonnent begär spårning av sådana samtal, får operatören lagra sådana uppgifter som identifierar den anropande abonnenten och hålla dem tillgängliga för abonnenten på begäran. Det är således fråga om ytterligare ett undantag från huvudregeln i 6 § första stycket om att trafikuppgifter skall utplånas eller aidentifieras när de inte längre behövs för att överföra ett elektroniskt meddelande.

Punkt 2 avser skyldighet för den som driver anmälningsskyddad verksamhet att åsidosätta skydd mot nummerpresentation och utan samtycke eller trots vägran från abonnenten eller användaren tillhandahålla sådan organisation lokaliseringsuppgifter vid nödsamtal på begäran från Polisen eller en regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler. I 1 § den lagen anges att lagen gäller verksamheten hos regionala alarmeringscentraler som har till syfte att möjliggöra snabba och effektiva hjälpinsatser i nödsituationer och som har upprättats efter avtal med staten. Ett sådant avtal finns f.n. mellan staten och SOS Alarm Sverige AB.

Paragrafen är bara tillämplig på telefoni, eftersom den gäller samtal.

Bestämmelsen kommenteras också i avsnitt 10.8.1 i allmänmotiveringen. Genom bestämmelsen genomförs artikel 10 förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv.

Automatisk vidarekoppling

12 § *Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst är skyldig att på begäran av en abonnent på ett enkelt sätt och kostnadsfritt tillhandahålla möjlighet att stoppa automatisk vidarekoppling som görs av tredje part till abonnentens terminal.*

En motsvarande bestämmelse finns idag i teleförordningen efter bemyndigande i 52 § 2 telelagen. Genom bestämmelsen genomförs artikel 11 förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 22 § meddela närmare föreskrifter om vidarekoppling.

Abbonentförteckningar

13 § *En abonnent som är en fysisk person skall kostnadsfritt få information om ändamålen med en allmänt tillgänglig abonnentförteckning eller en förteckning ur vilken uppgifter kan erhållas genom abonnentupplysning innan personuppgifter om abonnenten tas in i den. Om förteckningen skall finnas i elektronisk form, skall abonnenten informeras om de sökfunktioner som en sådan tjänst möjliggör.*

En bestämmelse om personuppgifter i allmänt tillgängliga kataloger finns i teleförordningen. Bestämmelsen behandlas i allmänmotiveringen i avsnitt 10.8.1. Genom bestämmelsen genomförs artikel 12 punkterna 1 och 3 i förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv. Beträffande punkten 3, om möjlighet att begära särskilt samtycke för andra ändamål med abonnentförteckningar än sökning som baseras på abonnentens namn och, om nödvändigt, ett minimum av andra identifierare, anser vi att denna möjlighet inte bör utnyttjas i Sverige, eftersom vi enligt nuvarande ordning godtar s.k. omvänd sökning (eng. reverse search) som att söka namn på ett telefonnummer och det inte har framkommit skäl för att ändra denna ordning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 22 § meddela närmare föreskrifter om uppgifter om abonnemang i allmänt tillgängliga abonnentförteckningar.

14 § För att behandla personuppgifter om en abonnent som är en fysisk person i en allmänt tillgänglig abonnentförteckning fordras samtycke från honom eller henne. Abonnenten skall ha möjlighet att utan kostnad kontrollera uppgifterna om honom eller henne och få rättelse av felaktiga uppgifter samt att få uppgifter borttagna ur förteckningen så snart det är möjligt.

Beträffande nuvarande reglering och allmänmotivering, se under föregående paragraf. Genom bestämmelsen införs krav på samtycke från abonnent som är fysisk person innan behandling av personuppgifter om abonnenten sker i en allmänt tillgänglig abonnentförteckning. Samtycke bör kunna innefatta också att uppgifterna får överlätas vidare till andra abonnentupplysningsföretag för att tillhandahålla allmänt tillgängliga abonnentförteckningar eller abonnentupplysning. Abonnentens möjlighet att utan kostnad kontrollera uppgifterna om honom eller henne och få rättelse av felaktiga uppgifter samt att få uppgifter borttagna ur förteckningen så snart det är möjligt måste dock upprätthållas vid sådan överlåtelse. Beträffande uppgifter som tagits in i abonnentförteckningar med stöd av nuvarande bestämmelser gäller särskilda övergångsbestämmelser. Genom bestämmelsen genomförs artikel 12.2 förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv.

Förbud mot avlyssning m.m.

15 § Utöver vad som anges i 6, 18 och 21 §§ får inte någon annan än berörda användare ta del av eller på annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta i ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, om användarna inte har samtyckt till behandlingen.

Första stycket utgör inte hinder mot

3. sådan lagring som är automatisk, mellanliggande och tillfällig, om den är nödvändig för överföring av ett elektroniskt meddelande, eller i den utsträckning det är nödvändigt för driften av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst,
4. att andra får tillgång till innehållet i ett elektroniskt meddelande, om innehållet är allmänt tillgängligt där den överförda informationen sändes ut och det sker endast för att effektivisera den fortsatta överföringen till andra mottagare samt uppgifter om vem som begärt att få informationen utplånas, eller
5. en sådan inspelning av ett elektroniskt meddelande och trafikuppgifter som hör till detta som sker för att säkra bevis avseende ett avtal eller annan affärshändelse.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 10.8.1 i allmänmotiveringen.

Första stycket innehåller den grundläggande bestämmelsen till skydd för hemligheten för elektroniska meddelanden. Med detta avses motsvarigheten till telehemligheten på hela området för elektronisk kommunikation. Hemligheten är då knuten till begreppet elektroniskt meddelande som definieras i 1 §. Det är behandlingen av uppgifter om detta som skyddas.

Av förklaringsats 22 i ingressen till kommunikationsdata-skyddsdirektivet framgår att förbudet mot lagring av kommunikationer och tillhörande trafikuppgifter av andra än användarna eller utan deras samtycke inte är avsett att förbjuda någon automatisk, mellanliggande och tillfällig lagring av informationen, i den mån lagringen enbart görs för att utföra överföringen i det elektroniska kommunikationsnätet och under förutsättning att informationen inte lagras längre än vad som är nödvändigt för överföringen och trafikstyrningen och att konfidentialiteten förblir garanterad under lagringsperioden. Vidare anges att om det är nödvändigt för att effektivisera den fortsatta överföringen av allmänt tillgänglig

information till andra mottagare av tjänsten på deras begäran, bör direktivet inte förhindra att sådan information får lagras längre, förutsatt att informationen i alla händelser skulle vara tillgänglig för allmänheten utan begränsning och att alla uppgifter som hänvisar till vilka enskilda abonnenter eller användare som begär sådan information utplånas.

I *andra stycket* görs i *punkt 1* görs undantag för mellanlagring som är nödvändig för överföringen av tekniska skäl (eng. buffering) samt för sådan trafikstyrning och annan kontroll som är nödvändig för driften av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst. I *punkt 2* behandlas mellanlagring som i och för sig inte är nödvändig men som effektiviserar överföringen. Det är då fråga om s.k. caching. För att sådan behandling skall vara tillåten fordras att informationen är allmänt tillgänglig där den sänds ut samt att uppgifter om vem som begärt informationen utplånas.

Tredje stycket reglerar rätten att spela in en kommunikation. Bestämmelsen kan därför inte vara tillämplig på fax, e-post och annan elektronisk kommunikation där lagringen hos mottagaren är en del av hur kommunikationen går till och de som tar del i kommunikationen därmed bör vara införstådda med hur mediet fungerar.

Bestämmelsen är inte avsedd att hindra hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning.

Bestämmelsen är straffsanktionerad i 10 kap. 2 § i den mån ansvar för handlingen inte är föreskriven i brottsbalken. Genom bestämmelsen genomförs artikel 5 punkterna 1 och 2 i förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv.

16 § *Elektroniska kommunikationsnät får användas för att lagra eller få tillgång till information som är lagrad i en abonnents eller användares terminalutrustning endast om abonnenten eller användaren får information om ändamålet med behandlingen och ges tillfälle att hindra sådan behandling. Detta hindrar inte sådan lagring eller åtkomst som behövs för att utföra eller underlätta att överföra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller som är nödvändig för att tillhandahålla en tjänst som användaren eller abonnenten uttryckligen har begärt.*

Bestämmelsen behandlas i allmänmotiveringen, avsnitt 10.8.1. Det är tillräckligt att information om sådana åtgärder som anges i

paragrafen ges till användaren eller abonnenten och att möjlighet att vägra sådan behandling ges under den ifrågavarande sessionen. Det erfordras inte att användaren eller abonnenten först skall ha accepterat åtgärderna förutsatt att normala rutiner används så att användaren eller abonnenten genom att ställa in sin webbläsare kan förhindra sådan användning redan från början och att normala förfrågningsrutiner används när datafiler placeras i mottagarterminalen (s.k. cookies). Om användaren eller abonnenten uttryckligen har begärt att få tillgång till en tjänst som t.ex. en banktjänst över Internet och tjänsten är beroende av att information lagras i användarens eller abonnentens terminal, är detta dock tillåtet. Caching som är nödvändig av tekniska skäl eller för att underlätta överföring är också tillåten. Genom bestämmelsen genomförs artikel 5.3 i förslaget till kommunikationsdataskyddsdirektiv.

Hemlig teleavlyssning m.m.

17 § Den som tillhandahåller ett allmänt telefontät eller en allmänt tillgänglig telefonitjänst skall bedriva denna verksamhet så att beslut om hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning kan verkställas och så att verkställandet inte röjs.

Innehållet i och uppgifter om de avlyssnade eller övervakade telemeddelandena skall göras tillgängliga så att informationen enkelt kan tas om hand.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om frågor som avses i första och andra stycket samt får i enskilda fall medge undantag från kravet i första stycket.

Bestämmelsen behandlas i allmänmotiveringen i avsnitt 10.8.2. En bestämmelse om hemlig teleavlyssning finns i 17 § telelagen. Den föreslagna bestämmelsen omfattar endast den som tillhandahåller allmänna telefontät och allmänt tillgängliga telefonitjänster. Någon begränsning i skyldigheten beträffande mindre operatörer föreslås inte. Skulle dock en sådan skyldighet bli för betungande för en mindre operatör får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer medge undantag från skyldigheterna enligt paragrafen.

Tystnadsplikt

18 § Den som i samband med tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst har fått del av eller tillgång till

1. uppgift om abonnemang,
2. innehållet i ett elektroniskt meddelande, eller
3. annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande,

får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det han fått del av eller tillgång till.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller inte i förhållande till den som har tagit del i utväxlingen av ett elektroniskt meddelande eller som på annat sätt har sänt eller tagit emot ett sådant meddelande.

Tystnadsplikt i fråga om uppgifter som avses i första stycket 1 och 3 gäller inte heller i förhållande till innehavare av ett abonnemang som använts för ett elektroniskt meddelande.

19 § Tystnadsplikt enligt 18 § första stycket gäller även för uppgift som hänför sig till

1. åtgärden att kvarhålla försändelser enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken och
2. angelägenhet som avser användning av hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning enligt 27 kap. 18 eller 19 § rättegångsbalken.

20 § Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst och därvid har fått del av eller tillgång till uppgift som avses i 18 § första stycket skall på begäran lämna

1. uppgift som avses i 18 § första stycket 1 till en myndighet som i ett särskilt fall behöver en sådan uppgift för delgivning enligt delgivningslagen (1970:428), om myndigheten finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl,
2. uppgift som avses i 18 § första stycket 1 och som angår misstanke om brott till åklagarmyndighet, polismyndighet eller någon annan myndighet som skall ingripa mot brottet, om fängelse är föreskrivet för brottet och detta enligt myndighetens bedömning kan föranleda annan påföljd än böter,
3. uppgift som avses i 18 § första stycket 3 och som angår misstanke om brott till åklagarmyndighet, polismyndighet eller någon

- annan myndighet som skall ingripa mot brottet, om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,*
- 4. uppgift som avses i 18 § första stycket 1 till en kronofogdemyndighet som behöver uppgiften i exekutiv verksamhet, om myndigheten finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,*
 - 5. uppgift som avses i 18 § första stycket 1 till en skattemyndighet som behöver uppgiften i verksamhet som avser kontroll av skatt eller avgift eller i utredning om rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481), om myndigheten finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,*
 - 6. uppgift som avses i 18 § första stycket 1 till polismyndighet, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med underrättelse, efterforskning eller identifiering vid olyckor eller dödsfall eller för att myndigheten skall kunna fullgöra uppgift som avses i 12 § polislagen (1984:387),*
 - 7. uppgift som avses i 18 § första stycket 1 till polismyndighet eller åklagarmyndighet, om myndigheten finner att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten skall kunna fullgöra underrättelseskyldighet enligt 33 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,*
 - 8. uppgift som avses i 18 § första stycket 1 och 3 till regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler.*

21 § *Den som i annat fall än som avses i 6 och 15 §§ i radiomottagare har avlyssnat eller på annat sätt med användande av sådan mottagare fått tillgång till ett radiobefordrat elektroniskt meddelande som inte är avsett för honom eller henne själv eller för allmänheten får inte obehörigen föra det vidare.*

Bestämmelserna i 18 – 21 §§ motsvaras i telelagen av 45 – 47 samt 54 §§. En anpassning av terminologin till den nya lagens begrepp har skett. Beträffande 21 § har hänvisningarna ändrats. I övrigt är någon ändring i sak inte avsedd.

Närmare föreskrifter

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i fråga om behandling av personuppgifter för elektronisk kommunikation meddela närmare föreskrifter om

1. vilka uppgifter som får behandlas enligt 6 § andra och tredje stycket,
2. de krav som skall ställas på en allmänt tillgänglig telefonitjänst som medger identifiering av det anropande eller anropade telefonnumret eller vidarekoppling, och
3. uppgifter om abonnemang i allmänt tillgängliga abonnentförteckningar.

Genom bestämmelsen ges regeringen eller efter dess bemyndigande en myndighet möjlighet att meddela särskilda föreskrifter om bl.a. vilka trafikuppgifter som får behandlas för faktureringsändamål.

7 kap. Prövning av ärenden m.m.

Allmänna bestämmelser

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall mottaga anmälan, pröva ansökningar, besluta om skyldigheter och i övrigt pröva frågor och handlägga ärenden samt utöva tillsyn enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen. I fråga om prövning av mål om straff eller förverkande enligt 10 kap. gäller dock vad som är föreskrivet om brottmål i allmänhet.

Om tvistlösning mellan enskilda finns bestämmelser i 9 kap. Att en tvist hänskjutits till prövning av en särskild nämnd hindrar inte myndigheten från att ålägga part skyldigheter eller i övrigt fatta beslut i enlighet med denna lag.

I paragrafens första stycke slås fast att den myndighet som regeringen bestämmer skall ta emot anmälan, pröva ansökningar, besluta om skyldigheter och i övrigt pröva frågor och handlägga ärenden samt utöva tillsyn enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen. Lagtexten skall inte förstås så att det måste vara en enda myndighet som skall utföra alla de angivna uppgifterna.

Undantaget från myndighetens eller myndigheternas kompetensområde är prövningen av mål och förverkande som anges i 10

kap. Sådana mål eller ärenden skall handläggas enligt vad som är föreskrivet om brottmål i allmänhet.

Bestämmelsen har behandlats i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.9.6.

Av *andra stycket* följer att det finns särskilda bestämmelser om tvistlösning mellan enskilda. Det klargörs att en myndighet inte är hindrad att fatta beslut om skyldigheter, trots att en tvist i samma fråga kan ha hänskjutits till nämnden för prövning. Myndigheten bör dock kunna utgå från att nämnden kommer att avgöra en sådan tvist i enlighet med lagens bestämmelser. I undantagsfall kan det dock vara så att tvisten rör mer allmänna intressen, som parterna inte kan förväntas tillgodose och nämnden på grund av parternas processuella dispositioner är förhindrad att beakta i tillräcklig grad. Som anförs i kommentaren till 9 kap. 1 § är nämnden i sådant fall tvungen att meddela ett beslut, om beslutet inte uppenbart kommer att stå i strid med lagens reglering. Det är då inte acceptabelt att en myndighet som har att svara för lagens efterlevnad skall vara förhindrad att meddela ett beslut rörande de tvistefrågor som nämnden prövar. Ett sådant beslut kommer att träda i stället för nämndens beslut.

2 § Åtgärder som vidtas med stöd av denna lag får inte vara mer ingripande än som krävs för att tillgodose de intressen som anges i 1 kap. 1 §.

Bestämmelsen, som ger uttryck för de allmänna förvaltningsrättsliga proportionalitets- och behovsprinciperna, genomför ett antal artiklar i det nya EG-regelverket, bland dessa 7.1, 8.1 och 20.3 i ramdirektivet, 7.3 i auktorisationsdirektivet, 5.1, 5.3 och 8.4 i tillträdesdirektivet samt 3.2, 8.2 och 17.2 i USO-direktivet. Den slår fast att en myndighet skall vidta åtgärder som grundas på det fastställda problemets art, är proportionella och är motiverade mot bakgrund av målen i 1 kap. 1 §. Sådana skyldigheter får alltså inte vara mer ingripande än vad som behövs. De får endast införas efter samråd i enlighet med 9 – 12 §§. Vilken åtgärd som är lämpligast måste avgöras vid en bedömning i det enskilda fallet. Frågan har behandlats i den allmänna motiveringen i ett flertal avsnitt, se särskilt avsnitt 10.6.7.

3 § Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen är skyldig att på begäran tillhandhålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för

1. systematisk kontroll eller kontroll i enskilda fall av att skyldigheter eller villkor har uppfyllts avseende
 - a) betalning av avgift eller ersättning enligt 22 – 23 §§,
 - b) skyldigheter som avses i 4 kap. 3 och 4 §§, 5 kap. 12 – 14 §§ samt 7 – 8 §§ lagen (1998:31) om standarder för sändning av TV-signaler,
2. kontroll i varje enskilt fall av att de allmänna skyldigheter som gäller för anmälningspliktig verksamhet är uppfyllda,
3. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd enligt 3 kap. 1 och 22 §§,
4. offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster till gagn för konsumenterna enligt 5 kap.,
5. klart definierade statistiska ändamål,
6. marknadsanalys enligt 15 §.

Uppgifter som avses i första stycket 1 – 2 och 4 – 6 får inte begäras in före ett marknadstillträde eller som villkor för detta.

Paragrafen behandlar vilken information som en myndighet har rätt att få tillgång till från den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen. Genom bestämmelsen genomförs artikel 5 i ramdirektivet och artikel 11.1 i auktorisationsdirektivet. Motsvarigheten till bestämmelsen finns idag i 57 § andra stycket telelagen, som dock ger en vidare rätt för myndigheten att få information. Att det skall vara fråga om en myndighet som avses i 1 § ligger i sakens natur.

En myndighets rätt till information är väsentlig för att den skall kunna effektivt utföra de uppgifter som ålagts den, t.ex. att bedriva tillsyn över lagens efterlevnad. En alltför vid informationsskyldighet för de som bedriver verksamhet enligt lagen kan dock vara betungande, speciellt för mindre företag. Det är skälet till de begränsningar i informationsskyldigheten som ställs upp i denna paragraf.

Den som är informationsskyldig har rätt att få kännedom om i vilket syfte informationen skall tillhandahållas och hur den skall användas. Myndigheten skall därför ange för vilket ändamål information skall användas. Bestämmelsen har berörts i avsnitt 10.9.3.

4 § Den information som överlämnas till myndigheten enligt bestämmelserna i denna lag får göras tillgänglig för andra behöriga myndig-

heter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte annat följer av bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt.

Bestämmelsen genomför artikel 5.2 i ramdirektivet. Uppgift för vilken sekretess gäller enligt sekretesslagen (1980:100) får enligt 1 kap. 3 § tredje stycket den lagen inte röjas för utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation annat än om utlämnandet sker i enlighet med särskild föreskrift därom i lag eller förordning eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få utlämnas till svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart, att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller mellanfolkliga organisationen. Bestämmelsen ger en myndighet möjlighet att överlämna uppgifter för vilka sekretess gäller enligt sekretesslagen till en behörig myndighet inom EES.

Särskilda handläggningstider

5 § Ärenden som angår verksamhet som avses i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen skall handläggas skyndsamt. I övrigt får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om särskild handläggning av vissa ärenden.

Som utgångspunkt gäller enligt 7 § förvaltningslagen att ärende där någon enskild är part skall handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Denna förfaranderegeln gäller vid myndighets prövning om inte annat föreskrivs. Det kan dock finnas skäl att låta vissa ärenden handläggas mer skyndsamt än andra. Ett sådant skäl är att ett beslut kan begränsa den grundlagsskyddade yttrandefriheten. Därför ställs i paragrafen ett uttryckligt krav på att ärenden som rör ljudradio, television och vissa liknande överföringar enligt 1 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen skall handläggas med förtur i förhållande till andra ärenden.

Också i övrigt kan det finnas ärendetyper som bör handläggas särskilt skyndsamt. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ges möjlighet att meddela särskilda föreskrifter om målens handläggning.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 10.9.2.

6 § I ärende om tillstånd att använda radiosändare skall beslut meddelas inom sex veckor efter det att ansökan kom in till myndigheten eller, vid förfaranden med allmän inbjudan till ansökan, senast åtta månader därefter, om det är nödvändigt för handläggningen av ärendet.

Handläggningstider enligt första stycket gäller inte om annat följer av bestämmelser i internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till om användning av radiofrekvenser och satellitsamordning.

Bestämmelsen genomför vad som föreskrivs i artikel 5.3 och 7.4 i auktorisationsdirektivet. Handläggningstiderna har behandlats i avsnitt 10.9.2. Det bör påpekas att tiden skall räknas från den dag ansökan är i sådant skick att den kan ligga till grund för en prövning. Är således en inkommen ansökan ofullständig skall tiden räknas först från den dag nödvändiga kompletteringar har gjorts av sökanden.

7 § I ärende om tillstånd att använda adress för elektronisk kommunikation skall beslut meddelas inom tre veckor från det att ansökan kom in till myndigheten, eller, vid förfarande med allmän inbjudan till ansökan, senast tre veckor därefter, om det är nödvändigt för handläggningen av ärendet.

Paragrafen genomför artikel 5.3 och 5.4 i auktorisationsdirektivet. Handläggningstiderna har behandlats i avsnitt 10.9.2; se även under föregående lagrum.

Förfaranden för samråd

8 § I ärende om ändring av tillstånd eller villkor för att använda radiosändare eller adress för elektronisk kommunikation skall berörda parter och andra som kan ha intresse i saken ges skälig tid att yttra sig innan beslut fattas, dock minst fyra veckor om det inte finns särskilda skäl mot det.

Genom paragrafen genomförs artikel 14.1 i auktorisationsdirektivet. Någon direkt motsvarighet till samråd finns inte i lagen om radiokommunikation eller telelagen. Förvaltningslagen är därför tillämplig. I 17 § den lagen får ett ärende inte avgöras utan att den

som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Partsbegreppet enligt förvaltningslagen är mer begränsat än begreppet berörda parter i direktivet.

Samrådsförfarandet i nu aktuella fall är motiverat av den betydelse ett tillstånd att få använda radiosändare eller adress för elektronisk kommunikation har för olika intressenter. En ändring av tillstånden kan få relativt stora konsekvenser för dels tillståndshavaren, dels andra berörda parter. Vem som är att anse som en berörd part får avgöras från fall till fall. Emellertid torde frågan i de allra flesta fall inte kräva några särskilda överväganden eftersom det inte ställs upp något krav på i vilken form de skall ges tillfälle att yttra sig. Ett sätt som torde kunna användas regelmässigt är att information ges via myndighetens hemsida på Internet.

Lagen innehåller inga regler om ändring av tillståndsvillkor på tillståndshavarens egen begäran eller i övrigt till förmån för tillståndshavaren. Det är utredningens mening att möjligheten till det följer redan av förvaltningsrättsliga grundprinciper. Inte minst för dessa fall har samrådsskyldigheten enligt denna paragraf stor betydelse. Det bör då krävas tämligen starka skäl för att begränsa tiden för yttrande till kortare tid än fyra veckor.

Samrådsförfarandet har berörts i avsnitt 10.9.4.

9 § *I frågor som rör slutanvändar- och konsumenträttigheter avseende allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster skall berörda parter och intresseorganisationer ges tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan olägenhet.*

Bestämmelsen genomför artikel 33 i USO-direktivet. I nationell rätt saknas, förutom vad som följer av 17 § förvaltningslagen för parter och 13 § samma lag om remissförfarande, motsvarighet till direktivets samrådsförfarande. Genom paragrafen öppnas således upp för att ge konsument- och andra slutanvändarorganisationer, som inte är parter, möjlighet att yttra sig innan myndigheten fattar beslut i en fråga av slutanvändar- eller konsumenträttsligt intresse, se även avsnitt 10.9.4.

10 § *När en myndighet avser att meddela beslut enligt 3 kap. 7 § eller vidta en åtgärd som har betydande inverkan på en enligt 14 § bestämd*

marknad, skall den upprätta ett förslag till åtgärd och ge berörda parter tillfälle att yttra sig inom skälig tid.

Första stycket gäller inte tvist som har hänskjutits till myndighetsprövning enligt 9 kap. 9 §.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 6 i ramdirektivet, artikel 7.1 (b) i auktorisationsdirektivet samt artikel 5.3 och 8.4 i tillträdesdirektivet. Samrådsförfarandet har berörts i avsnitt 10.9.4.

I paragrafens *första stycke* ställs ett krav om att en myndighet skall bereda berörda parter tillfälle att yttra sig över ett förslag till beslut om att antingen begränsa antalet tillstånd att använda radiosändare eller vidta annan åtgärd som har betydande inverkan på en bestämd marknad. Det klargörs inte i EG-regelverket vad som avses med att en åtgärd har betydande inverkan på marknaden i fråga. Klart får dock anses vara att åtgärden skall vara så ingripande att den påverkar även andra aktörers ekonomiska förhållanden. Så torde vara fallet med ett flertal beslut om tillträdesåtgärder enligt 4 kap. 8 § och om prisbegränsande åtgärder enligt 4 kap. 10 §. Den närmare innebörden av begreppet överlämnas till rättstillämpningen att bestämma.

Av *andra stycket* följer att samrådsförfarandet enligt första stycket inte behöver iakttas vid en tvist som har hänskjutits till myndighetsprövning enligt 9 kap. 9 §.

11 § *Om ett beslut enligt 4 kap. 3 eller 4 § skulle kunna påverka handeln mellan staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, skall ett motiverat förslag till beslut tillställas behöriga myndigheter i övriga stater och Europeiska gemenskapernas kommission.*

Underrättelse till kommissionen enligt första stycket skall även lämnas om en myndighet i enlighet med internationella avtal avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som beslutats enligt denna lag.

Beslut som avses i första eller andra stycket får meddelas tidigast en månad efter det att underrättelse har skett.

Paragrafen genomför artikel 7.3 och 7.5 i ramdirektivet samt artikel 8.5 i tillträdesdirektivet. I paragrafens första stycke föreskrivs en samråds skyldighet med Europeiska gemenskapernas kommission och med behöriga myndigheter i andra stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). En förutsättning för samrådsförfarandet är enligt *första stycket* att myndigheten avser att

fatta ett beslut om en särskild skyldighet avseende samtrafik eller annan form av tillträde. En andra förutsättning är att åtgärden skulle kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna. I direktivet anges att sådan påverkan kan uppstå genom åtgärder som direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, skulle kunna påverka handelsmönstren mellan medlemsstater på sådant sätt att det skulle kunna utgöra ett hinder för den inre marknaden. Det rör sig om åtgärder som har omfattande konsekvenser för operatörer eller användare i andra medlemsstater, bl.a. åtgärder som påverkar priserna för användare i andra medlemsstater, åtgärder som inverkar på ett i en annan medlemsstat etablerat företags möjligheter att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster och, i synnerhet, åtgärder som inverkar på möjligheterna att tillhandahålla tjänster på gränsöverskridande basis samt åtgärder som påverkar marknadsstrukturen eller tillträdet till marknaden och som har konsekvenser för företag i andra medlemsstater. Förfarandet har behandlats i avsnitt 10.9.4.

Av *andra stycket* framgår att Europeiska gemenskapernas kommission skall underrättas om en myndighet avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som beslutats enligt denna lag till följd av internationella överenskommelser.

För att samrådsorganen skall få rimlig tid att yttra sig över en åtgärd föreskrivs i tredje stycket att beslut får meddelas tidigast en månad från det att underrättelse har skett.

12 § *Om det behövs för att säkerställa konkurrensen på en enligt 14 § bestämd marknad eller för att skydda användarnas intressen, och ett beslut om åtgärd inte kan uppskjutas, får beslut omedelbart meddelas att gälla i högst sex månader. I sådant fall skall behöriga myndigheter och kommissionen utan dröjsmål underrättas om beslutet och skälen för detta.*

Ett beslut om en åtgärd enligt första stycket får inte förlängas utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 10 och 11 §§.

I paragrafens första stycke föreskrivs ett undantag från de samrådsförfaranden som anges i 10 och 11 §§. Enligt bestämmelsen, som genomför artikel 7.6 i ramdirektivet, får en åtgärd vidtas omedelbart om det krävs för att säkerställa konkurrensen på en bestämd marknad eller för att skydda användarnas intressen. Det framgår inte av direktivet vilka omständigheter som krävs för att ett avsteg från samrådsförfarandet skall få göras. Det bör dock vara

fråga om allvarliga brister som kan leda till t.ex. ekonomiska förluster av större omfattning eller till att nödvändiga samhällsfunktioner sätts ur spel. Förfarandet har behandlats i avsnitt 10.9.4.

13 § Resultatet av ett samrådsförfarande enligt 8 – 11 §§ skall göras allmänt tillgängligt, utom såvitt avser uppgifter om affärshemligheter för vilka sekretess eller tystnadsplikt gäller enligt lag.

Genom paragrafen genomförs artikel 6 i ramdirektivet.

Särskilt om prövningen av vilka företag som har betydande inflytande på en marknad

14 § Årligen skall fastställas vilka produkt- och tjänstemarknader, särskilt geografiska marknader, som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt denna lag. Därvid skall Europeiska gemenskapernas kommissions rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader samt riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas.

Vid prövning enligt första stycket har 10 och 11 §§ motsvarande tillämpning.

Om den marknad som skall fastställas avviker från Europeiska gemenskapernas kommissions rekommendation skall dock den tid som anges i 11 § tredje stycket vara tre månader.

Om Europeiska gemenskapernas kommission inte godtar förslaget, får beslutet inte meddelas.

Genom paragrafen genomförs artikel 7.4, 7.5, 15.3, 16.1 och 16.2 i ramdirektivet. Bestämmelsen saknar direkt motsvarighet i telelagen. Förfarandet har behandlats i avsnitt 10.9.5 i den allmänna motiveringen.

I paragrafens första stycke slås fast att det årligen skall göras en genomgång av befintliga produkt- och tjänstemarknader. Genomgången skall leda till att det fastställs vilka marknader som har sådana särdrag att de motiverar införande av skyldigheter enligt lagen. En sådan marknad kan vara fastställd till ett geografiskt område som kan omfatta hela eller delar av landet. Bestämmelsen utgör en handlingsregel för myndigheten och innehåller inga närmare angivelser om hur genomgången skall genomföras och vad

som skall beaktas vid fastställandet av en marknad. Till grund för processen skall emellertid läggas en av Europeiska gemenskapernas kommission antagen rekommendation om produkt- och tjänstemarknader inom sektorn för elektronisk kommunikation samt fastställda riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på en marknad. De däri fastställda marknaderna skall bygga på konkurrensrättsliga principer och metodologi. Genom att rekommendationen anger marknaderna torde det i praktiken endast återstå för en myndighet att ange marknadernas geografiska omfattning, om inte myndigheten bestämmer en marknad på ett sätt som avviker från kommissionens rekommendation. En sådan avvikelse bör vara grundad på konkurrensrättsliga principer. Vid bedömningen av vad som skall anses som relevant marknad bör följaktligen ledning hämtas från konkurrensrätten, bl.a. genom en bedömning av substituerbarhet på efterfråge- och utbudssidan.

I bilaga I till ramdirektivet finns en förteckning över de marknader som skall finnas med i kommissionens första rekommendation.

Fastställandet av relevanta produkt- och tjänstemarknader skall enligt *andra stycket* genomföras i enlighet med det samrådsförfarande som framgår av 10 och 11 §§,

Av *tredje stycket* följer att ett beslut som fastställer marknaderna inte får meddelas inom tre månader från det att kommissionen underrättades, om den föreslagna marknaden avviker från kommissionens rekommendation. Annars gäller den vanliga fristen om en månad.

I *fjärde stycket* framgår att kommissionen har vetorätt vad gäller marknadsdefinitionerna.

15 § *De relevanta marknader som har bestämts enligt 14 § skall fortlöpande analyseras. Beträffande varje marknad skall fastställas om det råder effektiv konkurrens.*

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en bestämd marknad, skall företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras och beslut meddelas om skyldigheter enligt 4 kap. 4 § och 5 kap. 12 – 14 §§.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det råder effektiv konkurrens på en bestämd marknad, skall skyldigheter som har beslutats med stöd av 4 kap. 4 § och 5 kap.

12 – 14 §§ upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet skall bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen.

För marknader som fastställs enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) artikel 15.4 och som omfattar gemenskapen eller en betydande del därav skall åtgärder enligt första – tredje stycket beslutas gemensamt med berörda länders ansvariga myndigheter.

Beslut enligt andra och tredje stycket skall föregås av samråd enligt vad som sägs i 10 och 11 §§. Om Europeiska gemenskapernas kommission inte godtar förslaget, får ett sådant beslut inte meddelas.

Bestämmelsen i första stycket genomför artikel 16.1 och 16.2 i ramdirektivet och den i andra stycket genomför artikel 16.4 i ramdirektivet. Artikel 16.3 i ramdirektivet och 18.2 i USO-direktivet genomförs genom tredje stycket och artikel 16.5 i ramdirektivet genom fjärde stycket. Slutligen genomförs artikel 7.4 och 7.5 i ramdirektivet genom sjätte stycket.

Bestämmelsen har berörts i avsnitt 10.9.5.

En analys enligt *första stycket* av de enligt 14 § fastställda marknaderna skall ske för att avgöra om det råder effektiv konkurrens på varje marknad. Analysen skall ske utifrån konkurrensrättsliga principer och konkurrensrättslig metodologi. Med effektiv konkurrens menas enligt konkurrenslagen ett konkurrensförhållande där antalet säljare inte är för begränsat, de utbudna produkterna inte är för differentierade, företagen inte handlar i samförstånd med varandra och inga väsentliga hinder finns för nyetablering av företag (prop. 1992/93:56, s. 66). Vid analysen skall kommissionens speciellt för ändamålet framtagna "Riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden" tillämpas. Riktlinjerna bygger på en anpassning av de konkurrensrättsliga principerna för att möjliggöra en s.k. ex ante-bedömning.

Vidare föreskrivs att de enligt 14 § fastställda marknaderna skall analyseras fortlöpande. En sådan analys bör lämpligen ske årligen och därutöver när det är påkallat till följd av icke obetydliga förändringar i marknadsutvecklingen.

Skulle myndigheten finna att konkurrensen inte är effektiv på den analyserade marknaden skall myndigheten enligt *andra stycket* identifiera de företag som har ett betydande inflytande på marknaden. Vad som avses med begreppet betydande inflytande framgår

av 16 §. När ett företag med betydande inflytande har identifierats skall det förpliktas till en lämplig och i det enskilda fallet anpassad skyldighet i enlighet med vad som anges i andra stycket.

Enligt *tredje stycket* skall myndigheten upphäva särskilda skyldigheter som har ålagts den som har eller har haft ett betydande inflytande på en marknad, om analysen enligt första stycket visar att det råder effektiv konkurrens på marknaden. Skyldigheterna har då tjänat ut sitt syfte. Andra företag kan påverkas av att skyldigheten upphör. Dessa skall därför ges rimlig tid att anpassa sin verksamhet efter beslutet.

I *fjärde stycket* föreskrivs att myndigheten skall samråda om åtgärder enligt första till tredje stycket när det gäller gränsöverskridande marknader som fastställts av kommissionen.

Av *femte stycket* framgår samrådsskyldigheten och kommissionens vetorätt.

16 § *Ett företag skall anses ha ett betydande inflytande på en viss marknad om det, antingen enskilt eller tillsammans med andra, har en ställning av sådan ekonomisk styrka att det i betydande omfattning kan uppträda oberoende av sina konkurrenter, sina kunder och i sista hand av konsumenterna.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om riktlinjer och underlag för bedömning enligt första stycket.

Paragrafen genomför artikel 14.2. i ramdirektivet. Genom bestämmelsen införs en legal definition av vad som avses med att ett företag har ett betydande inflytande på en bestämd marknad. Begreppet betydande inflytande överensstämmer med konkurrensrättens begrepp dominerande ställning, vilket innebär att myndigheten måste göra sin bedömning av ett företags ställning mot bakgrund av den konkurrensrättsliga praxis som förekommer på området. Ett företag kan i princip anses ha ett betydande inflytande dels ensamt på den bestämda marknaden, dels på en marknad som är närliggande den som företaget har betydande inflytande på, dels tillsammans med annat företag.

Kommissionens riktlinjer, som bygger på konkurrensrättsliga principer, ger tillsammans med bilaga II till ramdirektivet vissa kriterier som kan tjäna som vägledning, särskilt vid bedömningen av om det föreligger en gemensamt dominerande ställning, se avsnitt 10.9.5.

Omrövning

17 § Skyldigheter och villkor som har beslutats enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall ändras eller upphävas, om ändamålet med åtgärden inte längre kvarstår. Ett beslut om förpliktelse enligt 4 eller 5 kap. skall alltid omprövas inom två år från det att beslutet vann laga kraft.

Tidpunkten för en ändring eller ett upphävande av en skyldighet eller ett villkor skall bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen.

Bestämmelse, som har sin huvudsakliga utgångspunkt i artikel 16.3 i ramdirektivet, är grundläggande för lagens utgångspunkt att reglering genom skyldigheter endast skall ske i den utsträckning det är nödvändigt för att säkerställa fungerande konkurrens och slutanvändarnas intressen. Skyldigheterna, men även villkor för tillstånd m.m., skall därför ändras eller upphävas om syftet med skyldigheten inte längre kvarstår.

Regleringen i paragrafen träffar alla former av skyldigheter. Det innebär att även skyldigheter om åtgärder för att säkerställa effektiva kommunikationer enligt 4 kap. 3 § och om tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster omfattas. För att säkerställa att den ålagda förpliktelsen enligt 4 eller 5 kap. inte är mer ingripande än nödvändigt bör en omrövning alltid ske inom två år. Tiden skall räknas från det att beslutet vann laga kraft.

Överklagande

18 § Beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Följande beslut får inte överklagas:

1. ett beslut enligt 3 kap. 7 §,
2. ett beslut i en fråga som avses i 3 kap. 11 § tredje stycket,
3. ett beslut i en fråga som avses i 3 kap. 25 § första stycket, samt
4. ett beslut enligt 5 kap. 7 §.

Bestämmelsen genomför artikel 4 i ramdirektivet och har sina motsvarigheter dels i 64 § telelagen, dels i 19 § lagen om radiokommu-

nikation. Bestämmelsen har berörts i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.9.7.

I paragrafens *första stycke* regleras rätten att överklaga beslut som har meddelats i särskilda fall enligt lagen och enligt föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av lagen. Rätten att överklaga omfattar beslut avseende bl.a. beviljande av tillstånd, tillståndsvillkor, särskilda skyldigheter, anmälningsplikt, återkallelse av tillstånd, medgivande till överlåtelse av tillstånd, förbud, förelägganden, erkännande av operatör enligt bestämmelser antagna av den internationella teleunionen samt påförande av avgifter.

Från det överklagbara området undantas i *andra stycket* beslut att begränsa antalet tillstånd att använda radiosändare. Vidare undantas beslut i en fråga som avser val av metod för att bevilja tillstånd att använda radiosändare eller att använda adresser av betydande ekonomiskt värde när tillståndet meddelas efter ett förfarande med allmän inbjudan. Slutligen undantas även beslut om att tillförsäkra slutanvändarna tillgång till elektroniska kommunikationstjänster eller nät genom statlig upphandling.

19 § *Beslut i en fråga som avses i 14 §, 15 § första stycket och 16 § får inte överklagas. Överklagas ett beslut att införa, upphäva eller ändra en skyldighet som anges i 15 § andra och tredje stycket, får dock klaganden eller motparten begära att ett beslut enligt första meningen ändå skall prövas.*

Ett beslut som avser fastställande av en produkt- eller tjänstemarknad, av om effektiv konkurrens råder på en bestämd marknad eller av vilka företag som har betydande inflytande på en marknad kan ligga till grund för senare beslut, men saknar egna direkta rättsverkningar för berörda parter. Dessa beslut får därför och med hänsyn till den tidsutdräkt som annars kan uppstå, inte överklagas. Däremot kan bedömningen omprövas i samband med överklagande av en särskild skyldighet enligt 4 kap. 4 § och 5 kap. 12 – 14 §§.

20 § *Ett beslut som innefattar endast förberedelse till senare beslut får överklagas endast i samband med överklagande av det senare beslutet. Beslutet får dock överklagas särskilt på den grund att ärendet onödigt uppehålls genom beslutet.*

Frågan har behandlats i den allmänna motiveringen, se 10.9.7. Som exempel på ett beslut som avses i paragrafen kan nämnas att en myndighet beslutar om samråd enligt 11 §.

21 § *Beslut enligt denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen gäller omedelbart, om inte annat har bestämts.*

Skyldigheter enligt denna lag skall rätta till missförhållanden som kan begränsa konkurrensen och som kan missgynna slutanvändarna. Detta kräver, speciellt på det dynamiska område som området för elektronisk kommunikation utgör, ofta skyndsamma ingripanden till undvikande av skada m.m. Det föreskrivs därför att beslut enligt lagen eller föreskrifter meddelade med stöd av denna skall gälla omedelbart. Överklagandeinstansen har dock enligt allmänna förvaltningsrättsliga regler möjlighet att inhibera ett sådant beslut. I det sammanhanget bör framhållas vikten av att inhibitionsbeslut inte meddelas vanemässigt utan endast när det finns övervägande skäl för ändring av ett överklagat beslut.

Avgifter m.m.

22 § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om skyldighet att betala avgift för myndighetens verksamhet enligt denna lag för den som*

1. *bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 §,*
2. *anmäler sådan verksamhet,*
3. *ansöker om tillstånd enligt 3 kap. 1 eller 22 § eller innehar sådant tillstånd,*
4. *ansökan om medgivande enligt 3 kap. 29 §.*

Bestämmelsen genomför artikel 12 i ramdirektivet och har behandlats i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.10.4. Paragrafens innehåll ansluter i huvudsak till vad som gäller enligt 43 § telelagen vilken överförts till denna lag med vissa ändringar som huvudsakligen föranletts av att tillståndsplikten avskaffats och medgivande till överlåtelse av tillstånd införts. Även 15 § lagen om radiokommunikation har överflyttats till denna bestämmelse.

Avgiftsuttaget är inte begränsat till att täcka enbart administrativa kostnader för handläggning av nämnda ansökningar och tillståndsgivning. Också andra kostnader som är relaterade till

förvaltning av anmälnings- och tillståndssystemet samt kontroll av lagens efterlevnad skall täckas av avgifter. Utanför faller däremot kostnader för åtgärder som avses i 1 kap. 7 § andra stycket. För dessa meddelas bestämmelser i nästa paragraf.

23 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 § att betala avgift för finansiering av beredskapsåtgärder rörande elektronisk kommunikation.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 10.10.4. Den har sin motsvarighet i 43 § telelagen och har överflyttats till denna lag med en utvidgning av tillämpningsområdet till att gälla finansiering av beredskapsåtgärder rörande elektronisk kommunikation.

Verkställighet

24 § En myndighet har rätt att få verkställighet hos kronofogdemyndigheten av beslut som avser åtgärder enligt denna lag. Därvid gäller bestämmelserna i utsökningsbalken om sådan verkställighet som avses i 16 kap. 10 § den balken.

Bestämmelsen har behandlats i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.9.8. Den har överflyttats från 57 § tredje stycket telelagen och 5 § tredje till femte stycket LRK utan ändring i sak.

8 kap. Tillsyn

Allmänna bestämmelser

1 § Tillsynen skall säkerställa att ändamålet med lagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen tillgodoses.

Tillsynsmyndigheten skall i detta syfte kontrollera efterlevnaden av lagen och de föreskrifter och skyldigheter som har meddelats med stöd av lagen och vidta de åtgärder som behövs för att lagens mål skall uppfyllas.

Kontroll av uppgifter som hålls tillgängliga enligt 5 kap. 5 § får ske på operatörens bekostnad.

Paragrafens *första stycke* anger tillsynsverksamhetens uppgift. Den är att se till att de i 1 kap. 1 § uppställda målen tillgodoses.

I *andra stycket* fastslås att tillsynsverksamheten omfattar hela lagens regleringsområde. Myndigheten skall se till att den som omfattas av regleringen efterlever lagen och de föreskrifter och skyldigheter som har meddelats med stöd av lagen. Motsvarande bestämmelser återfinns i 57 § telelagen och 5 § lagen om radiokommunikation. Lydelsen innebär ingen ändring i sak. Bestämmelsen har berörts i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.9.1.

Av *tredje stycket* framgår att riktigheten av uppgifter som skall hållas tillgängliga enligt 5 kap. 5 § får kontrolleras på operatörens bekostnad.

2 § *Tillsynsmyndigheten har rätt att, utöver vad som i övrigt är föreskrivet, för tillsynen få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder, där verksamhet som omfattas av denna lag bedrivs.*

Bestämmelsen saknar motsvarighet i det nya EG-regelverket och har överförts från 57 § andra stycket telelagen och 5 § tredje stycket lagen om radiokommunikation utan sakliga ändringar. Den har behandlats i avsnitt 10.9.1 och 10.9.3. Bestämmelsen bör tillämpas med särskild försiktighet i fråga om tillträde till lokaler och andra utrymmen för verksamhet som omfattas av grundlagskydd, t.ex. redaktionslokaler för massmedia

3 § *Information som enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall hållas allmänt tillgänglig skall, utan hinder av vad som sägs i 7 kap. 3 § första stycket, utan anmodan tillställas tillsynsmyndigheten.*

Paragrafen saknar direkt motsvarighet i EG-regelverket. Den avser att säkerställa att myndigheten får tillgång till allmänt tillgänglig information. Bestämmelsen skall gälla utan hinder av den begränsningsregel beträffande information som finns i 7 kap. 3 §.

4 § *Tillsynsmyndigheten skall övervaka utvecklingen av och nivån på taxor för slutkunder när det gäller tjänster som avses i 5 kap. 1 §.*

Genom bestämmelsen genomförs artikel 9.1 i USO-direktivet. Lagrummet saknar direkt motsvarighet i telelagen. Regleringen

avser att säkerställa att kravet om tillhandahållande av samhälls-
omfattande tjänster till överkomligt pris upprätthålls.

Förelägganden och förbud

5 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för efterlevnaden av denna lag eller av skyldigheter, villkor eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite, om inte annat är föreskrivet.

Bestämmelsen genomför genom första stycket i artikel 5.4 i tillträdesdirektivet och andra stycket artikel i 10.3 i auktorisationsdirektivet. De nationella motsvarigheterna återfinns i 60 och 63 §§ telelagen samt 5 § fjärde stycket lagen om radiokommunikation. Några ändringar i sak är inte avsedda. Bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om vite. Frågor om föreläggande har behandlats bl.a. i avsnitt 10.5.2 under *Ändring och återkallelse av tillstånd*.

9 kap. Tvistlösning mellan enskilda

Nämndprövning

1 § *Tvist mellan enskilda i anledning av denna lag eller skyldigheter, villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, får av parterna gemensamt hänskjutas till avgörande av en särskild nämnd.*

Bestämmelsen saknar direkt motsvarighet i ramdirektivet och särdirektiven, men syftar till att uppnå samma ändamål som ligger bakom artikel 20 i ramdirektivet, nämligen att erbjuda parter ett snabbt, enkelt och effektivt sätt för biläggande av tvister. Den har behandlats i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.9.6.

Genom bestämmelsen införs ett prövningsförfarande som står öppet för parterna om de är överens om att hänskjuta en tvist i anledning av lagen eller skyldigheter, villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen till nämnden. Nämndens prövningskompetens täcker hela regleringsområdet.

Även om de frågor som underställs nämnden för prövning till en del är dispositiva rör tvistefrågorna en offentlighetsrättslig reglering. Förfarandet får dock anses i allt väsentligt motsvara det för

dispositiva tvistemål. Nämnden bör emellertid inte medverka till beslut som uppenbart strider mot lagens innehåll. Skulle parternas processuella dispositioner medföra att nämnden är tvingad att träffa ett sådant beslut skall nämnden upplysa parterna om detta. Om parterna ändå vidhåller sin respektive inställning skall nämnden avsluta ärendet utan prövning i sak.

2 § *Nämnden skall bestå av ordförande och, om inte parterna bestämmer annat, två andra ledamöter.*

Parterna väljer gemensamt en av de enligt 3 § förordnade personerna som ordförande. Övriga ledamöter väljs till lika antal av vardera parten.

I paragrafen ges bestämmelser om hur nämndens ordförande skall utses. Genom att parterna själva råder över antalet ledamöter som nämnden skall bestå av kan de försäkra sig om att nämnden har tillräcklig sakkompetens. Bestämmelsen har berörts i avsnitt 10.9.6.

3 § *Regeringen förordnar för tre år i sänder minst fem personer att tjänstgöra som ordförande i nämnden. Under treårsperioden får vid behov ytterligare personer förordnas för återstående del av perioden.*

Att det har överlåtits på regeringen att förordna om lämpliga personer att vara ordförande i nämnden sammanhänger med tvistefrågornas offentlighetsliga karaktär. Genom denna ordning framhävs att nämnden har en status som avviker från det sedvanliga skiljeförfarandet. Nämnden är dock inte att betrakta som en särskild myndighet, se även allmänmotiveringen avsnitt 10.9.6.

4 § *Förfarandet vid nämnden inleds när parterna gemensamt väljer ordförande.*

5 § *De frågor som har lämnats till nämnden avgörs genom beslut. Om parterna förlikas får nämnden på parternas begäran stadfästa förlikningen genom beslut.*

Återkallar en av parterna eller parterna gemensamt ett yrkande, skall nämnden avskriva tvisten i denna del.

6 § *Nämndens beslut får inte överklagas. Beslut får verkställas såsom skiljedom.*

7 § Utöver vad som angetts i 1 – 6 §§ gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 7 – 11, 14, 16 – 18, 21 – 26, 29 – 35 och 37 – 44 §§ lagen (1999:116) om skiljeförfarande.

8 § En tvist som hänskjutits till nämnden för avgörande får inte prövas av allmän domstol.

Bestämmelserna i 4 – 8 §§ innebär en anpassning av nämndens handläggning av hänskjutna tvister till förfarandet enligt lagen om skiljeförfarande, med vissa mindre undantag.

Myndighetsprövning

9 § Uppkommer det tvist mellan enskilda i anledning av ett beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av den myndighet som har fattat beslutet.

Myndigheten skall så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet skall meddelas senast inom fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Bestämmelsen genomför artikel 20.1 i ramdirektivet och har behandlats i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.9.6. Den huvudsakliga motsvarigheten till bestämmelsen återfinns i 60 § andra stycket telelagen, som dock är begränsad till tvister om samtrafikvillkor, villkor för sammankoppling av nätkapacitet, överlämnande av telefonnummer eller förval. Tillämpningsområdet för denna bestämmelse är vidare, genom att den avser samtliga frågor som en myndighet kan fatta beslut i enligt denna lag. Å andra sidan begränsas tvistlösningsskyldigheten till sådana tvister som har sin grund i ett tidigare meddelat myndighetsbeslut.

En grundförutsättning för att myndigheten skall kunna avgöra en tvist mellan parter är således enligt *första stycket* att tvisten uppkommit i anledning av ett beslut enligt lagen eller föreskrifter meddelade med stöd av denna. Det bör understrykas att det är inte fråga om en ny prövning av det ursprungliga beslutet, utan om prövning av ett oreglerat rättsförhållande som har anknytning till detta beslut. Det är tillräckligt och nödvändigt att en av parterna

hänskjuter tvisten för avgörande till myndigheten. Myndigheten kan alltså inte ex officio ta upp frågan för tvistlösning. Däremot kan den myndighet som ansvarar för tillsynen av lagen göra frågor som parterna inte kan enas i till ett tillsynsärende, om det finns ett skyddsvärt intresse och grund för ett ingripande enligt lagen.

Som exempel kan nämnas att ansvarig myndighet har meddelat beslut om samlokalisering av utrustning och att parterna inte kan komma överens om ersättning till den som disponerar lokalen. Parterna kan i sådant fall, om man inte vill hänskjuta tvisten till nämndprövning enligt 1 §, begära myndighetens prövning enligt förevarande paragraf. Om det för att möjliggöra samlokaliseringen är nödvändigt att föreskriva villkor om ersättningen kan samtidigt denna fråga bli föremål för myndighetens ingripande enligt 4 kap. 8 §.

Tvistlösning enligt detta lagrum kan därför i första hand sägas tjäna till syfte att erbjuda parterna en möjlighet att dels få myndighets prövning av en tvist utan att myndigheten först måste göra en bedömning av om det finns skäl för ett ingripande enligt lagen, dels få ett snabbt, enkelt och billigt avgörande av tvisten, med hänsyn till de särskilda tidsfrister som gäller för myndighetens prövning.

Begränsningen av tvistlösningsförfarandet till att avse tvister i anledning av myndighetsbeslut innebär att det förfarande som föreskrivs i paragrafen inte är tillämpligt om någon anser att en operatör brister i uppfyllelse av en generell skyldighet enligt lagen, exempelvis att tillgodose en begäran om uppgifter enligt 5 kap. 8 § första stycket 3. I sådant fall kan emellertid den missnöjda parten vända sig till tillsynsmyndigheten, som då har att ta ställning till om det krävs ett ingripande, t.ex. i form av ett föreläggande. Inget hindrar naturligtvis tillsynsmyndigheten från att i ett sådant ärende medverka till att parterna i stället träffar en frivillig uppgörelse.

Enligt *andra stycket* skall myndigheten vidta åtgärder för att lösa tvisten inom fyra månader från det att en begäran kom in till myndigheten. Tidpunkten skall räknas från det att begäran om prövning är komplett och kan läggas till grund för en prövning. Speciellt omfattande eller komplicerade tvister kan ta längre tid i anspråk.

Tvisten skall lösas i enlighet med de mål och intressen som bär upp lagen. Samtidigt är tvisten regelmässigt av sådan art att parterna kan träffa förlikning i frågan. Som en grundprincip bör därför gälla att myndigheten vid prövningen är bunden av de

ställningstaganden som parterna intar. Undantag måste dock göras för det fall myndigheten anser att tvistefrågan är av sådan karaktär att den lika väl kan tas upp som ett tillsynsärende. I sådant fall har myndigheten att besluta i enlighet med vad utgången hade blivit vid en ren officialprövning.

10 § *Om det med hänsyn till tvistens beskaffenhet är lämpligare, får myndigheten i stället för att ta upp tvist till prövning hänskjuta tvisten för medling. Parterna skall i sådant fall beredas tillfälle att till myndigheten komma in med förslag om lämplig person att vara medlare. Kan parterna inte enas om lämplig person, skall myndigheten utse medlare bland de personer som avses i 3 §.*

Har medling pågått i fyra månader eller avbrutits dessförinnan utan att parterna kommit överens, skall myndigheten på ny ansökan av någon av parterna pröva tvisten enligt vad som anges i 9 §.

Bestämmelsen genomför artikel 20.2 i ramdirektivet och ersätter den medlingsförfarande som regleras i 58 § andra stycket telelagen. Den har berörts i den allmänna motiveringen, se avsnitt 10.9.6.

Av första stycket följer att myndigheten har rätt att vägra att lösa en dit hänskjuten tvist om den anser att medling skulle vara lämpligare för att snabbt lösa tvisten. Det bör framför allt komma i fråga när myndigheten gör bedömningen att tvistefrågan inte, med hänsyn till andra intressen än parternas, lika väl kan tas upp som ett tillsynsärende. Myndigheten har då rätt att, med eller mot parternas vilja, hänskjuta tvisten för medling. Försiktighet bör dock vidtas med att hänskjuta tvisten till medling mot båda parternas vilja med hänsyn till att det är parterna som skall stå kostnaden för medlingen.

Om medling inte leder till önskat resultat inom fyra månader eller avbryts dessförinnan utan att parterna kommit överens skall myndigheten, enligt andra stycket, åter pröva tvisten på begäran av en part.

11 § *Parterna skall solidariskt betala skälig ersättning till medlare för arbete och utlägg.*

Bestämmelsen innebär att medling skall bekostas av parterna. Kostnadsansvaret är solidariskt. Sinsemellan bör parterna svara för vardera hälften av kostnaden, om de inte avtalar annat. Vad som utgör skälig ersättning får bedömas enligt samma riktlinjer som

gäller för ersättning till medlare i andra sammanhang, t.ex. enligt 42 kap. 17 § RB.

12 § Om en tvist som hänskjutits till myndighet enligt 9 § rör part i annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall myndigheten vid handläggning av ärendet samråda med behörig myndighet i den staten.

Bestämmelsen genomför artikel 21 i ramdirektivet och motsvaras av 11 § teleförordningen.

10 kap. Straff, skadestånd m.m.

Straff

1 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet

- 1. använder radiosändare utan tillstånd där sådant tillstånd krävs enligt denna lag eller använder radiosändare i strid med ett villkor som har bestämts vid meddelandet av tillstånd, eller*
- 2. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 3 kap. 18 § andra stycket,*
döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Bestämmelsen har överflyttats från 18 § lagen om radiokommunikation. Någon ändring i sak är inte avsedd.

2 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 4 kap. 2 §, 6 kap. 18, 19 eller 21 § eller mot förbud enligt 6 kap. 15 eller 16 § döms till böter, om ansvar för brottet inte är stadgat i brottsbalken. I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Bestämmelsen har överflyttats från 62 § telelagen, varvid första stycket i nämnda lagrum motsvaras av hänvisningen till 6 kap. 21 §. Hänvisningarna till 6 kap. 18 och 19 §§ motsvaras av 62 § andra stycket telelagen. Bestämmelserna i 4 kap. 2 § samt 6 kap. 15 och 16 §§ har inte någon motsvarighet i telelagen. Det förbud mot behandling av uppgifter som stadgas i dessa paragrafer kan också vara straffbelagt i brottsbalken. Endast i den mån behandlingen inte är det, kan straff följa enligt den nu föreslagna bestämmelsen.

Förverkande

3 § Radiosändare eller elektriska anläggningar som har varit föremål för brott enligt 1 § 2 kan förklaras förverkade. Bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken skall därvid tillämpas.

Paragrafen har överflyttats från 18 § andra stycket lagen om radiokommunikation utan saklig ändring.

Utdömmande av vite

4 § Har någon ålagts att betala konkurrensskadeavgift enligt 26 § konkurrenslagen (1993:20) eller dömts att betala vite enligt 59 § samma lag, får vite enligt denna lag inte dömas ut för samma förfarande.

Paragrafen har överflyttats från 63 § telelagen.

Skadestånd, inlösen m.m.

5 § En operatör av allmänna elektroniska kommunikationsnät skall ersätta en abonnent eller användare för skada och kränkning av den personliga integriteten som orsakats av en behandling av personuppgifter i strid med denna lag. Ersättningskyldigheten kan i den utsträckning det är skäligt jämkas, om operatören visar att felet inte berodde på denne.

Bestämmelsen har överflyttats från 55 § telelagen med endast redaktionella ändringar.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 25 juli 2003.

Bestämmelsen genomför artikel 17 i auktorisationsdirektivet m.fl. artiklar om genomförandet.

2. Genom lagen upphävs

- a) telelagen (1993:597),
- b) lagen (1993:599) om radiokommunikation.

3. Om det i en lag eller någon annan författning hänvisas till bestämmelser som har ersatts genom bestämmelser i denna lag, skall i stället de nya bestämmelserna tillämpas.

4. De nationella nummerplaner som fastställts med stöd av telelagen (1993:597) och som gäller vid lagens ikraftträdande, skall anses meddelade för elektroniska kommunikationsnät med stöd av motsvarande bestämmelser i denna lag.

5. Beslut avseende tillstånd, tillståndsvillkor, undantag från tillståndsplikt, ändringar av frekvenstilldelning, förelägganden, förbud och andra åtgärder skall fortsätta att gälla, om de har meddelats enligt bestämmelser i en lag som anges i punkt 2 eller motsvarande bestämmelser i äldre lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av sådana bestämmelser. Besluten skall anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i denna lag eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, om det inte följer något annat av lagen eller föreskrifterna.

Den myndighet som regeringen bestämmer skall så snart som möjligt i enlighet med 7 kap. 15 § ompröva skyldigheter som meddelats genom beslut som avses i första stycket.

Första stycket gäller inte tillstånd enligt 7 § telelagen (1993:597). Den som har ett sådant tillstånd som gäller vid lagens ikraftträdande skall anses anmäld i enlighet med vad som föreskrivs i 2 kap. 1 § denna lag.

Anmälningar som gjorts enligt 5 § telelagen (1993:597) och som gäller vid lagens ikraftträdande skall fortsätta att gälla och skall anses ha skett med stöd av 2 kap. 1 § denna lag.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 17 i auktorisationsdirektivet.

Av första stycket följer att beslut avseende tillstånd, tillståndsvillkor, undantag från tillståndsplikt, ändringar av frekvenstilldelning, förelägganden, förbud och andra åtgärder skall fortsätta att gälla även efter att lagen om elektronisk kommunikation har trätt i kraft. Sådana beslut som gäller vid lagens ikraftträdande skall anses meddelade med stöd av denna lag. Det medför att de kan omprövas, överprövas osv. enligt den nya lagen.

I andra stycket föreskrivs att beslut enligt första stycket skall omprövas så snart som möjligt som ett led i den anpassning som skall ske av befintliga tillstånd och skyldigheter till bestämmelserna i denna lag.

Eftersom tillstånd till att bedriva verksamhet som omfattar elektronisk kommunikation inte längre skall finnas bör enligt *tredje stycket* befintliga tillstånd enligt telelagen att bedriva televerksamhet upphöra att gälla. De som bedriver televerksamhet med tillstånd enligt telelagen eller annars har ett sådant tillstånd, skall i stället anses anmälda enligt denna lag. Detsamma gäller enligt *fjärde stycket* för den som är anmäld vid lagens ikraftträdande.

6. Skyldigheter som gäller enligt 19 – 21, 23 första stycket 5, 23 a, 23 b, 24, 26, 28, 29, 32 – 36 §§ telelagen (1993:597) eller föreskrifter som meddelats med stöd av 22 § samma lag, skall gälla till dess att den myndighet som regeringen bestämmer fattat beslut enligt 7 kap. 15 § denna lag.

Bestämmelsen genomför artikel 7 i tillträdesdirektivet och artikel 16 i USO-direktivet.

De skyldigheter som gäller enligt angivna bestämmelser skall fortsätta att gälla till dess en marknadsanalys genomförts och myndigheten avgjort om dessa skall upphävas eller bibehållas. Om skyldigheterna bibehålls skall de, oavsett om de gäller till följd av ett beslut eller till följd av en generell skyldighet i telelagen, därefter anses meddelade genom beslut med stöd av denna lag.

7. Operatörer av fasta allmänna telefonnät som har utsetts som företag med ett betydande inflytande på marknaden när det gäller att tillhandahålla fasta allmänna telefonnät och tjänster enligt

- a) bilaga I avsnitt 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/33/EG av den 30 juni 1997 om samtrafik inom telekommunikation i syfte att säkerställa samhällsomfattande tjänster och samverkan genom tillämpning av principerna om tillhandahållande av öppna nät eller*
- b) Europaparlamentets och rådets direktiv 98/10/EG av den 26 februari 1998 om tillhandahållande av öppna nätverk (ONP) för taltelefoni och samhällsomfattande tjänster för telekommunikation i en konkurrensutsatt miljö,*

skall även i fortsättningen betraktas som anmälda operatörer i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2887/2000 av den 18 december 2000 om tillträde till accessnät till dess att det förfarande för analys av marknaden som anges i 7 kap. 15 § har avslutats. Därefter skall de inte längre betraktas som anmälda operatörer i enlighet med förordningen.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 27 i ramdirektivet.

8. Ärenden som före denna lags ikraftträdande har inletts hos en myndighet skall handläggas enligt bestämmelserna i denna lag, om inte annat följer av andra stycket.

Har vid denna lags ikraftträdande på parts begäran inletts medling enligt 58 eller 59 § telelagen skall medlingen slutföras enligt äldre bestämmelser.

9. Sådana personuppgifter rörande en abonnent av fasta allmänt tillgängliga telefonitjänster, som har införts i en allmänt tillgänglig abonnentförteckning före det att denna lag trätt i kraft, får stå kvar i abonnentförteckningen om inte abonnenten meddelar annat efter att ha fått fullständig information i enlighet med 6 kap. 13 §.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 16 i kommunikationsdata-skyddsdirektivet.

14 Övriga författningsförslag

14.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:31) om standarder för sändning av TV-signaler

I och med att lagen i vissa avseenden skall omfatta även digitala ljudradiosändningar bör lagens namn ändras till lag om standarder för sändning av *radio- och TV-signaler*.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag genomför Europaparlamentets och rådets direktiv *2002/19/EG om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektiv)*, *2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv)* och *2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster)*, i de delar de avser bestämmelser om tillämpning av standarder för sändning av *ljudradio- och televisionssignaler*.

I denna paragraf hänvisades tidigare till direktivet 95/47/EG om tillämpning av standarder för sändning av televisionssignaler (TV-standarddirektivet). Detta direktiv har upphört i och med ikraftträdandet av de nya direktiven om elektronisk kommunikation. Bestämmelserna från direktivet 95/47/EG återfinns numera i de ovan angivna direktiven, varför lagen bör hänvisa till dessa i de delar de innehåller bestämmelser om tillämpning av standarder för sändning av digitala ljudradio- och televisionssignaler.

2 § I lagen finns bestämmelser om standarder för TV-tjänster som sänds i breddbildsformat, har hög upplösning eller använder digitala

sändningssystem *samt om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och televisionssändningar till allmänheten.*

Paragrafen har ändrats med anledning av att det i artikel 6.1 i tillträdesdirektivet anges att medlemsstaterna skall säkerställa att vissa villkor tillämpas när det gäller villkorad tillgång till digitala radio- och televisionssändningar till tittare och lyssnare inom gemenskapen, oavsett överföringssätt. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 10.4.2.

Användning av vissa sändningsstandarder

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att det vid sändning av TV-tjänster och program till allmänheten skall användas vissa sändningsstandarder. Föreskrifterna får gälla sändningar som görs i bredbildsformat med 625 linjer, har hög upplösning eller är helt digitala. Föreskrifterna får gälla oavsett om det rör sig om sändning genom tråd, över satellit eller från sändare på jordytan.

Om TV-tjänster och program i bredbildsformatet 16:9 tas emot och sänds vidare i *allmänna elektroniska kommunikationsnät som inrättats för distribution av digitala televisionstjänster*, skall de sändas vidare i detta format.

Bestämmelsen har tidigare innehållit en begränsning beträffande vidareändring av TV-tjänster i bredbildsformat till vidareändringar i kabelnät. Någon sådan begränsning medges inte av tillträdesdirektivet. Ändringen innebär att skyldigheten att vidareända TV-program och andra tjänster gäller generellt för alla nät för elektronisk kommunikation i vilka det distribueras televisionsprogram till allmänheten. I nuvarande lydelse av denna paragraf, andra stycket, andra meningen har det funnits ett undantag för sådana kabelnät som från en huvudcentral betjänar färre än 2 000 bostäder. Någon möjlighet att göra ett sådant undantag i nationell lagstiftning återfinns inte i tillträdesdirektivet. Bestämmelsen anknyter till formuleringen i artikel 4.2 i tillträdesdirektivet. I denna artikel används begreppen TV-tjänster och program.

Vad som menas i andra stycket med att ett nät inrättats för distribution av digitala televisionstjänster framgår inte av direktivet. Enligt vår mening bör begreppet tolkas relativt vidsträckt. Nät som

inrättats för distribution av digitala televisionstjänster skall sålunda anses inbegripa såväl nät som ursprungligen uppförts för detta ändamål och nät som senare ändrats för att kunna distribuera sådana tjänster. Skyldigheten att vidareända TV-tjänster och program i bredbildsformatet 16:9 gäller endast för digitala nät och sändningar.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 10.4.2.

Utrustning och tjänster för villkorad tillgång till digitala ljudradio- eller TV-tjänster

Underrubriken har i konsekvens med utvidgandet av tillämpningsområdet erhållit ny lydelse.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de föreskrifter med avseende på den tekniska funktionsförmågan som behövs för att digitala ljudradio- och TV-tjänster som använder system för villkorad tillgång skall kunna överföras i *nät för elektronisk kommunikation*.

Paragrafen har formulerats om mot bakgrund av det utvidgade tillämpningsområdet av tillträdesdirektivet till att avse regler även kring system för villkorad tillgång till digitala radiosändningar. Tidigare angavs att föreskrifterna fick gälla överföring i kabelnät. Detta har i stället angivits till nät för elektronisk kommunikation, med vilket avses nät vari distribueras radio- eller televisionsprogram till allmänheten.

7 § *Den som driver system för villkorad tillgång, oavsett överföringsätt, och som tillhandahåller tjänster som avser tillträde till digitala ljudradio- och televisionstjänster och vars tillträdestjänster programföretag är beroende av för att nå varje grupp av potentiella tittare eller lyssnare, skall på skäliga, rimliga och icke-diskriminerande villkor erbjuda alla programföretag de tekniska tjänster som möjliggör att programföretagens digitalt överförda sändningar kan tas emot av tittare eller lyssnare som getts tillgång till dessa tjänster med hjälp av avkodare som administreras av tjänsteoperatörerna. Den som driver system för villkorad tillgång skall föra separata räkenskaper för den verksamhet som gäller deras roll som leverantörer av system för villkorad tillgång.*

Paragrafen är omformulerad med utgångspunkt i Bilaga 1, Del 1 b) tillträdesdirektivet. Ändringen innebär i huvudsak ingen saklig ändring, men med den nya formuleringen vänder sig bestämmelsen generellt till den som driver system för villkorad tillgång. Bestämmelsen om skyldighet att föra separata räkenskaper återfanns tidigare i 9 § denna lag. Den har behandlats i avsnitt 10.4.2.

8 § När innehavaren av en *immateriell rättighet* till ett system för villkorad tillgång till digitala *ljudradio- eller TV-tjänster* upplåter licenser till licenstagare för tillverkning av systemet, skall licenserna upplåtas på *skäliga, rimliga och icke-diskriminerande* villkor. Det som gäller för ett system för villkorad tillgång till digitala *ljudradio- eller TV-tjänster* gäller också för en produkt för villkorad tillgång till samma tjänster.

Innehavaren av rättigheten får vid upplåtelse av licenser för tillverkning inte ställa villkor som förbjuder, *hindrar* eller motverkar att en och samma produkt innehåller

1. ett standardiserat gränssnitt som möjliggör anslutning av flera andra tillgångssystem, eller
2. särskild utrustning för ett annat tillgångssystem.

Eftersom bestämmelserna skall gälla system för villkorad tillgång både för digitala ljudradio- och televisionssändningar behöver paragrafen ändras. Paragrafen är delvis omformulerad med utgångspunkt i Bilaga 1, Del 1 c) tillträdesdirektivet. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 10.4.2.

9 § Upphävs

Bestämmelsen har inarbetats i 7 §.

10 § Upphävs

Möjligheten att föreskriva en skyldighet för programföretag att tillhandahålla en prislista fanns tidigare i artikel 4 c) andra stycket TV-standarddirektivet. Någon motsvarighet återfinns inte i de nya direktiven om elektronisk kommunikation, varför bestämmelsen utgår.

Tillsyn

15 § Om en näringsidkare bryter mot någon av bestämmelserna i 3 § andra stycket, 5 § första stycket, 7 eller 8 § eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av 3 § första stycket, 4 §, 5 § andra stycket eller 6 § får tillsynsmyndigheten förelägga näringsidkaren att följa bestämmelsen. Sådana förelägganden får förenas med vite.

Innan tillsynsmyndigheten beslutar om ett sådant föreläggande med anledning av en överträdelse av 7 eller 8 § skall den samråda med Konkurrensverket.

Paragrafen har endast ändrats som en följd av att nuvarande 10 § upphör att gälla.

Övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 25 juli 2003.

14.2 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (1998:32) om standarder för sändning av TV-signaler

I och med att förordningen i vissa avseenden skall omfatta även digitala ljudradiosändningar bör förordningens namn ändras till förordning om standarder för sändning av *radio- och TV-signaler*.

1 § Denna förordning innehåller närmare föreskrifter enligt lagen (1998:31) om standarder för sändning av *radio- och TV-signaler*.

Ändringen föranleds av att lagens namn ändras.

2 § Radio- och TV-verket får meddela föreskrifter om

1. användning av vissa sändningsstandarder med stöd av 3 § första stycket lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler,
2. viss utrustning för TV-mottagare med stöd av 4 § i lagen,
3. utrustning för villkorad tillgång till digitala TV-tjänster med stöd av 5 § andra stycket i lagen,
4. den tekniska funktionsförmågan hos system för villkorad tillgång till digitala ljudradio eller TV-tjänster med stöd av 6 § i lagen, och
5. kostnader för provtagning och undersökning av prover med stöd av 14 § i lagen.

Radio- och TV-verket får också meddela föreskrifter för verkställighet av lagen (1998:31) om standarder för sändning av *radio- och TV-signaler*.

Paragrafens första punkt och andra stycke har justerats med anledning av att lagens namn ändrats. Fjärde punkten har ändrats som en följd av att 6 § i lagen utvidgats till avse även system för villkorad tillgång till digitala ljudradiosändningar.

3 § Konsumentverket skall utöva tillsyn över efterlevnaden av 5 § första stycket lagen (1998:31) om standarder för sändning av *radio- och TV-signaler* samt av de föreskrifter som meddelats med stöd av 4 § och 5 § andra stycket den lagen.

Radio- och TV-verket skall utöva tillsyn över efterlevnaden av övriga föreskrifter i lagen och de övriga föreskrifter som meddelats med stöd av denna.

Följdändring i första stycket med anledning av att 10 § lagen upphör att gälla och att lagen fått nytt namn.

Denna förordning träder i kraft den 25 juli 2003.

Särskilt yttrande

av Ann-Marie Engvall och Lars Trägård

Som framgår av betänkandet står vi bakom det där framlagda förslaget i dess grundläggande principer och även väsentligen dess lösningar av enskilda frågor. Vi vill emellertid understryka vad som framhålls där beträffande den tidspress under vilken arbetet bedrivits och att detta har medfört att underlag för den slutliga texten ofta har tillställts oss på ett så sent stadium, att vi inte kunnat granska underlaget i detalj eller på djupet kunna analysera alla slutsatser så som vore önskvärt. Vi har också i några frågor en annan mening än den som uttrycks i betänkandet. En del av detta arbete har vi nödgats låta anstå till remissförfarandet. Vi vill dock redan nu redovisa vår uppfattning i några frågor som vi anser särskilt betydelsefulla.

1. Syften och mål med lagen om elektronisk kommunikation; 1 kap. 1 §

Det finns två särskilda intressen som inte ryms inom de två huvudmål som anges i 1 kap. 1 §, nämligen yttrande- och informationsfriheten samt allmän ordning och säkerhet. Även dessa två bör inordnas i en proportionerlig avvägning, vari ingår att deras berättigade särställning beaktas i tillräcklig grad. Vi anser att proportionalitetsprincipen och icke-diskrimineringsprincipen bör gälla för alla åtgärder enligt lagen, varför regeln i 7 kap. 2 § bör framgå redan i 1 kap. 1 § och omfatta samtliga intressen som skall beaktas vid lagens tillämpning.

I allmänmotiveringen till 3 kap. talas om en intresseavvägning som myndigheten skall göra vid frekvenstilldelning. Vad som anförs där synes inte avspeglas i portalparagrafen. Det är nämligen oklart om yttrandefrihetsintressen skall ingå i avvägningen eller inte. Enligt vår mening är knappast all verksamhet som bedrivs i radiospektrum grundlagsskyddad. Den grundlagsskyddade verk-

samheten bedrivs i princip i särskilda band avsedda för rundradio. Därför menar vi att dessa intressen inte bör få betydelse vid all tillståndsgivning. Intresset av yttrande- och informationsfrihet skall ha ett försteg vid radioanvändning som rör sådan verksamhet samt vid frekvensplanering, dock inte nödvändigtvis i varje enskilt tillståndsärende.

Vi menar också att portalparagrafen eller i vart fall motiveringen som ledning för tillämpningen bör innehålla en exemplifierande vägledning i fråga om de mer detaljerade ändamål för vilka åtgärder i lagen kan vidtas.

Vi har till utredningen som exempel på detta lämnat in ett förslag till lydelse av 1 kap 1 §.

2. Tillträde och samtrafik

Samtrafikskyldighet

Vi har framfört under utredningen att samtrafikskyldigheten bör anges generellt i lag för dem som kontrollerar slutanvändarnas tillträde där det behövs för att alla slutanvändare skall nå varandra. Detta kan ske med stöd av art. 5.1 i tillträdesdirektivet. Att det är nödvändigt framgår av de många samtrafiktvister som kommer till PTS. Utan den skyldigheten kommer de operatörer som kontrollerar slutanvändarnas tillträde att kunna stänga av samtrafiken med vissa operatörer så snart den nya lagen träder ikraft. Att så kommer att ske kan antas utifrån de försök därtill som har skett under våren 2002. Med en generell samtrafikskyldighet blir presumtionen att samtrafikskyldighet är nödvändig för att slutanvändarna skall nå varandra, vilket blir ett skydd för små operatörer som annars inte kan ta sig in på marknaden genom förhandlingar med de större operatörerna. Om skyldigheten inte är angiven generellt i lag blir det myndigheten som i varje enskilt fall skall visa att samtrafikskyldighet är nödvändig för att slutanvändarna skall nå varandra. Detta innebär en klart försvagad ställning för små operatörer. Det finns stor sannolikhet för att vissa delar av kommunikationerna kommer att upphöra att fungera kort efter att lagen träder ikraft. Ett åläggande enligt 4 kap. 8 § i varje enskilt fall kan komma att förhalas och därmed fördröja att fungerande kommunikationer åter kommer i gång. Samtrafiken fungerar inte idag utan ingripanden från myndigheten. Det framgår av de tvister som pågår. Att frågan

skulle lösas på frivillig väg såsom anges i utredningens text, strider mot de erfarenheter vi har av tillämpningen av nuvarande lag under de senaste åren. Inte ens att skyldigheten har följt direkt av lag har således lett till en alltigenom fungerande samtrafiksituation. Att i det läget ta bort den generella samtrafikskyldigheten anser vi vara olyckligt. Den som anser att medverkan till samtrafik är onödig för det angivna syftet kan alltid vägra medverka och få tvisten löst på något av de i lagen anvisade vägarna, varav åtminstone en ger möjlighet till att överklaga.

Kostnadsorienterad prissättning.

Vi saknar underlag för att nu instämma i bedömningen att den föreslagna lagen ger de instrument som behövs för att tvinga fram erforderlig information för arbetet med LRIC - modellen. Vilka skäl som ligger bakom utredningens ståndpunkt att modellen inte skall bestämmas i lag framgår inte, ej heller redovisas några skäl för PTS ståndpunkt i det till utredningen överlämnade förslaget. Frågan är emellertid av stor betydelse för förutsebarheten på marknaden. Arbetet med införande av en ny modell är också mycket kostsamt för såväl staten som operatörerna. Om man, vilket blir konsekvensen av utredningens inställning, lämnar frågan om modellen öppen för rättstillämpningen, bör det mot bakgrund av detta övervägas om något arbete över huvud taget skall inledas.

3. Möjligheter att återkalla tillstånd

I lagförslaget (3 kap. 11–12 §§) beskrivs möjligheterna att återkalla tillstånd för radioanvändning. I 11 § beskrivs inledningsvis två fall då återkallelse kan bli aktuell, nämligen när radioanvändningen strider mot tillståndsvillkoren och när tillståndet utnyttjas i mindre omfattning än vad som följer av villkoren. För att myndigheten skall kunna återkalla tillstånden i dessa fall finns ett antal kriterier och moment som måste uppfyllas. För återkallelse krävs enligt förslaget:

- två omgångar med förelägganden som ger tillståndshavaren möjlighet att rätta till det som brister,
- att överträdelsen inte är av mindre betydelse,
- att det inte finns särskilda skäl som talar mot återkallelse och

- att ändamålet med föreläggandet inte kan tillgodoses genom ändrade villkor.

I nu gällande regler för återkallelse (13–14 §§ LRK) finns bl.a. samma två fall som i lagförslaget då återkallelse kan bli aktuell. För de två fallen finns dock, till skillnad från utredningens lagförslag, olika kriterier för när återkallelse skall få ske. För återkallelse vid användning som strider mot villkoren krävs:

- ett föreläggande (13 § andra stycket LRK) och
- att överträdelsen inte är av mindre betydelse (13 § första stycket 1 LRK).

I förarbetena (prop. 1992/1993:200 s 226) sägs också att återkallelse i detta fall inte hindrar att ett nytt tillstånd utfärdas med ändrade villkor och att detta innebär en möjlighet att i stället för återkallelse ändra tillståndsvillkoren. Att i första hand pröva om tillståndsvillkoren kan ändras är dock inte något krav för återkallelse enligt lagtexten.

Återkallelse när tillståndet inte används i den omfattning som svarar mot tillståndsvillkoren (13 § första stycket 2 LRK) får enligt gällande lag ske om

- användningen har varit av betydligt mindre omfattning än vad som är tillåtet,
- särskilda skäl inte talar mot återkallelse,
- ett nödvändigt medgivande som krävs för vissa utsändningar har upphört,
- det inte är tillräckligt att villkoren ändras.

I utredningen sammanförs således kriterierna för de två olika fallen, vilket gör att återkallelsemöjligheterna, särskilt vad gäller villkorsbrott, begränsas. Att kunna återkalla tillstånd som inte används på det sätt som det är tänkt när tillståndet beviljades är en förutsättning för att radiospektrum skall kunna förvaltas effektivt. Den enskilde tillståndshavaren skall visserligen ha ett fullgott skydd för sin rätt att använda sina tilldelade frekvenser för sin verksamhet utan att tillstånd och villkor rubbas på ett sätt som inte går att förutse. Som beskrivs i prop. 1992/93:200 s 225 finns det dock omständigheter som kan föranleda ingrepp.

Det torde knappast kunna resas några betänkligheter från rätts-säkerhetssynpunkt mot att en tillståndshavare måste lämna ett till-

stånd ifrån sig när denne – trots att villkoren varit kända från tillståndstidens början och trots två uppmaningar till rättelse – fortlöpande bryter mot villkor som utgör en förutsättning för att tillståndet att bruka frekvensutrymmet överhuvud taget har meddelats. De förutsättningar som idag gäller för återkallelse av tillstånd är därför tillräckliga.

Att införa så många krav för återkallelse vid villkorsbrott är heller inte nödvändigt enligt EG-rätten. För att följa de krav som ställs i auktorisationsdirektivet, art. 10:5 är det tillräckligt med två inledande föreläggandena samt bedömningen att villkorsbrottet inte är av mindre betydelse, vilket garanterar proportionaliteten. Att ge tillståndshavaren ytterligare möjligheter att behålla sitt tillstånd under fortsatta villkorsöverträdelser är således inte nödvändigt enligt direktivet, utan torde vara ägnat att försvåra en ändamålsenlig frekvensförvaltning och därmed snarare strida mot den strävan efter en effektiv användning av radiofrekvenser som uttalas i denna och andra EG-rättsakter. Några skäl som skulle motivera detta är svåra att finna och anges heller inte i motiven till förslaget.

När det gäller tillståndshavare som bryter mot tillståndsvillkoren bör det därför inte införas krav på att det inte finns särskilda skäl för återkallelse. Inte heller borde ändring av villkor som förstahandsalternativ vara en förutsättning för återkallelse vid villkorsbrott.

Även för nummeråterkallelse krävs flera moment för återkallelse bl.a. att särskilda skäl inte skall tala mot återkallelse. Vad som avses med särskilda skäl förklaras inte. Även reglerna för nummeråterkallelse försvårar därför en rationell och effektiv resursanvändning, till synes i onödan och i vart fall utan att orsaken anges.

4. 20 %-regeln

Utredningen föreslår i 3 kap. 8 § tredje stycket en möjlighet att i tillstånd för digital radio tillåta annan radioanvändning i upp till 20 % av det digitala frekvensutrymmet, om det inte inverkar menligt på konkurrensen. För att tillgodose konkurrensintresset borde dessa tillstånd enligt vår mening fördelas på samma sätt som andra radiotillstånd där efterfrågan på frekvenser överstiger tillgången, nämligen genom allmän inbjudan. Med tanke på att ett inbjudningsförfarande för grundlagsskyddad verksamhet kräver särskilda former behöver en modell för sådant inbjudningsförfarande

rande utredas noggrant. Utredningen har av flera skäl inte haft möjlighet att nu göra en sådan utredning. Vi vill i vart fall hävda att en sådan utredning bör komma till stånd snarast, helst för bedömning inom ramen för det nu pågående lagstiftningsarbetet. Till dess kan det godtas att en regel av det slag som föreslås i 3 kap 8 § införs så länge det står helt klart att konkurrensintresset har företräde framför tillståndshavarens intresse av att använda sina frekvenser för annat än digital rundradioverksamhet.

5. Tvistlösning för enskilda

Tvistlösning för konsumenter

USO-direktivet, art 34, föreskriver ett förfarande för tvistlösning för konsumenters USO-tvister. Kraven på förfarandet är att det skall vara enkelt, offentligt, rättvist och snabbt till låg kostnad och utanför domstol.

Som utredningen uppmärksammat, kräver förslaget att Allmänna Reklamationsnämnden (ARN) skulle avgöra sådana tvister, ändringar av myndighetens befogenheter. Förutom vad som nämns i betänkandet torde krävas att ARN:s beslut görs bindande för parterna.

Det finns enligt vår mening flera alternativ till lösning. Vi menar att det bör övervägas om det är ändamålsenligt att inrätta en särskild myndighet. Om så inte är fallet bör övervägas om uppgifter bör anförtros ARN, med de ändrade befogenheter som krävs. Det bör heller inte helt uteslutas att lägga uppgiften på Konsumentverket eller PTS, vilket dock också kräver ändrade befogenheter för endera av dessa myndigheter. Ett exempel på förfarande hos en regleringsmyndighet finns vid den danska Telestyrelsen som bl.a. arbetar med sådan tvistlösning.

Frågan torde emellertid lämpligen bedömas i samband med de överväganden om myndighetsorganisationen, som utgör den andra etappen i vårt arbete.

Särskilt yttrande av Kjell Skoglund

IT-kommissionens "broadbandsvision" är ju känd, men tål att upprepas – den innebär 5 megabit per sekund (Mbps) till alla före år 2005, med möjlighet att överallt kunna välja mellan minst 5 Internetoperatörer till en kostnad som inte är större än för ett månadskort på bussen.

Kravet på 5 Mbps i båda riktningarna innebär att bredbandsnätet måste byggas på ett visst sätt, nämligen främst som ett finmaskigt fiberoptiskt nät i hela landet. Bredbandsinfrastrukturen skall också klara minst en fördubbling av trafiken varje år. Konkurrensen mellan dem som levererar Internettjänsten är viktig. Både för att kvaliteten skall kunna vara acceptabel och att det skall finnas någon som vill leverera den högre kapacitet som så småningom kommer att behövas.

Tyvärre när inte det bredbandsnät som byggs idag upp till denna vision. Nätet består idag av bitar och delar som inte alltid passar ihop. Det lappas och lagas. Visionen om ett väl strukturerat nät som tar sitt avstamp i en vision om ett framtida användande riskerar att förbli en vision. Vissa bitar av nätet klarar inte på långa vägar 5 Mbps. De nät som finns har inte heller i vissa fall samma kapacitet i båda riktningarna, vilket gör dem olämpliga när interaktiviteten ökar. På många ställen kan man nå flera operatörer, på vissa bara en. Operatörerna tycks idag vilja låsa in sina kunder och erbjuder därför lägre hastigheter utanför sitt nät.

Behovet av bandbredd, (dvs. överföringskapacitet, oftast angiven i bitar per sekund, bit/s) för telefoni, Internet-trafik, radio, TV, video, bild och annan informationsöverföring i vid bemärkelse, ökar kontinuerligt. Med ökad kapacitet på fiberområdet och med ny tekniken så kommer TV, radio, video, telefon, fax, datorer m.m. att smälta samman, konvergera. Mängden datatrafik är redan idag större än mängden telefontrafik. Vi går mot en flora av olika typer av användare som kan välja bland alternativa operatörer och leve-

rantörer bland en mängd olika tillämpningar och tjänster över flera alternativa media, och där den gemensamma nämnaren är IP. Intelligent bostadsområden byggs där all utrustning, som tvätt- och diskmaskiner, kylskåp, bastu, klimatanläggningar etc. kan styras. Allt kommer att anslutas till Internet. Trots erfarenheter från de senaste årens lavinartade tillväxt av kommunikationstjänster, är underskattningar av efterfrågan och behov mycket vanliga.

Det är dock mycket svårt att försöka uppskatta behovet av bandbredd i framtiden. Vilka tillämpningar som kommer att utvecklas under den närmaste tioårsperioden är i det närmaste omöjligt att sia om. På den grundläggande infrastrukturnivån är det inte heller av primärt intresse. Det viktiga är att ha en god teknisk infrastruktur som klarar av den tillväxt som kommer, så att Internet kan utvecklas till att bli den nya informations- eller kunskapsinfrastruktur, som är lika viktig som vägar, järnvägar och andra infrastrukturer har varit. Ett önskemål är en i det närmaste obegränsad rå överföringskapacitet i ett väl utbyggt fiberoptiskt nät vars resurser hyrs ut i form av s.k. svart fiber. De olika regionerna i ett fiberoptiskt nät ska koordineras på ett sådant sätt att rikstäckande förbindelser kan skapas.

Det är likaså viktigt att bevara Internetarkitekturen - kommunikation ände-till-ände. Internetoperatören behöver inte ge stöd till eller tillåta enskilda tillämpningar, jmf. www eller Internet-telefoni, där nätet enbart behöver förmedla datapaketet. Internet är ett "ointelligent" nät medan telefonnätet är "smart". Tillämpningarna finns i nätet för telefonnätet medan tillämpningarna finns i resp. dator för Internet.

I detta betänkandets avsnitt om politiska mål för elektronisk kommunikationsinfrastruktur menar utredningen beträffande mål på nivå 2 - dvs. största möjliga tillgång till effektiva och säkra elektroniska kommunikationer för alla - att konkurrens bör "vara det främsta medlet för att uppnå ett mål om största möjliga tillgång till elektroniska kommunikationer."

IT-kommissionen delar denna uppfattning, dock inte i de delar som berör bredbandsinfrastrukturen. Målsättningen med en utbyggnad av bredbandsinfrastrukturen bör enligt IT-kommissionen vara att landets samtliga hushåll och företag ska ha en väl utbyggd bredbandig digital infrastruktur enligt bredbandsvisionen, tillhandahållen till ett internationellt konkurrenskraftigt pris samt att kostnaderna ska vara i stort sett lika över hela landet.

IT-kommissionen anser att det vi hittills sett när det gäller den pågående utbyggnaden av bredbandsinfrastrukturen visar att konkurrens som medel inte kan skapa förutsättningar för en sådan bredbandsinfrastruktur som IT-kommissionen förespråkar när det gäller alla delar av Sverige, främst vad gäller de glesare bebyggda områdena. Sverige skiljer sig därvid väsentligt från länder i kontinentaleuropa. Det är därför inte säkert att konkurrens alltid är det främsta medel för att uppnås just denna del av det politiska målet för elektroniks kommunikationsinfrastruktur. Glest bebyggda områden kan ha andra behov än de som driver marknadens utveckling. Hur skall man göra när marknaden inte finner det intressant att leverera? Har Öresundbron byggts av marknaden? Är det samhällsekonomisk effektivitet att stora delar av Sverige står utanför möjlighetens att bli föremål för tjänsteleverans i konkurrens bara för att man tror att konkurrens är bra för utrullning av bredband?

Staten har historiskt garanterat utbyggnaden av en för all tillgänglig infrastruktur - telefon, post, vägar, elektricitet, radio, TV - och den garantin har utgjort grunden för utvecklingen av den svenska tillväxten och demokratin. Valfärden blev möjlig genom statens insatser för utbyggnaden av järnvägens stambanor, vägar och kraftledningar. Malm, skog och stål utgjorde grunden för svensk exportindustri. För närvarande tar staten ett ansvar för utbyggnaden av de s.k. 3G-nätet, inte genom att betala för dem utan genom att fastställa vilka krav på täckning som skall gälla för att en operatör skall komma i fråga för att använda en viss del av våglängdsspektrum. Utgångspunkten för regleringen är den knappa gemensamma resursen våglängdsspektrum. Regleringsmodellen har dock som tidigare nämnts i telefonisammanhang och skulle också kunna användas för bredbandsinfrastrukturen¹.

I analogi med detta skulle man också kunna hävda att staten har ansvar för en god utveckling av bredbandsinfrastrukturen. Mer politisk styrning krävs på en grundläggande nivå (kanalisation och överföringsmedium, t.ex. fiber), eftersom det är på den nivån som de bästa förutsättningarna finns att se infrastrukturen ur ett helhetsperspektiv. För detta behövs en diskussion om några grundläggande frågor: av vem, för vilka och till vilket pris?

Det är också av ett nationellt infrastrukturellt intresse att kompensera för Sveriges avlägsna geografiska position i förhållande till

¹ Se IT-kommissionens rapport "Ge plats för bredband"

övriga Europa, t.ex. genom att ordna så att den nationella infrastrukturen är tillgänglig via Europas huvudstråk. Då skapar vi troligen en sådan mångfald av tjänster och leverantörer att priserna på internationella förbindelser med Sverige generellt går ner.

För framtiden bör därför menas IT-kommissionen det finnas utrymme att skapa infrastrukturlag, motsvarande Stokab i Stockholm². Stokab hyr ut svart fiber till alla som vill, inte bara till de traditionella telebolagen. Detta öppnar möjligheter för större företag och organisationer att helt enkelt gå förbi teleoperatörerna och köra sin egen trafik. Ägarnas mål med Stokab är att skapa bästa möjliga förutsättningar för användning av IT i regionen. Ägarna garanterar också att Stokab inte erbjuder marknaden några andra tjänster än svart fiber (dvs. man ger båda ändarna av förbindelsen i form av fiberanslutning till kunderna, utan någon mellanliggande utrustning) för att bolaget inte ska konkurrera med sina kunder.

En koppling mellan ägande av infrastruktur och produktion av tjänster medför alltid en risk för suboptimering och hinder för utvecklingen då minst två parter måste komma överens om teknikval. I det fallet den "råa" infrastrukturen tillhandahålls till operatörer har dessa full valfrihet att satsa på den teknik som för tillfället är mest ekonomisk och tekniskt fördelaktig.

En infrastruktur består av ett antal delar där vissa med fördel kan tillhandahållas i fri konkurrens mellan olika aktörer på marknaden. Vissa gemensamma funktioner inom vald kommunikationsarkitektur (som t.ex. samtrafik, domännamnsuppslagning, säker nationell tid, etc.) måste emellertid upprätthållas på ett konkurrensneutralt sätt och följa gemensamma nationella regler. Det är en viktig uppgift att urskilja dessa olika delar från rena kapacitets- och transmissionsresurser.

Detta är enligt IT-kommissionen viktiga beståndsdelar att beakta vad gäller målet om största möjliga tillgång till elektroniks kommunikationsinfrastruktur.

IT-kommissionen vill också peka på att Sverige som ett av de första länderna tagit fram ett konsumentverktyg rörande kvalitet på den tjänst konsumenten anskaffar. USO-direktivet ställer upp ett antal bestämmelser i ett konsumentskyddsintresse. En sådan är bestämmelsen i artikel 20 om slutanvändarnas rätt till avtal. Bestämmelsen tar sin utgångspunkt i att ett avtal är ett viktigt instrument för användare och konsumenter genom att det ger dem en lägsta

² ibid

nivå av öppen information och, som en följd av detta, en lägsta rättssäkerhetsnivå i sina avtalsförhållanden med direkta leverantörer av telefonitjänster. Bland kraven återfinns att ett sådant avtal skall som en miniminivå innehålla bl.a. uppgifter om den kvalitetsnivå som erbjuds. Likaså ställs krav information från operatörerna om de tillhandahållna tjänsternas kvalitet. Utredningen anger därvid bl.a.

För att säkerställa tillgången till kvalitetsinformation bör de nationella myndigheterna ha möjlighet att, i enlighet med artikel 22 i USO-direktivet, kräva att de som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster offentliggör jämförbar, adekvat och aktuell information om tjänsternas kvalitet till slutanvändarna om det kan påvisas att sådan information inte är faktiskt tillgänglig för allmänheten.

IT-kommissionen tog under 2000–2001 fram TPTEST2 version 1.0 – förkortat TPTEST. Syftet med TPTEST är att användarna enkelt ska kunna mäta hastigheten på sin Internetuppkoppling. Programmet mäter genomströmningshastigheten till och från olika mätserverar på Internet. Genom TPTEST kan användarnas kompetens vad beträffar Internettjänster höjas och den generella kunskapen om hur marknaden för Internettjänster fungerar ökar. Idag kan TPTEST hämtas hos II-stiftelsen och Konsumentverket. De har idag ansvar för drift och support av TPTEST.

IT-kommissionen har även i sin nyligen publicerade visionsbok föreslagit att Konsumentverket får i uppdrag att ta fram ett standardavtal för abonnemang för Internetanslutning för enskilda personer. En del av underlaget för ett sådant avtal återfinns i kommissionens rapport om en generell specifikation för en Internettjänst.